

Prvi maj nam je vsem pri srcu, ker je praznik dela, te največje ljudske vrednote, s katero bogatimo materialni svet in tudi sami sebe. Včasih smo zapisovali na zidove in transparente parolo, ki se nam tedaj ni zdela najbolj uresničena: delu čast in oblast! Obojega je delo neredko pogrešalo. Takrat tudi še ni bilo pogojev, da bi mogli dosledno uresničiti to geslo. Zdaj je drugače: delo je postalo gibalo vsega razvoja. Ali bolje: postaja! Samoupravljanje in delitev po delu ustvarjata tiste neogibne pogoje, ki so potrebni, da bi delo postalo vir materialne blaginje in napredka posameznika in družbe. Prej je človek lahko samo delal, da je lahko sploh živel. Sedaj pomeni delo človeku mnogo več: zadovoljstvo, srečo in marsikdaj tudi že izpovedovanje sposobnosti, njegove ustvarjalnosti. Razvoj pa gre v tej smeri, da postane delo edino merilo za določanje človekovega materialnega in družbenega položaja. Da bi to dosegli, je treba do kraja izpopolniti sistem delitve po delu in dosledno uresničiti načelo dohodka. Onemogočiti je treba vse oblike prisvajanja tujega dela, ki jih ni tako malo. Vsak naj si zadovoljuje potrebe na podlagi lastne dejavnosti, ne pa na račun drugega. To naj pride v zavest vsakogar. Obsodba izkoriščanja človeka in sadov njegovega dela kot nemoralnega početja naj postane vseplošna. V naši samoupravljaljski družbi ne sme biti mesta za brezdelneže, za ljudi, ki bi se radi dvignili nad druge, da bi jim gospodovali in živeli na račun njihovega dela. Tisti časi so minili. Živimo v družbi in času, kjer postaja parola »delu čast in oblast« resničnost. Hoteli bi, da bi jo kmalu uresničili po vsem svetu. Zatorej: ZIVEL! PRVI MAJ — PRAZNIK DELA!

Neredko slišimo pripombo, češ saj ni res, da bi človekov družbeni položaj določala njegova delovna in prispevek družbi. Poglejte, pravijo, zakaj pa so potem tako veliki razloki v prejemkih? Pri tem se ne zavedajo, da se pri nas opravlja razdelitev vseh družbenih možnosti, ne le ekonomskih, le na podlagi dela. Naša družba še ni tako materialno razvita in tudi zavest ljudi še ni na taki stopnji, da bi že mogli deliti dobrine po potrebah. Da bi to dosegli, bo treba še krepko zavirati rokave in prenekateri ostanek miselnosti lastninske družbe bo treba še odpraviti. Dokler pa teh pogojev še ni, moramo razdeljevati dobrine sorazmerno z delom, ki ga je posameznik opravil. To se pravi, da še ni popolne enakosti. Ljudje se pač razlikujejo po svojih fizičnih in umskih sposobnostih, zato njihovo delo ni enako.

Ce delo ljudi ni enako, potem je razdeljevanje dobrin nujno neenako. Enakost je tedaj v tem, da je vsako delo merjeno z enakimi merili. Enakost je tudi v tem, da spoštujemo dostojanstvo človeka, ne glede na položaj, ki ga zavzema v družbi. Priznavamo in cenimo ustvarjalnost vsakogar, pa najsi gre za uslužbenca ali de-

lavca, učitelja ali zdravnika. To ustvarjalnost pa moramo meriti, da bi se delitvi po delu spodbujali ljudi k še večji delovni vnemi, k boljšemu gospodarjenju. Naš sistem samoupravljanja in delitev po delu sta omogočila, da je delovni človek obrnjen h kolektivu, k svojemu delovnemu mestu, h komuni in k vsej družbi. V takih družbenih razmerah delovni človek vedno bolj spoznava, da s svojim delom ustvarja sebi in drugim podlago, da se bo lahko vzpenjal na čedalje višjo razvojno stopnjo, dokler

da pridemo tja, kjer bo mogoče delitev po delu zamenjati s pravičnejšo, humanejšo in moralnejšo delitvi po potrebah.

Res je: ne živi se samo od kruha. Predsednik zvezne skupščine Edvard Kardelj je na VIII. kongresu ZKJ to povedal drugače: socializem ne pomeni sa-

kongres ZKJ ali V. kongres ZKS smo pogosto ugotavljali, da je največ deformacij, največ izmalichenj socialističnih načel tam, kjer nismo dovolj razvili samoupravljanja in delitve po delu. To je res. Marsikje se lahko prepričamo o tej resnici. Tam, kjer delijo po starem, kjer

mora zamovoljnejšem postaviti po robu. Socializma ne gradimo z dekretii! Ustvarjajo ga roke in zavest delovnih ljudi. Dokler pa dopuščamo, da je socializem stvar nekaj ljudi, se moramo nujno srečavati s privilegiji, z diskriminacijo, nezainteresiranostjo, osebnim izkori-

Franjo Stiplovšek: PESEM DELA (iz mape Samac—Sarajevo, 1947)

Tudi to je v zvezi z delom. Zmeraj smo poudarjali, da je treba povečevati osebno in splošno potrošnjo, toda le v korak s povečevanjem produktivnosti dela. Nič koliko opozoril je bilo, da investicije ne smejo presepati naših materialnih možnosti, ker iz sklade pač ni mogoče zajeti več, kot je v njej. Kljub temu pri investicijah nismo poznali prave mere. Razpasla se je vsesplošna lakota po objektih in rekonstrukcijah. Investirati smo začeli, še preden smo imeli zagotovljena finančna sredstva. Razumljivo, da je to moralo privedi do težav v gospodarstvu, ko izredno povečano povpraševanje ni imelo kritja v blagu, v

(Nadaljevanje na 2. str.)

DELO — NAJVEČJA VREDNOTA

ne bodo ustvarjeni pogoji za delitev dobrin po potrebah.

Kdo bo rekel, češ saj to je nemoralno, zakaj človek ni kriv, če fizično in duševno ni tako razvit kot njegov sosed! Absolutno pravičen sistem delitve po delu res ni. A kaj potem? Ali bi kdo mogel ponuditi drugačen, pravičnejši sistem delitve? Če druge možnosti ni, tedaj je delitev po delu edino mogoč mehanizem in kriterij, tisti most, ki naj omogoči,

mo več kruha, ampak tudi več kulture, več humanosti. Zato ne smemo nikoli pozabiti, da samoupravljanje in delitev po delu sama od sebe ne ustvarjata boljših ljudi. Ko rečem sama od sebe, mislim avtomatično. Samoupravljanje in delitev po delu mora biti prežeta z zavestno akcijo ljudi. Delo mora biti tudi činitelj vzgoje in moralnih norm. Samoupravljanje in delitev je treba poglobljati in razvijati naprej, tako da bodo v njunem okviru dovolj plodna tla za rast iskrenosti in zaupanja, človekoljubnosti in razumevanja, strpnosti in vzajemne solidarnosti ter pomoči. Ob delu je treba razvijati tovarštvo. Ustvarjati je treba vzdušje, ko človeku delo ne bo v breme, temveč kot sprostitelj, kot možnost, da izrazi svojo ustvarjalnost, znanje, vse svoje pobude in predloge, skratka, da se izpoveduje kot osebnost, kot človek. V pripravah na VIII.

merijo vrednost dela administrativno, tam, kjer so šolska diploma, funkcija in vodilno mesto važnejši od stvarnega dela, tam so popačeni odnosi, tam človek izgublja zaupanje v prazne fraze o socializmu, dokler se napolnijo ne zave, da je kriv tudi sam in da se

ščanjem itd., toliko časa, dokler se ne zavemo, da je socializem stvar nas vseh.

Nemalokrat si zastavljamo vprašanja, kaj je z našim gospodarstvom, zakaj cene tako hitro naraščajo, kdaj se bo ustalila kupna moč dinarja in podobno.

Za 24. obletnico ustanovitve OF

Pred slavnostno uprizoritvijo Križeve drame »V agoniji« je na predvečer obletnice ustanovitve OF 26. aprila v Domu kulture v Novem mestu govoril o vlogi OF v NOB naš novomeški rojak, zvezni javni tožilec dr. Franc Hočvar. Govorec o obdobju pred vstajo je omenil, da Dolenjska pred vojno ni imela industrije in proletariata. Komunistična partija pa se je oslanjala predvsem na dinarje in mladino. Po zloemu predvojnemu Jugoslavije je uporniška misel kljub temu

naša velik odmev in vsa Dolenjska je bila do avgusta 1941 preprežena z več sto organizacijami OF, ki so pravljale oborožen upor. Po udaru je, da je bilo naše področje tisto, odkoder je vodstvo OF in KP ves čas NOB vodilo vojaški in politični upor našega ljudstva. KP je uspela v osvobodilni fronti združiti vse svobodoljubne in napredno misleče prebivalce Dolenjske samo zategadelj, ker se je v vseh svojih akcijah obračala neposredno na prebivalce, ker

ni pred njimi ničesar skrivala in ker jim je prepuščala pobudo.

Za kvalitetno uprizoritev Križeve drame »V agoniji« v izvedbi ljubljanske drame je vladalo v Novem mestu veliko zanimanje; vstopnice za obe uprizoritvi so bile v celoti razprodane. Hyaležni gledalci so ljubljanske umetnike na obeh predstavah nagradili s prisrčnimi, dolgimi aplavzi — in hkrati z željo, da bi mojstre naše odrske besede kmalu spet videli med nami.

ZA PRVI MAJ,

MEDNARODNI PRAZNIK DELA,

ISKRENO ČESTITAMO VSEM NAROCNIKOM, BRALCEM, SODELAVCEM IN PRIJATELJEM NAŠEGA TEDNIKA TER JIM ŽELIMO PRIJETEN ODDIH ZA PRAZNIKE!

DOLENJSKI LIST

DELO — NAJVEČJA VREDNOTA

(Nadaljevanje s 1. str.)

proizvodih. To je imelo za posledico stalno naraščanje cen, ki mu ni bilo videti ne konca ne kraja. Seveda, to je bilo v škodo življenjskega standarda delovnih ljudi. Osebnih dohodki so se sicer povečevali, toda učinek tega povečevanja so snedle naraščajoče cene. Tako se je oblikoval začarani krog, ki ga je bilo treba presekati. To smo storili z odlokom o zamrznjenju cen in z omejitvami potrošnje. Drugega izhoda ni bilo.

Ali to pomeni korak nazaj? Če bi razumeli te ukrepe kot trajno rešitev, bi to nedvomno pomenilo nazadovati v našem razvoju. Tedaj bi zamrznjenje pomenilo administrativno določanje cen. S tem bi okrnili samoupravne organe v njihovi samostojnosti in spet bi zadušili vrelc spodbud. Posledice bi bile mnogo hujše od tistih, zaradi katerih so bili sprejeti ti ukrepi. Zato je treba razumeti odlok o zamrznjenju cen kot začasn, kot ukrep, da bi se umirilo tržišče in da bi ustvarili pogoje za izpolnitev gospodarskega sistema, sistema, ki bi omogočil stabilnejši razvoj gospodarstva.

V čem je bistvo ukrepov? Kakšne naloge nas tedaj čakajo? Predvsem nas čaka naloga povečati produktivnost dela, izrabiti vse notranje rezerve in se prilagoditi pogojem, ki jih terjata mednarodna delitev dela. To, kar se sedaj dogaja, naj bo za nas bogata šola. Zdaj smo se menda že naučili modrosti dobrega gospodarja, da nobena druga rešitev razen dela ne more prinesiti trajnejših koristi. Živeti na račun naraščanja cen — to ni nobena perspektiva! To je nekaj, kar nas prej kot slej udari nazaj. Živeti od naraščanja cen namreč pomeni zanemarjati tehnični in tehnološki napredek svoje tovarne, spregledovati skrite rezerve, podcenjevati pobude delovnih ljudi, ne videti v delitvi po delu gibal napredka itd.

Tudi potrošnje vseh oblik nam ne smejo uhajati iz okvira produktivnosti. Vedno se moramo vprašati — kje bomo vzeli? Če za povečano potrošnjo nimamo kritja v lastnem delu, v rezultatih svojega dela, potem nujno jemljemo drugim. Ne gre pa samo za investicijsko potrošnjo, ampak prav tako tudi za osebno. Ta mora naraščati, življenjski standard se mora dvigati, kot je odločno poudaril tovariš Tito na VIII. kongresu ZKJ, toda ob hkratnem povečevanju produktivnosti dela. Ko pa govorimo o produktivnosti

dela, pri tem ne mislimo samo fizično naprejanje delavca, ampak predvsem modernizacijo tehnološkega postopka in tehnologije, boljše organizacijo dela, tve po delu, boljše odnose spodbudnejši sistem del med ljudmi itd.

Svoje delo je treba meriti na svetovnem trgu

Kaj nas priganjate, izvoz se nam ne izplača! Sem slišal godrnjati vodilnega uslužbenca neke gospodarske organizacije. Komur se izvoz ne izplača, naj se vpraša po vzroku. Tedaj bo ugotovil, da se mu ne izplača zato, ker njegova proizvodnja ne dosega svetovne produktivnosti dela. Doseči to raven — to naj bo namen vsakogar. Izvoz ni sam sebi namen. Enakopravno se vključiti v mednarodno delitev dela pomeni povečati sebi in družbi osnovo, na kateri se lahko razvije visok materialni in kulturni standard. Svetovni trg je tedaj prizorišče, kjer se merijo med seboj najvišji dosežki človekovega fizičnega in duhovnega ustvarjanja. Zaradi tega pomenijo prizadevanja za večji izvoz hkrati tudi težnjo po višjem življenjskem standardu. Naše domače tržišče se bo bogatilo vzporedno z našimi izvoznimi prizadevanji. Večji izvoz pod enakopravnimi pogoji pomeni tudi višjo produktivnost dela, pomeni, da se naša proizvodnja uvršča — po kvaliteti in cenah — med vrhove svetovnih proizvodov.

Še enkrat: kakšne naloge nas čakajo? Predsednik izvršnega sveta SRS Viktor Avbelj je v ekspoziciji na republiški skupščini te naloge na kratko označil takole:

doseči stabilnost družbe.

Proslava osvoboditve v Krškem

Dvajsetletnico osvoboditve bodo v vsej krški občini praznovali s številnimi športnimi tekmovanji v raznih društvih in po šolah. V Krškem bo na predvečer dneva osvoboditve, 8. maja, svečan kulturni program, pred programom pa bo govoril republiški poslanec Milan Ravbar o narodnoosvobodilnem boju in o povojnih gospodarskih dosežkih.

nega razvoja in nadalje izgrajevati družbeni sistem. Razviti je treba bogato dejavnost pri izpopolnjevanju gospodarskega sistema. Do kraja je treba opraviti obdavčenje dohodka kot ugotovljeno neadekvatno poseganje v delovne organizacije. Reševati je treba vprašanje cen, s tem da bi se vzpostavila takšna družbena kontrola, ki ne bo predstavljala niti administrativnega poseganja in kontrole, niti ne bo omogočala anarhičnega oblikovanja cen. Devizni re-

šim se mora še naprej osvobajati administrativnega zajemanja in razdeljevanja inozemskih plačilnih sredstev ter se še bolj približati interesom delovnih organizacij — neposrednih izvoznikov. Ker pa je položaj za rešitev teh nalog vse prej kot ugoden, neposredna vrednost omenjenih nalog in rešitev pa je velika, je mogoče opravičiti tudi ostrejša trenutna ukrepe, če bo s tem omogočena uspešna izvršitev nalog pri izgrajevanju sistema.

F. M.

Čez dober mesec: HALO, JUGOSLAVIJA!

Montaža naprav na koaksialnem telefonskem kablju, ki je bil v jeseni položen na vsej razdalji med Zagrebom in Ljubljano, je zdaj zaključena. Naši in švedski strokovnjaki te dni kontrolirajo in merijo delovanje naprav in kablo. Če ne bo ne predvidenih ovir, bo ob koncu maja ali začetku junija zveza predana v javno uporabo. Najprej bosta zvezana Ljubljana in Zagreb, takoj nato pa bo na kabel priključeno še Novo mesto. Lahko bomo vzpostavljali neposred-

ne zveze z Ljubljano, Zagrebom, Beogradom in vsemi centralami, ki so vezane na vse tri tranzitne. Medkrajevne zveze se bodo začele uporabljati po impulzih in ne več po minutah kot je bilo to do sedaj. Vsak impulz bo stal 20 dinarjev, trajal pa bo tem manj sekund, s čim bolj oddaljenim korespondentom bomo govorili. Od prejšnjih sedem bo Novo mesto zdaj povezano z Ljubljano s 25 linijami, kar bo verjetno popolnoma zadostovalo za nekaj let.

Brestanica za 1. maj in 20-letnico osvoboditve

Pretekli teden je krajevna organizacija SZDL sklicala sestanek predstavnikov vseh množičnih organizacij, da bi se pogovorili o skupnem programu praznovanja 1. maja in 20-letnice osvoboditve. Za predvečer praznika dela bodo delovne organizacije priredile interne proslave. V elektrarni bodo tega dne praznovali ob tradicionalnem kresu, ob katerem bo tudi kratek kulturni program. Članom kolektiva, ki so že 20 let v podjetju, bodo izročili priložnostna darila. Osrednja proslava 20-letnice osvoboditve bo 8. maja zvečer na sejmišču, kjer bo partizanski miting. Zakurili bodo taborne ognje, zbranimu občinstvu pa bo govoril prvoborec z brestaniškega območja. V kulturnem programu bosta sodelovala pionirski odred osnovne šole in pevski zbor Svobode, delegacija pa bo odnesla vence na grobove padlih na pokopališču in na spomenik na trgu. Po programu bo ljudsko ranjanje.

lišče in na spomenik na trgu. Po programu bo ljudsko ranjanje.

Pozdravi iz Valjeva

Istrenno čestitam za 1. maj in pošiljamo prijateljske pozdrave domačim fantom in dekletom vojakov iz Valjeva: Tine Košmrlj s Potovrha, Franc Rajk iz Brusnice, Ivan Skufca iz Malega Lipja in Anton Zagar iz Ljubljane.

Za 1. maj

pošiljajo tople čestitke z najboljšimi željami vsej domači mladini in svojem: Andrej Ruperčič, Polde Sladič, Stane Kolenc in Ladi Gregorčič, vojak v Skopju.

Čestitka mornarja

Martin Hočvar, doma s Krke, zdaj mornar v Sibeni, čestita za 1. maj in 600-letnico Novega mesta in lepo pozdravlja domače in dekleta.

„SAJ SE ŠE SPOMINJAŠ, KAJNE?“

V lokalu me je nekdo rahlo pocukal za rokav. Obrnil sem se. »Sem te videl, pa sem stopil za teboj. Pozdravljen! Koliko časa se nisva videla! No, boš kaj popil? Kaj imaš najraje? Nič? Ne piješ? Veš, saj tudi jaz ne smem veliko, muči me želodec...«

Beseda da besedo, tovariško toplo kot nekoč, le da je še bolj sproščena: »Kolikokrat se spomnim, kako sva skupaj delala na terenu in potem v našem rajonu. Nato si ti odšel nekam v mesto, jaz pa sem ostal doma. Zdeli me je zadržala. In družina. Sestera otrok in žena. Kam bi šel s tem...«

Potem sem prišel tudi jaz do besede. Sodelavca in požrtvovalnega aktivista iz okolice Vinice ob Kolpi sem imel ob sebi. Ne, ničesar nisem pozabil. Kdaj pa kdaj je tistokrat med vojno skočil domov za kako urico in se vrnil s kosom koruznega kruha. Sredi leta 1944 je bila to dragocenost in Franc jo je dal tudi nam, ki smo bili odvisni predvsem le od menze rajonskega odbora. No, pa bodi dovolj spominov.

»Povej mi, kako kaj živiš po dvajsetih letih osvoboditve?«

»Če povem po pravici, ne slabo. Samo...«

»Kaj — samo...?«

»Saj veš, stari ostajamo sami na kmetijah. Kaj bo iz tega, kaj praviš? Mladi ne zdržijo. Vse gre...«

»Tudi tvoji?«

»Vsi do zadnjega! Najmlajši se je vrnil od vojakov, pa bo šel še on. Eni pridejo včasih pogledat domov, drugi še tega ne. Še pišejo redko. Če kaj pomagajo? Beži, beži! Vsak skrbi za sebe. No, pa saj nitj ne pričakujem, da me bodo vzdrževali. Z ženo obdelujeva zemljo, kolikor pač moreva. Garava kot živina. Hrane si pridelava dovolj, piti pa tako ne smem veliko. A imam tudi pijače precej. Zdaj dobivam tudi priznavalnino. Osem tisoč na mesec...«

»Malo je to.« rečem.

»Ni veliko, pa sem zadovoljen. Razen tega imam še zdravstveno zavarovanje. Tudi to je veliko vredno. Ni nam sile zdaj, samo ko ne bi bili tako sami na stara leta...« Krepko sva si spet stisnila roki in moral sem obljubiti, da ga bom

obiskal na domu. »Pa še katerega pripelji s seboj od tistih, ki smo bili skupaj. Ves sem srečen, če katerega vidim. Zame je to kot praznik...«

Gledal sem za njim, ko jo je mahal proti avtobusu. Ostarej je na pogled, v srcu pa je tak kot pred dvajsetimi leti in več: tovariški, odkritosrčen, poln idealizma kot takrat, ko nam je v torbici prinašal kruh, na vas pa je nosil literaturo, z dolgo italijansko puško prek suhih pleč; še danes je ves navdušen nad vsem, kar smo dosegli v teh dvajsetih letih. Ko bi imel okoli sebe še svojo družino in nekdanje tovariše, le kdo bi bil srečnejši od njega!

☆

Sedeč za volanom sem razmišljal, koliko je še, kot smo takrat rekli, naših ljudi, naših aktivistov in borcev v vaseh, kot je ta, s katerim sem se slučajno srečal v Črnomlju. Nisva se videla ne vem koliko let. Srečanja sva se oba razveselila. Piščo je brundal včasih glasneje, včasih bolj potihno in se čez kotanje razdrapano ceste vzpenjal čez Tančič goro proti Vrhgori. V možganih

Po dolgih povojnih letih graditve naše družbene stvarnosti in na pragu 20-letnice osvoboditve je skromna želja po snidenju mnogih nekdanjih borcev prekipela v potrebo, da se zberejo na tovariško srečanje tudi partizanski intendantje — torej tisti nesebični borci, požrtvovalni in skromni tovariši, ki so tudi v izredno težkih vojnih razmerah z nepopisno

Pred srečanjem partizanskih intendantov

iznajdljivostjo storili vse, da so nahranili in opremljali našo partizansko vojsko.

Zato je bil v Ljubljani ustanovljen Inicijativni odbor za srečanje intendantov NOV z namenom, zbrati vse živeče borce intendantske stroke NOV in POS na tovariško srečanje, ki bo

19. in 20. junija 1965 v Beli krajini.

V skladu s pripravami za to srečanje vabimo vse intendantne divizij, brigad in odredov ter intendantne vseh samostojnih enot Glavnega štaba NOV in POS, da sporoče svoj naslov in sedanjo zaposlitev, kakor tudi podatke, v katerih enotah so delovali med NOB, ter prijavo za udeležbo na srečanju, ki naj jo pošljejo na naslov:

INICIATIVNI ODBOR ZA SREČANJE INTENDANTOV NOV — Ljubljana, Beethovnova ulica 10.

Vsa nadaljnja navodila o srečanju bomo objavili naknadno!

Želje občanov iz Dobrove pod Bohorjem

Dobrova je podbohorska vasica, ki je v času narodnoosvobodilnega boja bila pomembno zatočišče partizanskih enot, aktivistov, kurirjev, raznih tehnik, partizanskih bolnišnic in podobnega. Zavedni prebivalci so nudili partizanom vse kar so imeli in se tolažili: zdaj pomagamo mi partizanom, po svobodi pa bodo pomagali oni nam. V dvajsetih letih po vojni je Dobrova dobila zelo malo: samo elektriko in nič več in še elektriko so morali vaščani sami plačati. Kje so neizpolnjene obljube? Volivci bi radi več sredstev za popravilo poti, vodnjakov in mostov. Zahtevajo, naj občinska skupščina odobri sredstva za vodovod v zaselku Plešivec, kamor nosijo prebivalci vodo na ramenih eno uro daleč. Zahtevajo, naj pristojni organi zagotovijo prevoz šolskih otrok v Senovo, saj hodijo otroci v šolo pozimi samo v eno smer dve uri daleč! Tudi to bi radi, da bi bila enkrat le urejena dostava pošte v njihove zaselke. Po dvajsetih letih pač lahko tudi prebival-

ci iz Podbohorja nekaj zahtevajo in nekaj dobe!

R. K.

V Orešju bodo odprli novo trgovino

Za praznik dela bodo v Orešju odprli trgovino. Prebivalci si že več let prizadevajo, da bi jo dobili in zdaj se jim je ta želja izpolnila. Svojo poslovalnico bo tam odprlo trgovsko podjetje Krka iz Brežic. Nova trgovina bo oskrbovala z živim in drugimi vsakodnevnimi potrebščinami prebivalce Orešja, Bizeljske vasi, del Bukovja, Podkumšperk in spodnji del Klanjca. Trgovina je v istem lokalu, kjer je bila že pred drugo svetovno vojno, na Malusovem. Tudi po vojni je bila tam trgovina še leto ali dve, potem pa so bili skoraj dve desetletji brez nje. Prebivalci so veselji, da sta občinska skupščina in trgovsko podjetje Krka pokazala toliko razumevanja in ustregla njihovim dolgoletnim željam.

Cesta Pišce — Bizeljsko bo končana do jeseni

Na cesti Pišce—Bizeljsko so buldožerji opravili svoje delo. Zdaj pride na vrsto navažanje kamenja, nato pa bodo na to podlago nasuli plast gramoz. Krajevna skupnost na Bizeljskem bo gramoz in kamenje dobila v svojem kamnolomu. Lanj je odkupila zemljišče in zdaj ga lahko izkorišča za vse potrebe. Da bi delo na cesti hitreje napredovalo, je zaprosila cestno podjetje za drobljec kamenja. Za razvažanje kamenja in gramoz se je že obrnila na domače avtoprevoznike, da bodo pravočasno priskočili na pomoč.

Če bo šlo vse po načrtu, potem bodo slavili otvoritev

nove ceste Pišce—Bizeljsko za občinski praznik, 28. oktobra letos. Upajo, da je rok dovolj dolg in da je v tem času možno dokončati začeto delo. Nova cesta meri 4 km in bo precej zblížala oba kraja. Že zdaj računajo na uvedbo krožne avtobusne proge Brežice — Pišce — Bizeljsko — Brežice. Prebivalci Pišec in okolice bodo potem lahko iskali zdravniško pomoč v zdravstvenem domu na Bizeljskem, kjer čakalnica ni tako prenapolnjena kot v Brežicah. Pa tudi sicer se bosta potem oba kraja lahko bolje povezala in dopolnjevala.

Osvoboditev domovine pred 20 leti

V teh dneh in tednih poteka dvajset let, odkar se je končala druga svetovna vojna, ki sta jo v Evropi in v svetu zanetila nemški nacizem in italijanski fašizem in ki je v letih 1939 do 1945 terjala življenje okoli 55 milijonov ljudi. V orjaških bojnih pohodih so Rdeča armada in armade zapadnih zaveznikov gonile razbite nemške vojske v Nemčijo samo, pri nas na Balkanu pa so predvsem enote jugoslovanske armade potiskale sovražnika proti severu in osvobajale velike predele naše jugoslovanske zemlje ter v začetku maja nadaljevale svoj zmagoviti pohod proti Trstu, Celovcu in Mariboru. Ta čas so se pri mestu Torgau na Labi 25. aprila 1945 srečale prve enote Rdeče armade z enotami ameriške armade, Rdeča armada pa je oklenila Berlin in ga zavzemala v hudih pouličnih bojih in ga 2. maja z zavzetjem državne pisarne popolnoma obvladala. Ze 30. aprila sta v prostorih svoje rezidence napravila Hitler in Goebbels samomor, 7. maja pa so odgovorni predstavniki Nemčije podpisali brezpogojno kapitulacijo nemške armade. Medtem ko so velike enote poražene nemške vojske bežale pred Rdečo armado, da bi se predale zapadnim zaveznikom, so se one nemške enote, ki so bile v Jugoslaviji, do zadnjega trdovratno upirale zmagovitemu pohodu jugoslovanske armade. Prav v tem tednu poteka dvajset let zadnjih težkih bojov z okupatorjem na Dolenjskem in Notranjskem, ki so se končali z osvoboditvijo Ljubljane 9. maja 1945 in s prodorom naših enot na Koroško, medtem ko je jugoslovanska partizanska zastava že 1. maja zaplapolala nad Trstom.

Od konca septembra 1944 je slovensko bojišče bilo nekako v sredini med nemškimi frontami v Italiji, Jugoslaviji in Madžarski. V širšem smislu sta se na Slovenijo naslanjala desni bok in zaledje nemške fronte na Madžarskem in levi bok ter zaledje nemške fronte v Italiji. Obe ti dve fronti sta bili med seboj in zaledjem povezani preko slovenskega ozemlja s prepletajočimi se zvezami; z jadransko magistralo Graz—Maribor—Celje—Ljubljana—Trst (s kraki mednarodnega značaja Ptuj—Ormož v smeri proti Madžarski in Celje—Dravograd v smeri proti Avstriji) in z evropsko kontinentalno magistralo na odseku Jesenice—Ljubljana—Brezice (s krakom mednarodnega pomena Jesenice—Gorica) ter z več železniškimi in cestnimi komunikacijami lokalnega pomena.

Kot je razvidno, se je slo-

vensko bojišče nahajalo na stiku dveh nemških strateških front, povezanih z relativno gosto komunikacijsko mrežo. Glede na geografsko-topografski sklop terena so bile te komunikacije zelo občutljive. To prirodno občutljivost pa je v izdatni meri še povečevalo delovanje narodnoosvobodilne vojske, katera je v času, ko so se nemške fronte približevale slovenskemu ozemlju, vse bolj in bolj množila napade na te komunikacije z namenom, da ovira premikanje nemških operativnih rezerv in redno oskrbovanje nemških sil v Italiji, Jugoslaviji in Madžarski oziroma, da prepreči njihovo redno umikanje zlasti z Balkana pa tudi iz dela Italije v smeri proti Avstriji.

Iz tega gledišča je slovensko bojišče postajalo za Nemce od leta 1944 dalje vse važnejše. Zato so največji del

svojih sil v Sloveniji grupirali vzdolž teh komunikacij, medtem ko so za zavarovanje jadranske operativne cone, zaradi neposredne nevarnosti zavezniškega izkrcava-

ski polki (ti so bili motorizirani, zelo gibki in posebej izvežbani za borbo proti partizanom), slovensko domobranstvo in neke manjše italijanske fašistične enote, ki so po kapitulaciji Italije ostale na strani Nemcev. Od četniških sil so bili na ozemlju Slovenije ta čas samo štiri manjši odredi, po številu okoli 500 četnikov. Na odsek Postojna—Ilirska Bistrica so po osvobojevanju Beograda začeli prihajati razbiti deli Srbske državne straže in Srbskega protovoljskega korpusa. Narodnoosvobodilna vojska je v poletju 1944 imela v Sloveniji sedmi in deveti korpus NOVJ in enote četrte operativne cone.

V duhu splošnih bojnih ciljev zaveznikov in načrta Vrhovnega štaba NOV in VOJ so enote narodnoosvobodilne vojske v Sloveniji v glavnem napadale komunikacije.

Nemci so potrebovali komunikacije predvsem za svoj nemoten umik

V teku oktobra so Nemci okrepili napade na osvobodeno ozemlje in stremeli, da

Izvršni odbor OF Slovenije leta 1945 na Doblčki gori v Beli krajini

nja, grupirali reorganizirani 97. armijski korpus, v čigar sestavi sta bili 168. rezervna planinska divizija in 237. pehotna divizija. Osnovno nemško silo za boj proti narodnoosvobodilni vojski v Sloveniji so sestavljali SS policij-

ponovno zasedejo in močnejše obvladajo komunikacije, ki vodijo preko njega ali ob njegovi periferiji. Zato so naše sile bile prisiljene, da se naglo premikajo z enega področja na drugega in pogosto niso uspeli, da bi pravo-

časno zaustavile prodore nemških sil, ki so hkrati nastopale v Zasavju, v Savinjski dolini, v Meziški dolini ali na Pohorju, v Loški dolini in na Trnovskem gozdu.

Medtem ko je bila 18. divizija v bojih v severnem delu Notranjske, je štab 7. korpusa zapovedal 15. diviziji, da se pripravi za napad na domobranske postojanke Šentvid pri Stični, Stična in Višnja gora, od koder je sovražnik ogrožal osvobodeno ozemlje.

Zaradi stalnih borb izčrpane so se enote 7. korpusa ter 6. in 11. brigade v novembru 1944 omejile na obrambo Suhe krajine, sovražnik pa je stremel, da jih odbije čim dlje od komunikacije Ljubljana—Trebnje—Novo mesto in zlasti od komunikacije v dolini Save. Pogosti napadi enot 7. korpusa na te komunikacije kot tudi na sovražne sile v smeri Ljubljana—Kočevje na eni strani in sovražni napor, da onemogočijo te akcije na drugi strani, vse to je izpolnilo obdobje do konca 1944, pa tudi še kasneje. V novembru in decembru 1944 so sile 7. korpusa ter 6. in 11. brigade bile v večjih bojih na odsekih Ambrus—Zvirče—Hinje—desni breg Krke (od 6. do 8. novembra), pri Koprivniku in Pribišju (14. novembra), okoli

V Sevnici za 1. maj

29. aprila zvečer bo v domu Partizana osrednja občinska proslava v počastitev praznika dela in obletnice ustanovitve OF. Akademiji bo sledilo predvajanje jugoslovanskega filma iz obdobja NOV »Abeceda strahu».

Proslave bodo priredili tudi vsi delovni kolektivi in ob tej priložnosti izročili priznanja najzaslužnejšim članom svojih delovnih organizacij. S pohvalami in priznanji se bodo odločili predvsem tistim, ki so se izkazali kot dobri delavci oz. prizadevni in nesebični upravljavci.

V prazničnih dneh pripravljajo sindikalne podružnice skupne izlete v znane izletniške postojanke. Nekateri se bodo odločili za pot na Malkovec, drugi bodo obiskali planinski dom na Lisč in tretji so se spet namenili na Bohor ali na Brezovico.

Poino zdravstveno zavarovanje borcev v krški občini

Republiški zakon o zdravstvenem zavarovanju nudi borcem iz NOB, ki imajo priznano delovno dobo z dvojnimi štetjem, pravico do polnega zdravstvenega zavarovanja. V krški občini ima odločbe o posebni delovni dobi zdaj okoli 80 borcev — kmetov, ki lahko zaredelja takoj dobijo zdravstvene knjižice. Za približno 180 borcev — kmetov pa bo treba posebno delovno dobo še letos urediti, da bi tudi oni pridobili pravico do polnega zdravstvenega zavarovanja. Večina teh kmetov si odločb o posebni delovni dobi doslej še ni preskrbela, ker nimajo dovolj ostale delovne dobe, da bi lahko dobivali pokojnino.

Voščila in pozdravi

Za 1. maj, praznik dela, želijo vsem delovnim ljudem mnogo uspeha, naši fantje, ki služijo vojaški rok v Beogradu: Ludvik Globevnik, Tone Divjak, Franc Pirnar, Martin Črtalič, Branko Korenič, Jože Hudoklin in Franc Hodnik.

Pismo vojakov iz Novega Sada

Iskrene čestitke pošiljamo vsej domači mladini, drugim organizacijam in kolektivom, kakor tudi domačim fantje: Jože Hudoklin, Jože Cimermančič, Cveto Kostrevec, Alojz Kolegar, Drago Brezovar in Jože Nagelj.

Matiški fantje čestitajo

Jože Nemanic, Anton Kolegar, Ivan Kočevar, Jože Cesar, Slavo Znidaršič in Jože Hele, ki so pri vojaki v Pančevu, pošiljajo za praznik dela priskrbeno čestitke in pozdrave vsej domači mladini, zlasti pa vsem domačim.

Čestitka iz Vranja

Franc Silo, vojak v Vranju, sicer pa doma iz naših krajev, pošilja za 1. maj čestitke in pozdrave vsem svojim znancom in kolektivom iz domačih krajev.

Novomeški kolektivi za 1. maj

Muhasto aprilsko deževje, ki se kar ne more posloviti, je prekrizalo mnogo načrtov za praznovanje 1. maja. Mnoge sindikalne podružnice so opustile misel na skupinske izlete in obisk krajev pomembnih iz NOB, ker se boje slabega vremena. Za izlet v Gracarjev Turn in v Orehovo, kjer bodo položili vence k spominskemu kamnu Gorjanskega bataljona, so se odločili v Tovarni stekla.

NOVOLES pa bo v petek, 30. aprila zvečer, priredil ob kresu pri gradu Soteska kulturni program. V NOVOLEKSU, pri SGP PIONIR, v LABODU, v IMV in v ostalih kolektivih bodo priredili (v največ primerih 30. aprila) svečane proslave s kulturnimi programi. V kolektivih seveda ne bodo pozabili na že tradicionalno okrasitev tovarniških stavb.

so se kot bliski v viharji poletni noči vrstili spomini predvsem na tiste stotine nekdanjih borcev in aktivistov, katerih življenjska raven še ni rešena ali pa je rešena samo polovično. Spomnil sem se na sto in sto vdov ter staršev padlih borcev, ki so v enakem položaju. Skozi vse prebilske spominov se mi je od nekdaj prikradlo vprašanje: ali niso morda vsi ti naši dobri ljudje ob vsej svoji poštenosti in predanosti naši revoluciji vendarle vse preveč preskrbnili in preveč pozabljeni?

Na krajevnem uradu v Starem trgu je bilo polno ljudi. »Na zaslišanje smo prišli...« so mi vsi po vrsti povedali.

»Na zaslišanje?«

»Da, za brezplačno zdravstveno zavarovanje kmetov-borcev gre. Da ni treba vsem v Črnomelju, je prišla na krajevni urad referenka za priznavanje delovne dobe Dragica Stajdohar iz občine Črnomelj in zdaj tu zaslišuje priče. Pa še šef krajevnega urada Rudi Kóbe ji pomaga, da gre hitreje od rok...« Ljudi je bilo toliko, da Dragica kljub prizadevanju ni mogla opraviti vsega dela ta dan. Bo treba še enkrat v Stari trg.

Za ves dan in še dlje bi bilo dovolj gradiva za razgovore z vsemi,

s katerimi sem se tu srečal. Sami znanci.

»Vidiš, zdravstveno zavarovanje za nas kmete, nekdanje borce, je velika pridobitev. To je ugodnost, ki je nismo pričakovali. Pa nas naša skupnost le ni pozabila! Toda kaj hočeš, mnogi izmed nas doslej niso uveljavili posebne delovne dobe, da bi pridobili priznan položaj borca. Po pravici povedano: prav tisti naši najboljši še nimajo teh priznanj. Zdaj so se zganili. O, kaj pa, tudi taki so se zganili, ki jim ta pravica ne gre. Mi, ki jo imamo že priznano, homo dali izjave za take, kj zdaj uveljavljajo to, kar jim gre, če so seveda zaslužili. Po pravici naj bo!«

V gostilni pri Butaletovih in pri Majerletu je tekla beseda samo o tem:

»Kaj misliš, brezplačno zdravstveno zavarovanje — to je velika reč! Tri tedne sem ležal v bolnišnici, pa sem plačal nad petdeset jurjev. In še to je bila samo polovica računa! Zdaj pravijo, da stane en dan v bolnišnici že nad pet tisoč. Ze zdavnaj bi si bil moral popraviti zobovje, pa od kod? Le kje bi vzel denar, ko ga je pa zmeraj premalo. No, če bo ta ugodnost, bom skušal priti do zobozdravnika. Zdaj nam je to laže, ko dela tudi v Starem trgu...«

Spet in spet sem poslušal tisto ali podobno: »Saj se še spominjaš, kajne? Vem, da bi lahko tudi ti potrdil! V brigadi sem bil, pozneje pa v ujetništvu, še prej pa sem tudi kaj delal za Osvobodilno fronto. Nisem uveljavljal posebne delovne dobe. Mislim sem, kaj mi bo to...«

Kaj naj bi na vse to rekel drugega kot tisto, kar se mi je porodilo v glavi med potjo: skromnost je več kot očitna pri teh naših ljudeh! In k temu še ugotovitev: krajevne organizacije Zveze borcev so bile doslej premalo aktivne! Če bo kdo, ki zasluži ugodnost brezplačnega zdravstvenega varstva, zdaj morda prezrt ali pa ga bo deležen kdo, ki do tega ni upravičen — kdo bo nosil odgovornost?!

Vendar to ne velja samo za Poljansko dolino, za eno ali drugo občino, za to ali ono organizacijo. To velja za vse! Tudi po dvajsetih letih ne sme biti nič pozabljeno! Ne dobro, ne slabo. Marsikaj je v spominih že obledelo, ni pa pozabljeno, ker ne sme biti, zlasti ne veliko tovarištvo, predanost mnogih naših ljudi stvari revolucije in osvobodilnega boja, njihova nemajna vera v zmago pravice, v svobodo, vera v nov družbeni red, ki ne pozablja tistih, ki so ga pomagali ustvariti.

NOVOTEHNA: promet v aprilu precej manjši

Novomeško trgovsko podjetje NOVOTEHNA je v letošnjem prvem tromesečju doseglo predvideni denarni promet, ki se je od lani v tem času povečal za okroglo 50 odstotkov, precej po zaslugi nove blagovnice v Novem mestu, trgovine v Trebnjem in avtomobilskega servisa v Ločnu.

Opazili pa so občuten padec prometa v aprilu, takoj nato, ko so nastopili novi gospodarski odnosi po ukrepih v preteklem mesecu. Podjetje ima na zalogi precej blaga, ki je prišlo v skladišče okrog 22. marca, ter so proizvajalci zanj poslali že nove cene.

NOVOTEHNA cen ni mogla zvišati, tega blaga pa s tako veliko izgubo ne more prodajati. Če bo industrija hotela prodati svoje proizvode, bo pač morala poiskati svoje notranje rezerve in cene znižati. Promet je upadel tudi zaradi omejitev pri najemanju potrošniških kreditov, še posebej pa zaradi omejitev pri najemanju kratkoročnih kreditov trgovskim podjetjem za nabavo blaga. Podjetje lahko dobi le toliko kredita, kolikor ima lastnih obratnih sredstev — to pa je skoraj dvakrat manj kot narekujejo potrebe. Podjetje je bilo primorano zmanjšati zaloge in s tem tudi izbiro blaga.

PODJETJE

"NOVOLES"

LESNI KOMBINAT — NOVO MESTO

razpisuje prosto delovno mesto

STROJNIKA

parnega kotla v Tovarni vezanih plošč v Straži pri Novem mestu

Pogoji: izpit za strojnika parnih kotlov ali strojevodja JŽ. Osební dohodek se določi po pravilniku o osebnih dohodkih.

Prijave za zasedbo delovnega mesta pošljite čimprej upravi podjetja »Novoles« — lesni kombinat Novo mesto, Prešernov trg 9. Razpis velja do zasedbe delovnega mesta.

SEVNICA: še povečati izvoz!

Delovne organizacije v občini Sevnica so lani precej izboljšale svoje gospodarjenje in povečale produktivnost pri delu. Še vedno pa veliko premalo izkoriščajo delovna sredstva, s katerimi razpolagajo. Ponekod jih ovira obrtniški način proizvodnje, drugod spet iztrošnost strojev ali pa slaba organizacija dela. Za leto 1965 nalaga družbeni plan prav vsem velike dolžnosti in jih opozarja na rezerve, ki jih do sedaj še niso znali izkoristiti.

Delovne organizacije so lani precej povečale svoje sklade. Na zaposlenega znaša to povečanje 136 odstotkov. Bruto osebni dohodki so se povečali v primerjavi z letom 1963 za 40 odstotkov. V obrti in komunalnih de-

javnostih so porasli celo za 91 odstotkov. V trgovini znaša ta porast 30, v industriji 27,8, v kmetijstvu 26,7, v prometu 24,5, v gostinstvu 17 in v gradbeništvu le 2,4 odstotka. Zvišanje osebnih dohodkov za 40 odstotkov je bilo glede na stvarne uspehe in ostale pogoje pretirano in to nujno vpliva na nestabilnost na trgu lpd.

Skupen izvoz je lani porasel za 30,7 odstotka. Največji porast je doseglo kmetijstvo (50 odstotkov). Sledi industrija z 42 odstotki, obrt pa je lani nazadovala za celih 54 odstotkov. Obrtne dejavnosti so izpolnile komaj 18 odstotkov planiranega izvoza. Vsa podjetja, ki prodajajo svoje izdelke na tuja tržišča, torej niso izpolnila planskih obveznosti. Tem-

bolj se bodo morala potruditi za izvoz v tekočem letu. Ustvarjanja deviznih sred-

KOČEVJE: v prvi polovici maja volitve samoupravnih organov

V kočevski občini se že intenzivno pripravljajo na volitve novih članov organov upravljanja. Čeprav določa zakon, da morajo biti opravljene volitve še aprila, jih bodo izvedli le v nekaterih kolektivih. V večini kolektivov bodo volili nove člane samoupravnih organov v prvi polovici maja, ker so čakali na republiški predpis o volitvah samoupravnih organov. Tu niso upoštevali 15. člena

zveznega temeljnega zakona, ki pravi, da je treba izvesti volitve v začetku leta, praviloma po sprejetju zaključnega računa.

O pripravah na volitve samoupravnih organov so minuli petek razpravljali na plenumu občinskega sindikalnega sveta, še prej pa je sindikalni svet priporočil delovnim kolektivom in sindikalnim organizacijam, naj do-

bro premislijo, katere člane bodo izvolili v delavske svete in upravne odbore. Člani organov upravljanja morajo biti res najboljši delavci, široko razgledani, ki bodo poleg problematike delovne organizacije stalno spremljali tudi problematiko svoje občine. Poseben poudarek je treba dati tudi kandidiranju žensk in mladine.

V elektrarni se pripravljajo na volitve DS

16. maja bodo v TE Brestanica volili polovico članov DS, katerim bo potekel mandat. Te dni že razpravljajo po oddelkih o kandidatih in

o tekočih problemih. Prihodnji teden bo sklican zbor volivcev delovne skupnosti, na katerem bodo sestavili dokončno kandidatno listo, predsednik DS pa bo poročal o dosedanem delu samoupravnih organov. Na volitve še pripravljajo zelo resno, saj čakajo samoupravne organe ob reorganizaciji elektrogospodarstva odgovorne naloge.

TEDENSKI NOTRANJEPOLITIČNI PREGLED

● Na deveti seji glavnega odbora SZDL Slovenije, ki ji je predsedovala Vida Tomšič, so bile besede Borisa Zihnera, člana izvršnega odbora, namenjene Osvobodilni fronti. Spomnil se je te edinstvene množične tvorbe, najpomembnejšega notranjepolitičnega činitelja zmage. Slovenski delavski razred s svojo akcijsko enotnostjo je tvoril borbena jedro in je dejansko dal najpomembnejši delež gibanju; vtisnil mu je svoj borbena pečat. Protiimperialistična fronta slovenskega naroda, oblikovana aprila 1941, čeprav je dejansko nastajala že prej, je prerasla v akcijo vsega ljudstva. Tej akciji gre zasluga, da smo iz naroda hlapcev prerasli v narod samostojnih oblikovalcev svojega življenja in svoje prihodnosti. Slovenski narod si je tako sam postavil temelje današnje enakopravnosti in skupnosti jugoslovanskih narodov. Sila enotne ljudske volje, vodena po Komunistični partiji, je ustvarjala, kar se je prej zdelo nemogoče. Ustvarila je državo v državi; v srcu okupirane Evrope je oblikovala oblast upornega ljudstva. Odpravila je kapitalistične in pričela graditi nove, socialistične odnose. Razvila se je v današnje Socialistično zvezo, prostovoljno demokratično zvezo občanov in najširšo oporo družbenopolitični aktivnosti in družbenemu samoupravljanju delovnega ljudstva, kakor je zapisano v V. poglavju temeljnih načel nove jugoslovanske ustave.

● VREDNOTE REVOLUCIJE SO ZAKLADNICA DRAGOCENIH IZKUSENJE, je med drugim dejal Janko Rudolf na redni skupščini Zveze združenj borcev NOV Slovenije. Predsednik je v obširnem in tehtnem referatu pohvalil organizacije ZZB, ker so se v večini primerov iztrgale iz ozkosti in zaprtosti vase in ker čedalje aktivneje sode-

lujejo pri urejanju vseh najpomembnejših družbenih vprašanj. Posebej je poudaril pomen negovanja tradicij NOB in socialistične revolucije. To je dejavnost, ki neposredno vpliva na sedanja dogajanja, zlasti pa na mlade generacije. V etično moralnih vrednotah revolucije imamo neizbrisno zakladnico dragocenih izkušenj. To so vedno sveže moralne prvine, s katerimi plemenitimo vse najodobnejše napore za nadaljnji razvoj v današnjem in prihodnjem času. — Predsednik Janko Rudolf je govoril še o tem, da dragocena pričevanja ne smejo to-

OF — SILA ENOTNE LJUDSKE VOLJE

niti v pozabo. Treba se je zavedati, da ljudje umirajo in odnašajo s seboj v grob podatke in marsikaj, kar bi bilo za zgodovino naše revolucije neobhodno potrebno. — Za novega predsednika Zveze združenj borcev NOV Slovenije je bil izvoljen Franc Leskovšek-Luka.

● VOLITVE POMENIJO AFIRMACIJO OBČANOV IN PROIZVAJALCEV, je dejala Vida Tomšič v svoji zaključni besedi po poročilu in razpravah o volitvah na deveti seji glavnega odbora SZDL Slovenije. Volitve pomenijo tudi afirmacijo organiziranih političnih sil. Pri teh volitvah je bil opravljen prehod v kadrovsko politiko, kakršna ustreza pojavu novih generacij in sistemu samo-

upravljanja. V bližnji prihodnosti pa nas čaka naloga, da poglobimo zvezo med odborniki in poslanci ter občani, kar je nemalo odvisno od tega, koliko bo Socialistična zveza dovolj gibčena in živahen instrument delovnih ljudi. Načela demokratične izbire funkcionarjev je treba uveljavljati tudi pri vseh nadaljnjih volitvah v samoupravne organe.

● 8. MAJA ZBOR SAMOUPRAVLJAVCEV SLOVENIJE. To bo osrednja republiška proslava v počastitve 20-letnice osvoboditve. Zbora, ki bo v novi športni hali v Tivolju, se bo udeležilo okrog 6.300 predstavnikov delovnih organizacij, predstavniških organov ter družbenopolitičnih in družbenih organizacij. Na čelu delovnega predsedstva, ki je bilo izvoljeno na deveti seji glavnega odbora SZDL, bo Miha Marinko. Referat »Ob 20-letnici osvoboditve« bo podal Edvard Kardelj. Nato bodo govorili še predstavniki družbenopolitičnih organizacij, predstavniških organov in delovnih organizacij.

● VI. KONGRES SZDL SLOVENIJE BO MARCA 1966. Sklep o tem je bil sprejet na deveti seji glavnega odbora SZDL Slovenije. Kongres bi dejansko moral biti že letos spomlad, vendar to ni bilo mogoče zaradi VIII. kongresa ZKJ in republiških kongresov Zveze komunistov. Na seji so sklenili, da je treba takoj začeti z vsebinskimi in organizacijskimi pripravami na kongres. Treba je pripraviti poročilo in okvirno obdelati vse probleme, o katerih naj bi razpravljali VI. kongres SZDL Slovenije. Vse te in druge naloge (pripraviti bo treba tudi izvolitve delegatov) je plenum zaupal izvršnemu odboru glavnega odbora SZDL Slovenije.

ZUNANJEPOLITIČNI TEDENSKI PREGLED

Ameriški zunanji minister Dean Rusk je nedavno izjavil, da so Združene države Amerike pripravljene sestiti za zeleno mizo in se pogovarjati o tem, kako zagotoviti Kambodži nevtralnost, neodvisnost in ozemeljsko nedotakljivost. No, to so Kambodži zagotovili že na ženevski konferenci, ko se je morala Francija po porazu pri Dien Bien Fuju umakniti iz Indokine; vendar so vpadli na kamboško ozemlje bodi desničarskih sil iz Laosa bodi iz Južnega Vietnama in iz sosednje Tajske zadnje čase vse pogostejši, pa se šef kamboške države princ Sihanuk povsem upravičeno poteguje za to, da bi države, ki so nekoč že obljubile Kambodži neodvisnost, to zdaj znova storile. Zlasti je pritiskal na Sovjetsko zvezo in na Veliko Britanijo — s predsednici ženevske konference, naj skličeta še eno tako konferenco. Sovjetska zveza je ustregla in poslala Londonu predlog, naj bi skupno določili datum take konference, London pa se je temu upiral, češ da zdaj ni čas dozorel, da je treba počakati toliko časa, da bi bil zagotovljen vsaj minimalen uspeh take konference in podobno.

Z zaostritvijo vietnamske krize pa se je položaj tudi glede tega spremenil. Velika Britanija je poslala v Jugovzhodno Azijo posebnega odposlanca Gordona Walkerja, ki naj bi proučil, kako bi našli izhod iz vietnamske zagate, ter pretilpal mnenja vseh prizadetih. Kaže, da njegova pot le ni bila čisto zaman, saj je navsezadnje zdaj tudi London pristal na to, da bi se pogajali o — Kambodži. Tako bi čisto na druga vrata spravili skupaj vse tiste, ki vedre in oblače v

Vietnamu. Kajti čedalje manj je upanja, da bi sedli za zeleno mizo ter se pogovarjali o Vietnamu. Johnson namreč noče poslušati prav nikogar in venomer zatrjuje le to, da so ZDA obljubile saigonskemu režimu, da ga bodo branile in da zdaj ZDA le izpolnjujejo to obljubo pa bombardirajo Severni Vietnam, pošiljajo vedno nove čete v Južni Vietnam — po zadnjih ve-

težnjam vietnamskega ljudstva,« sta še dodala. In kako prav je povedal tovariš Tito v svojem govoru v alžirski univerzi, ko so ga promovirali za častnega doktorja prava, ekonomskih in političnih ved! Dejal je, da hočejo zagovorniki sile vsiliti vsem deželam svojo nadvlado pod krinko boja proti komunizmu, vsiliti hočejo neokolonialistične odnose deželam na poti razvoja, preprečiti vsako napredno gibanje v smeri socializma.

Za las bliže pogajanjem

steh so se na bojnem posvetu v Honoluluju dogovorili, da bodo počakali ameriško vojsko v Vietnamu na 100.000 mož itd.

Naj bo tako ali drugače, uspeh bi že bil, če bi vsi sedli za eno mizo. Se zmeraj je to bolje, kot pa da se vojna v Vietnamu širi kot plaz, ki je z vsakim centimetrom širši in večji. »V Jugovzhodni Aziji vmešavanja ZDA v notranje zadeve Južnega Vietnama in vojaške intervencije proti DR Vietnamu ni mogoče podaljševati brez skrajno nevarnih posledic za svetovni mir,« sta predsednika Tito in Ben Bela zapisala v skupno sporočilo o Titovem obisku v Alžiriji. »Čas je, da se konča s prelivanjem krvi v tem delu sveta s tem, da se takoj začne pogajanja, da bi dosegli miroljubno in pravično rešitev, ki bo ustrezala

Sploh je bil ta Titov govor podrobna analiza sodobnega dogajanja na svetu, posebej pa politike koeksistence, ki si jo najrazličneje tolmačijo. Dandanes jo priznavajo celo imperialistične sile, to pa le tam, kjer so svobodoljubne sile dovolj močne, kjer pa niso, je zanje konec tudi koeksistence. Drugi spet trdijo, da koeksistence z imperialističnimi državami ne more biti. Po tej pameti je možen napredek samo z vojno. Kam bi to pripeljalo, si ni težko predstavljati, k vesplošnemu uničenju. Toda taisti tudi zatrjujejo, da atomska vojna sploh ni mogoča in da bo tretja vojna bita le s konvencionalnim orožjem. Taka pojmovanja so, je dejal tovariš Tito, popolnoma nesvarna, škodljiva in nazadnjaška, ker omogočajo tistim, ki zagovarjajo uporabo sile v mednarodni politiki, da začenejo razne lokalne akcije in vojne. Toda če bi vse socialistične sile skupno z vsemi naprednimi in miroljubnimi silami v svetu dosledno izvajale politiko koeksistence, bi bil odnos sil dosti ugodnejši za sile miru in napredka.

Klene Titove besede v tej svetovni zmešnjavi.

Peter Šobar iz Kočevja:

1. maj je bil praznik želja

Peter Šobar, upravnik muzeja v Kočevju, živi za preteklost, za zgodovino. Ves je zakopan v orumenele dokumente, ki jih je čas že davno načel; skuša jih ohraniti, urediti, povezati v smiselno celoto. Naporno in zahtevno delo, ki se mu predaja z vsemi silami.

V ozki muzejski pisarni, polni dokumentov, starin in čudnega vonja, se pogovarja o minulih časih, dogodkih in ljudeh. O časih, ko se je pričel proletarijat v ribniškem in kočevskem koncu zavedati samega sebe, ko je pričel nastopati organizirano in se boriti za svoje človeške in delavske pravice.

Spominjam se, beseduje tov. Šobar, da so v Ribnici svečano praznovali 1. maj le v letih 1920-21, ko je bil maloštevilni proletarijat revolucionaren ter pod vplivom Partije in ljudi, ki so se pravkar vrnil iz prve delavske države Sovjetske zveze. Pod vplivom klerikalne politike in zaradi zakona o zaščiti države pa je delavsko gibanje počasi nazadovalo, zavedne komuniste so pričeli preganjati. Spominjam se, da komunisti pri ljudeh niso mogli dobiti niti mleka, ker so se ti bali posledic.

V Ribnici se je leta 1936 prvič organizirala sindikalna organizacija, v katero je bilo včlanjenih okrog 300 delavcev, v režimski sindikalni organizaciji Jugoras pa je bilo le okrog 100 članov. Jugoras nikdar ni mogel zaživeti, nikdar ni dobil podpore delavcev in je propadel...

To so bili časi nenehnih borb, nenehne bojzani pred hudimi posledicami. Spominjam se, da je bilo treba vsako prvomajsko praznovanje »ukrasti«, priboriti si ga; uporno smo se oklepali našega praznika, pa čeprav le s cvetjem, rdečo kravato, pogumnejšo besedo. Spominjam se tudi 1. maja pri vojakih — 1933. leta. Služil sem pri topništvu in dan pred in po 1. maju smo bili v stalni pripravljenosti, nastopiti proti demonstrantom, proti proletariatu.

Ko je šla Partija s svojimi akcijami po letu 1937 širše med ljudi, se je tudi dejavnost zavednega proletariata povečala. Pri nas v Ribnici je bilo to toliko težje, ker je bilo malo pravih proletarcev, večina napol kmetov, medtem ko so bolj znane akcije kočevskega proletariata... Malo pred pričetkom vojne smo v Ribnici organizirali novo sindikalno organizacijo — URS, katere duhovni vodja je bila Partija. Sindikat je izvajal več akcij: dosegli smo, da so delodajalci delavcem na orožnih vajah dajali plače, da so se uveljavile minimalne plače po zakonu, česar podjetniki niso hoteli sprva priznati, zbirali smo rdečo pomoč za španske borce, utrjevali Partijo, organizirali društva prijateljev Sovjetske zveze itd.

Z duhovnim vodjem kočevskega proletariata Jožetom Šeškom sva prvič prišla skupaj v letu 1938 med volilno akcijo. Kot kandidat Partije

je na skupni opozicijski listi nastopil Janez Tomšič iz Stop pri Velikih Laščah. Čeprav ni bil izvoljen, je pomenila sama kandidatura velik uspeh za Partijo, saj je dokazovala moč organizacije. — Teško bi se spomnil, zaključki sobesednik, kateri prvi maj je bil v preteklosti najlepši, vendar se mi zdi, da je bila najlepše darilo partizanov domovini za prvi maj 1942 osvoboditev Broda na Kolpi in 30 ali 40 vasi v Kolpski dolini...

E. GRIVEC

PETER ŠOBAR, UPRAVNIK KOČEVSKEGA MUZEJA: Praznovanje 1. maja je bilo nekoč simbol upornosti zavednega proletariata, znak borbe delavskega razreda za svoje pravice, znamenje novih dni. Praznovanje delavskega praznika je bilo tvegano in vendar so ga povsod praznovali...

Praznik dela in 9. maj v krški občini

Občinski odbor Socialistične zveze v Krškem je že razpravljal o praznovanju 1. maja, praznika dela, in 9. maja, dneva osvoboditve. Letošnji 1. maj bodo praznovali predvsem po delovnih organizacijah, brez večje osrednje proslave, tako da bodo kolektivi na slavnostnih akademijah, ki naj bi imele predvsem delovni značaj, pregledali povojni razvoj v gospodarstvu in samoupravljanju. 2. in 3. maja bodo delovni kolektivi prirejali skupinske izlete na razne turistične točke in v kraje, znane iz narodnoosvobodilnega boja. Na predvečer 9. maja bodo slavnostne akademije v Krškem, na Senovem, v Brestančici in v Ko-

stanjevici, v drugih manjših krajih pa bodo vaški aktivni pripravili proslave skupaj s področnimi šolami.

79-letni Andrej Modic: prvi na volišču na Dvoru

Območje Dvora in okolice je bilo na zadnjih volitvah zelo razgibano. Na volišču Dvor, Doljni Kot, Jama, Lašče, Stavča vas in Sadinja vas so zaključili volitve že dopoldne. V Doljnem kotu so končali okrog osmih, na Laščah pol ure pozneje. Najstarejši Dvorjan, 79-letni Andrej Modic, je že pred začetkom volitev čakal volilni odbor na volišču!

S. M.

Jože Oštir iz Vrbine pri Krškem:

7. maja 1945 zvečer: „Konec vojne“

— V partizane sem šel 19. marca 1942, pripoveduje Jože Oštir iz Vrbine 8 pri Krškem. — Kot begunec sem takrat živel na Dolenjskem pri Beli cerkvi. Partizani sem v Gorjanskem bataljonu in v XV. belokranjski brigadi.

Doživljal sem, da se je odločiti, kaj je ostalo človeku najbolj v spominu: ali boji, ali juriši ali preboji, ali lakota, mrz in napori, ali tovarišstvo in dobri ljudje, ki so nam domala povsod pomagali? Preboj iz obroča na Ilovi gori je bil eden izmed trenutkov, ko mi je najbolj trda predla. Morda se ga zato najbolj živo spominjam.

Bil sem v minerski četi štaba XV. brigade. To je bilo v razdobju 1943/44. Minirali smo progo med Zdensko vasjo in Šentvidom, II. bataljon pa je bil na Veliki Ilovi gori v zaščiti. Štab brigade je bil na Mali Ilovi gori nad šolo, pri njem pa je bila vsa komora in del minerske čete, v kateri sem bil jaz. Nemško-

domobranska kolona nas je na tiho obkolila in kar naenkrat je zaropotalo. Za boj sposobnih nas je bilo vsega kakšnih dvajset. Prav blizu si niso upali, najbrž so mislili, da nas je več. Nekako smo se razporedili in odgovarjali z ognjem. Komoro je bilo treba rešiti. Med vpitjem in streljanjem se je nekako uredila v zavetje hiš.

Načrt za preboj smo naredili kaj hitro. Najboljše je bilo udreti po bregu navzdol proti šoli in proti Veliki Ilovi gori, kjer so bili naši. Z močnim ognjem smo sovražnika najprej osupnili, medtem pa je naša komora že zdrvela proti šoli in mi za njo. Ko smo bili pri šoli, so nam naši iz Velike Ilove gore že lahko pomagali z ognjem, ki so ga usmerili na napadalce. V obroču smo bili kakšne tri ure. Imeli smo

tri ranjence, enega smo rešili, dveh pa nismo mogli. Vsa komora je prišla iz obroča. Hajka je trajala nato ves dan, kolono, ki nas je napadla, pa smo se istega dne počakali, ko se je vračala proti Zdenski vasi in jo s pomočjo našega tretjega bataljona popolnoma razbili.

Osvoboditev sem pričakal v Starem trgu ob Kolpi. Takrat sem delal na okraju Kostanjevica, ki je imel sedež na Suhorju. Ker se je govorilo, da se bodo čez Belo krajino umikale proti avstrijski meji ustaško-četniške enote, so naši vso Belo krajino izpraznili. Vse se je nagnetlo v dolini Kolpe pri Starem trgu. Polepno smo poslušali skopa poročila, ki jih je lovil vojaški radio oddajnik. Ta so nato krožila od ust do ust. Tako smo zvedeli za osvoboditev Trsta in za ustanovitev

prve slovenske vlade v Ajdovščini.

7. maja zvečer smo sedeli »okrajevci« v neki sobi, ko je pridrvel vanjo sekretar rajona Franc Šiško. Iz obličja mu je sijalo neznanosko veselje. Razklenil je roke in zavpil: »Hura, fantje! Nemčija je

kapitulirala! Konec vojske! Prvi trenutek smo onemeli, nato pa ponoreli od veselja. Vse, kar je naš okraj takrat imel, smo hitro naložili na voz in jo še istega večera mahnil proti Kostanjevici. Tja smo prispeli 8. maja zvečer.

Nace Poljanšek iz Brežic:

„Prvi maj smo slavili na Šentvidu“

Ignac Poljanšek je eden tistih naprednih Slovencev, ki so se za 1. maj že od nekdaj udeleževali skupnih srečanj in izletov. Zdaj je v 74. letu. Še zelo mlad je postal član Sokola. Ta organizacija nemško misleči oblasti ni bila zaželena. O njenih začetkih pripoveduje tov. Poljanšek takole:

»V Brežicah je opravila za Slovence veliko pionirsko delo čitalnica. Iz njenega jedra se je razvil Sokol. Ta organizacija nas je pozneje združevala in noben prvi maj ni minil brez praznovanja. Meščani so se zbrali že ob petih zjutraj, vzeli s seboj južino in se napotili na Šentvid. Nazaj so se vedno vračali s pesmijo. Toda 1. maja niso slavili samo v mestu. Mnogi kmečki ljudje so na ta dan s cvetjem in zelenjem okrasili svoje vozove in konje. Podobno so potekala praznovanja delavskega praznika tudi po prvi vojni. Šentvid je vsako leto znova postal zbirališče vseh tistih, ki so spoštovali 1. maj.«

»V spominu ste se sprehodili skozi obdobje Avstrije in bivše Jugoslavije. Tu je začetek druge svetovne vojne. Kako ste jo dočakali in preživeli?«

»Ze 17. aprila 1941 me je gestapo z 11 drugimi Brežičanji odpeljal v krške zapore. Čez nekaj dni so nas pripeljali nazaj. Sredi noči smo morali zbuditi družine in čez dobro uro smo krenili z avtobusom proti Samoboru. Pustili so nas sredi ceste z besedami: 'V nemški deželi niste zaželeni in kdor se bo vrnil, bo ustreljen.' S Hrvaškega smo se čez kak mesec pretokli v Ljublja-

no, ker smo zvedeli, da naše ljudi zapirajo tudi v Zagrebu.

V Ljubljani sem med begunci organiziral vključevanje v OF in jih pridobil nekaj čez 40 za narodnoosvobodilno gibanje.«

»Česa se najbolj živo spominjate iz okupirane Ljubljane?«

»Pozimi je bilo. S tramvajem sem se pripeljal po tedanji Prešernovi ulici in izstopil pri tromostovju. Na pločnikih je bilo vsepovsod polno ljudi. Tedaj pride od nekod skupina deklet in fantov, starih 14 do 15 let. Dekleta so imela v rokah velik šopek rdečih nageljnov. Vsi skupaj so se nato ustavili pred Prešernovim spomenikom in položili rože k pesnikovim nogam. Mislim, da je bilo na dan obletnice Prešernove smrti.

Nenadoma smo zaslišali kričanje in zagledali fašiste, kako so tekli s puškami in revolverji z nasprotnega nabrežja Ljubljane. Skupinica Prešernovih obiskovalcev se je medtem že zgubila, fašisti pa so zlihi ves svoj bes na enega izmed delavcev, ki si je ravno tedaj ogledoval rože na spomeniku. Nekaj vojak ga je s puško udaril po hrbtu, nakar je presenečeni delavec hitro pobegnil pred drugim udarcem. Ta kruti prizor je v trenutku prekinil lepo in iskreno srečanje mladine s svojim slovenskim pesnikom.

Tov. Poljanšek je še in še kakor iz knjige naševal spomine, oživljal dramatične dogodke iz bojev Cankarjevega bataljona in nazadnje opisal svoj povratek v zapuščene in oplenjene Brežice sredi poletja 1945. Postal je prvi predsednik občine in vsa nadaljnja leta opravljat najrazličnejše dolžnosti kot družbeno politični delavec.

-EY

ZDRAVILIŠČE ČATEŠKE TOPLICE

ČESTITA

VSEM SVOJIM GOSTOM ZA PRAZNIK DELA IN SE JIM SE NADALJE PRIPOROČA ZA OBISK!

DELOVNI KOLEKTIV RESTAVRACIJE

NA GRIČU BREŽICE

SE PRIPOROČA ZA OBISK MED PRVOMAJSKIMI PRAZNIKI, HKRATI PA VOŠCI VSEM OBCANOM ZA 1. MAJ IN 20-LETNICO OSVOBODITVE!

VSE OBCANE IN DELOVNE KOLEKTIVE SPOD. POŠAVJA POZDRAVLJA ZA 1. MAJ IN JIM ČESTITA

KMETIJSKO GOZDARSKO PODJETJE BREŽICE

OB TEJ PRILožNOSTI ČESTITAMO TUDI ZA 20-LETNICO OSVOBODITVE!

Danes otvoritev novega mizarskega obrata SGP PIONIR

29. aprila ob 17. uri bodo v Brežini slavnostno izročili namenu novi mizarski obrat SGP PIONIR. Mizarski obrat, ki se je doslej stikal v prejšnjih prostorih ob Trdinovi cesti na Grmu, bo s tem dobil nove, lepe prostore, v katerih bo svojo dejavnost lažje razvijal. Otvoritev novega obrata je lepa slavnost, tako v okviru praznovanja 1. maja, kot tudi 600. letnice Novega mesta in 20. letnice osvoboditve.

Prvomajska čestitka

Za praznik dela želimo vsem domačim prijetno praznovanje in jih prav lepo pozdravljamo: Alojz Mrzelj, Franc Medved, Franc Spelč, domači fantje, ki so pri vojakih v Sarajevu.

POSTRANSKI ZASLUŽEK

n u d i m o UPOKOJENEC IN UPOKOJENKAM, TRGOVSKIM USLUZBENCEM, TRAFIKANTOM IN DRUGIM po vsej Sloveniji. Prijavite se pisмено na »ED-6«, poštni predal 401, LJUBLJANA

Bilo je v tistem apokaliptičnem času, ko se je nek neznan narod, zagoden med venomer napajočo, zemlje lačno germanško in romansko gmojo, prvič zavedel svojih spečih moči; ko se je njegova doslej neenotna masa pričela kristalizirati v vzgibih, da se jim je sam čudil. Vanj vržena iskra upora je bila netilka, ki je zažgala gorivo, katalizator, ob katerem je plamen odpora plamtel iz tisoč let nabiranih moči. Kdo bi verjel, da je tak, tako premočno inteligentni upor pritikavca proti velikonom sploh mogoč, pa naj bo David še tako bister in Goljat še tako domišljivo omejen.

Zivel sem življenje na najvišjo potenco, čeprav sem premogel le žlico, zobno ščetko in puško. Da, puško, vsakdo bi me lahko ubil, a tudi jaz njega. Kdo bo to vse kdaj opisal izvirno in golo, tako kot je res bilo, v vseh vrhuncih in nižinah, vzponih in padcih, junaštvih in šibkostih? Ga bodo prinesla prihodnja leta, dokler še živimo, ki smo to živeli? Novodobnega Andrića, našega Hemingwaya, da bi napisal izvirno slovensko »Vojno in mir«; ki mu nič ne bi kalilo pogledov; ki bi znal iz svetlih cvetic in trnovih bodic zviti venec, kakor pritiče tej prvi herojski dobi slovenskega naroda, slavolok, ki ga mnogi čutimo, vidimo, naslikati pa ne znamo.

TRETJA NOČ

Odlomek iz knjige Franceta Avčina **KJER TIŠINA ŠEPETA**
— Izdala Mladinska knjiga v zbirki **GLOBUS** — Delo je bilo nagrajeno z eno izmed letošnjih Levstikovih nagrad

Pomlad 1944 se je dolgo obirala. Zima je bila sicer mila, da smo se januarja kepali v Kolpi, potem pa je zamedlo vso Kočevsko na metre visoko. Zivel sem tedaj v bazi 13/23, s prizanesljivim nasmeškom imenovani »Kripelbaza«. Tam sredi zadnjih požganih kočevskih vasi nad kolenom skrivnostne Kolpe niže kostela se je skrivala v skrbno prikriti kraški vrtači. »Kripelbaza« zato, ker so nas tam zbrali člani Znanstvenega inštituta pri SNOS, same intelektualce, pesnike, muzike in podobno zloto, ki je v borbi le navlaka, po njej pa utegne mogoče kdo le kaj koristiti. Pridejali so ji še nas nekaj inženirjev, menda zato, da bi bilo delo bolj realistično. No, ko bi le povsod bili na duhu in telesu tako malo »kripelniki«, kot smo bili mi tam! Ne morem si predstavljati družbe čudovitejših brihtnežev vseh sort kot te, ki me je — tehniški »corpus alienum« — sprejela medse. Cesa vsega sem se primitivni tehnik naučil od njih! Vzgjajali pa so me s kaj svojimi prijemi. Če je tehnik npr. popravil razmajani pisalni stroj, pa se je ta sicer vsem potrebna, a vendar banalna tehniška priprava vseeno še zatakala, je brž slišal takole čez ramo pesniško vzvišeni in hkrati galilejevsko uničujoči »Eppur non si muove!« Če je visoki »direttore« inštituta repetiral svojo italijanko tako, da je ročico zaklepa prijel v levo in nad puško, je bil to kvečjemu suvereni prezir tehnike, ne pa mogoče kako vojaško neznanje. Z nečim pa sem jih le krotil: z ročnimi bombami! Le z njimi v žepu nahrbtnika sem jim lahko obvaroval v svojem razvpitem nahrbtniku skrito slivovko, med, zlasti pa meni smrdljivi tobak. Teh zahrbtnih tehniških naprav so se znanstveniki po zdravem instinktu le bal in so jih raje prepuščali prozaični tehniki. Sicer bi bili popili, polizali, predvsem pa pokadili vse na en mah, saj so nekoč zaradi polovice cigarete, ki je padla v špranjo v podu, hoteli podreti kar celo barako. Tako pa so dobivali vse lepo po malem. Tudi največji duhovi imajo svoje šibkosti...

Iz tega hkrati olimpskega in bukoličnega okolja me je izvelkel poziv, naj pridem za nekaj časa v Crnomelj k Slovenskemu narodnemu gledališču kot — pianist. Ze niso trenutno imeli boljšega, pa v sili vrag muhe žre. Šele ob začetku vojne sem pod vodstvom globoko muzikalne učiteljice res spoznal svet

muzike in ves izrazni spektrum klavirja. V Semicu sem našel Chopinove balade, preludije, etude in noturne, oguljene in razcefrane, a Chopinove. V Crnomlju pa je pri Korenovih stal črn »Foerster« z angleško mehaniko. Kako bi se ustavljal mi ku glasbe, mojega drugega dobrega duha, ko prvi, planine, ni bil več dosegljiv. In sem šel.

Moja doba v gledališču je bila najnenavadnejša, kar sem jih živel. Kulturniki so bili zame nov svet, donkihotski in donhuanski hkrati. Vendar je bilo čisto nenavadno lepo. Doživljal sem spontane vzgibe ljudi, navdušenja, kakršna v miru niso mogoča; zanose, ko so sredi nagrobnega govora padlemu komandantu Stanetu pripravili v jok celo vodjo angleške vojaške misije, trdega polkovnika Intelligence Servicea; doživetja, ko črnolasa Primorka s tihim kristalnim glasom mirno poje čudovite pesmi, medtem ko modro nebo skrunijo morilski rafali. In sto drugih, tako nenavadnih, da jih podobno kot vso tisto dobo razume le, kdor jo je sam živel. Razčlenjujejo naj pa drugi, tisti ki so namesto ptičje svobode partizana raje izbrali previdno životarjenje za ljubljansko bodočo žico, naredko navešeno s koščki Hitlerjevega krvavega kruha. Po zmagi je lahko biti vojskovodja.

V gledališču sem staknil gripo. Močno me je bila izmučila, zakaj

nisem je utegnil odležati! Igralska mi inženirju ni godila, na bazi je čakalo še mnogo pripravljene dela za veliki trenutek, ko se bo za prvimi črnimi sesul še drugi, rjavi Moloh. Tako sem se nekega dne poslovil; prav, neprav. Bela Krajina je bila kopna, dehtelo je po pomladi, roški gozdovi pa so bili še mrko sivi. Bele lise so pravile o snegu. Dobil sem si bil tiste zime celo smuč, sila preproste sicer, a imeniten osebni velesalom sem si napravil z vrha Gač proti Crmošnjicam. Znanec, ki mu je bila vražja laška mina odtrgala nogo, mi jih je bil podaril. Bil sem tudi imenitno oborožen. Neki ranjenec, moj učenec iz oficirske šole GS-NOV in POS, je rad zamenjal za mojo lahko angleško brizgalno krogel svojo strašansko težko puško nenavadne podobe; polavtomat na deset ognjev, mauzer municija, je vedel povedati, imenitna reč, čeprav ne deluje. No, meni je brž. Z mojstri mehaniki v Starih žagah, ki sem bil prej z njimi delal razne učene vojaške naprave, smo iz daljnogleda laške svetlobne signalne priprave zgradili za moj top celo merilni daljnogled. Prvi ga je okusil rdeči kočevski srnjak. Naša kuhinja ga je sprejela s huronskim navdušenjem. Ob silni večerji se je potem oglasila himna naše baze: »In sončce je vzhajalo« (besedilo Udovič, glasba Pahor, premiera Udè), da je odmevalo daleč naokrog.

Z vso težko robo na hrbtu sem krenil. Moj stari ekspedicijski planinski nahrbtnik je bil nabit z belokranjskimi dobrotami za tovariše ob Kolpi, pač edini način, da so me, tehnika, vzvišeni humanisti sploh priznavali za homoidno bitje, neke vrste polčloveka. Tako sva hodila namreč moj nahrbtnik in jaz pod njim. Mnogo sva jih slišala na najin račun, toda omagala nisva nikoli, tudi v hajkah ne. Le enkrat bi bila skoraj, in o tem naj bo povedano sedaj.

Pod večer sem prikošnjaril na Mavren. Težko je bilo, neodležana gripa mi je legla na srce, ki zanj sicer še vedel nisem. Bolelo je in zbadalo. Prespal sem pri znanjih v zidanici, nekolikanj s pomočjo nektarja v zajetnih sodih. Ko sem se ves težak predramil, je bilo sila svetlo. Sneg, težak cunjast sneg, je bil zapadel ponoči. Ti pa trideset kilometrov skozi gozdove do Kolpe, z vso to težko kramo! »No, bo že kok, še zmeraj je blo kok, če ne tok

pa tok.« sem se tolažil po gorensko. Karto imaš in kompas, mnogo si že prehodil sam, v partizanih in prej, spal v gozdu pod strešico iz vej, v listju, zarit v kopicu sena. Tako veš, da se zvezdnato nebo res vrti.

In tako se tudi to pot nisem ustrašil. Smučim imam, ha, pa mažo zanje tudi: kos čebelnega voska, imeniten »medium«, kot nalašč za ta sveži sneg in to srednjo temperaturo. Zato sem naposled zavil v čemerni mokri dopoldan. Sprva sem gazil, ko pa se je vdiralo globlje in globlje, sem nataknil smuč. Tedaj se je pričela moja kalvarija. Gola drsna ploskev smuč se je brž ovlažila, novina se je nanjo pričela lepi v vse večjih grudah. Nič ni pomagalo, da sem smučil venomer snemal in strgal z njih primrzel sneg, takoj ga je bilo spet polno. Za menoj je ostajala sled, kakor bi bil tam hlačal medved.

Namažem smuč, pa bo šlo, seveda! Pretaknil sem ves nahrbtnik, toda moj »medium« je bil izginil. Pozabljen v zidanici, izgubljen? Peš se je udiral do kolen, do kobala. Brezupno? Saj ostajam na mestu, sredi te nemarne volhke megle, zamotan v mokre veje, zapleten s smučmi v mrežo pasti tenkega bukovja, ki ga je bil težki sneg pripognil v tla. Ni in ni šlo hitreje. Ure so minevale, čeprav se je bila moja spet ustavila. Ze drugo vojno je preživljala, za očetom še sina, in persaja je imela sirota le še polovico.

Stemnilo se je povsem, pot sledim le še po svitu med drevesnimi kronami. Je sploh še prava? Vedno pogosteje omahuje mrzlo potno čelo na palico, da se umiri divje bitje v prsih, vse teže je kreniti naprej. Tod je nekam redkeje, kaj če bi poskusil poševno navzdol, tako bo šlo hitreje, mogoče kar samo. Tu doli nekje morajo biti široke kočevske senožeti okrog Nemške loke. Poskusim zdrstati sneg z drsnih ploskev in glej, gre! Res drsi, pomrznilo je, vse hitreje drsim skozi temo. Se temnejše ploskve švigajo mimo, roki s palicama držim pred očmi, zaradi oči. Pa me zgrabi nekaj za nogo, da se kar razkrehnem, padam, padam, blisaga na glavo, glava v sneg, puška pa po njej, da se zasveti. Prekletstvo!

Dolgo sem se moral kopati iz snega. Z muko sem se pobral. Konec, nikamor več, tu ostanem, tako ali tako. Karkoli poskušam, počilo bo srce, pri kraju je. Obsedim na nahrbtniku. Tih šelesti vse naokrog, sneži, čutim na čelu. Če bi zakuril? Le s čim, vse je mokrsko? In nič ne vidim. Mogoče pa le niso daleč ljudje, kaki partizani ali tisti srbski begunci, ki so iz Gorskoga Kotara pobegnili pred brati Hrvati, siromašni, da se bog usmili. Če bi klical? Poskusim, dolgo, brezupno. Tako le še bolj zbadam v prsih. Mrzel pot me obliva, že spet vročica? V roke zebe, seveda, puško držiš,

...Gore so vselej čiste. Kot žareče plamenice nad somrakom izrojene človekove civilizacije sijajo vzvišeno, prek vseh časov. Tudi v čase, ko nihče ne bo več hodil po njih, po tej zemlji. Ko ne bo ne tebe ne mene in nikogar več, ki bi s Turgenjevim še iskal skritih svetlišč, kjer le tišina šepeta.
(Iz uvodnih besed v knjigi Franceta Avčina **KJER TIŠINA ŠEPETA**. Avtor je knjigo posvetil »Spominu vseh, ki so padli v gorah za gore.)

jeklo, kdo ve, koliko vročih smrti je že siknilo skozenj. Toda s tem zlodjem mogoče priključijo ljudi! Kaj boš sicer z vsem bedastim strelivom? Sestkrat pritisneš in vsakič šteješ vmes do deset. Znak »na pomoč«, tako so nas učili pri skavtih. Sest plamenčkov je šinilo v noč, šest udarcev v zrak je udušil mehki sneg. Pa so rekli, da ne deluje, moj polavtomat! Meni deluje, pa še kako! Gorje mu, s komer bi se spogledala zares. Doslej ni bilo treba. Da le ne bi bilo treba, da ne bi nikoli moral dvigniti orožja nad sočloveka! Toda sedaj poslušajmo! Trikrat na minuto je odgovor.

Ni ga bilo. Seveda, ti norec, kdo pa se še gre skavte, v tej vojni noči sredi kočevskih gozdov! Pri kraju je tvoja učenost! Ko le ne bi tako zeblo. Ves moker si od mrliškega potu in sedaj se lepo ohlajaš, počasi, a zanesljivo. Ko ti pade toplota pod petindvajset stopinj, boš »še

Dr. inž. France Avčin, eden izmed letošnjih Levstikovih nagrajencev

topel« mrlič, ki ga nič več ne prebudi. Če bi imel tisti svoj angleški plašč! V Crnomlju je, kaka igralka ga nosi sedaj, lepe zlate gumbice ima, pa paradira z njim po trgu. Da, ta bi pomagal. Kaj pa žganje, belokranjska slivovka? Polne čutarice je nosim. Samo malo, samo na konec jezika, srce bo pognalo, zato še ne bom zaspal. Potegnem, še in še. Čudovito, kako greje! Pa če pride konec, bo vsaj topel. Sedaj sedi, uživaj, toplo je, še sneg topel.

Koliko jih je že hodilo po tej slovenski zemlji pred teboj. Davno pred teboj. Z ženami, sužnji, živino, z lokom in sulico, s kamnitno, bronasto, železno sekuro v roki. Od štirih pritokov Donave proti morju, Rimski mare velivolom terraeque iacentes so jih vlekli z magičnimi močmi. Hodili so in propadali, kot boš danes ti. Vseh tistih ni več. Kaj potem, če tudi tebe ne bo! Smrt je tisto, kar nevede pričakuje vse življenje. Pravijo, da je v snegu toplota, mila. In nebeška godba da jo spremelja, muzika sfer te zaziba in nirvano. Saj, če je to, saj jo slišiš, široki akordi, prav nežni, prav rahli, ko da jih poznam, ko da spet Janko v bohinjški Srednji vasi igra na orgle. Le kje se porajajo ta sozvočja? V moji glavi? Vendar, če jo zaslušam v levo, prihaja z desne. Če v desno, pa z leve. Svojo smer imajo, nekje ne daleč od tod nastajajo in ne v moji domišljiji. Resnična glasba je, ne le utvara.

Zdramim se, res je, akordi rahlo valove k meni skozi temo, tu pod menoj nekje se rojevajo, nedvoumno. Muzika, k njej! Kjer je glasba, tam je človek, od vsega živlega jo pozna le on. Dvignem se, še to poskusim, samo palici vzamem. In puško seveda. Sicer pa, če so ljudje, so le naši. Odtavam za zvoki navzdol skozi gozd. Lažji sem, le malo se udira. Bliže zveni, vse bolje slišim. Kaj ne visi tam v temi nekaj svetlega? Seveda, le naprej, sveti se. Zid je to, za njim nekje zveni. In nekaki križi ob zidu. Cerkev! Odrinem vrata. Iz medle svetlobe done akordi, počasi, slovesno. Vstopim! Na koru igra! Orgle! Le kdo igra? Zvlečem se po stopnicah. Star bradat mož sedi za tipkami, stopa na pedala, ob svitu brljave lojenke, neko v bedne cunje odeto otroče mu goni mehove. Ob tej nočni uri, kdo ve zakaj, zakaj prav danes? Sedaj lahko sedem. Muzika, drugi moj dobri duh, hvala ti!

Zbudil sem se na klopi ob kmečki peči za silo popravljenega kočevske hiše, zavil v konjske odeje kot otrok. Dobri ljudje, sami lačni in strgani, celo mleka so mi našli, toplega mleka, kolikor ga je šlo vame. Mislili so, da nimam dna, so pravili. Starca, ki je igral, ni bilo več in njegovega otroka tudi ne. Tako ne vem, kdo je bil, ne vem, kdo so bili. Takrat sem pozabil, pomoč sočloveku do zadnjega je tisti čas bila sama po sebi umevna. Kaj bi dal sedaj, da bi vedel!

Svojo kramo sem brž odkril. Streljaj od cerkve je bilo vse pod snegom. Padlo je za ped novine, rodil se je jasen dan. Moči so se vrnile, kopriva ne pozebe. Čez Knežjo lipo in Pokštajn sem drsel proti skritim dostopom do Kripelbaze nad Volčjimi stenami. To bo dogodek, naj le vidijo znanstveniki, da jih njihov »elektrika migrant« ni pozabil, do kraja ne.

Smuč je neslo kot na krilih. Zakaj ko sem iztresel nahrbtnik, sem prav na dnu, v ogalu le našel tisti nesrečni košček čebelnega voska — smuško mažo.

Pred 30-letnico dragatuških dogodkov

Leta 1935 so padle v boju za ljudske pravice kar štiri žrtve iz kmečkih vrst. Prva Miha Gorše je padel 6. maja 1935 v Dragatušu, za njim je padel 19. avgusta Franc Eriah v Kovorju na Gorenjskem, 1. septembra pa Alojz Mavrič v Ljutomeru ter 18. decembra Anton Premelč na Bizeljskem.

Povod za dragatuške dogodke so bile volilne goljufije. Po končanih javnih parlamentarnih volitvah 5. maja 1935 je namreč skušala volilna komisija v Dragatušu, ne da bi objavila resnične volilni izid —, odnesti volilne spise z očitnim namenom, da jih ponaredi tako kot da bi zmagal pri volitvah eden izmed obeh Jevtičevih kandidatov, čeprav sta dobila oba skupaj komaj toliko glasov kot jih je dobil en sam opozicijski kandidat. To sleparijo so hoteli volilci na vsak način preprečiti. Protiljudska oblast pa tudi ni držala križem

rok, zato je naslednjega dne, to je 6. maja poslala iz Crnomlja še novo skupino orožnikov z nalogo, da omogočijo volilni komisiji njeno goljufivo namero. Ljudstvo pa ni odnehalo. Začelo je zvoniti plat zvona, ki je privabil somišljenike iz bolj oddaljenih krajev. V trenutku, ko je volilna komisija pod zaščito orožnikov skušala oditi z volilnimi spisi, se je vsulo nanjo kamenje. Orožniki so začeli streljati. Pri tem spopadu je bil smrtno zadet Miha Gorše, 55-letni kmet.

To je bil šele začetek odpora slovenskih ljudskih množic proti osvojeni diktaturi. Jevtičeva vlada je 24. junija 1935 sicer padla, toda Stojadinović — Koroščeva ni bila nič boljša. Ta vlada ima na vesti celo tri smrtno žrtve: Franca Eriaha, ki ga je orožnik z bajonetom smrtno ranil na pragu domače hiše, Alojza Mavriča, ki je padel sredi tritisoč glave množice

na Glavnem trgu v Ljutomeru in Antona Premelča, ki je padel na samem, brez prič.

Ljutomerski dogodki so po svoji dramatičnosti še najbolj podobni dragatuškim. V presledku 14 dni so se volilci kar dvakrat zbrali v Ljutomeru, da zahtevajo preklic diktatorskih zakonov in uvedbo demokratičnih svoboščin. Na prvem zborovanju 18. avgusta 1935 je bilo okrog 500 ljudi, ki so ob deževnem vremenu, s prepovedano slovensko zastavo, ki jo je nosil Jože Kerenčič, demonstrirali po Ljutomerskih ulicah, dokler jim poti ni zastavilo orožništvo in jih razgnalo. Na drugem zborovanju pa se je zbralo kar okoli 3000 ljudi, čeprav so bili zastraženi brodi na Muri, verzejski most in plitvina na Muri, na desni strani Mure pa so orožniške patrulje zasedle dohode v Ljutomer. Kljub tem ukrepom pa se je glavni trg bolj in bolj polnil. Najprej so poskušali potisniti množico z glavnega trga s prskanjem smrdljive vode. To izzivanje je množice še bolj ogorčilo, zato je vzkliknila protivladna gesla. Tedaj so orožniki začeli streljati na zbrovalce. Alojz Mavrič je bil smrtno zadet, v njegovi bližini pa jih je bilo nekaj tudi laže ranjenih.

V znak protesta proti krvoprelitju v Ljutomeru je bilo pa naslednjo nedeljo, 8. septembra 1935 sklicano zbo-

rovanje pri Vidmu ob Ščavnici, rojstnem kraju notranjega ministra dr. A. Korošca. To zborovanje je oblast, ne izbirajoč sredstev, pravčasno onemogočila.

Tri mesece po Ljutomerskih dogodkih je padel na Bizeljskem kmet Anton Premelč, četrta žrtev krvavega leta 1935, ker ni dovolil, da bi ga orožniki prijeli in telesno preiskali.

Žrtve, padle leta 1935 iz kmečkih vrst so delovno ljudstvo še bolj spodbujale: slovensko ljudstvo ne samo, da ni prenehalo z bojem proti osvojenim lastnim vladam, temveč je pod vodstvom partije vse bolj odločno vodilo tudi boj proti nacistično-fašistični navezanosti in je tako pripravljeno dočakalo napad na Jugoslavijo 1941, napad, ki je pred dvajsetimi leti prinesel nemškemu in italijanskemu fašizmu popoln poraz.

IVAN KREFT

Fantje pozdravljajo

Vsem fantom in dekletom iz okolice Novega mesta, kakor tudi svojem in delovnim kolektivom čestitajo za letošnji 1. maj in jim žele še mnogo uspehov fantje, ki služijo vojaški rok v Plevlju: Cvetko Zoran, Martin Smolič, Jože Zoran, Alojz Kukman, Rajko Kukman in Anton Skof.

Dragatuš vabi na krajevni praznik

Vsako leto 5. maja praznuje Dragatuš z okolico svoj krajevni praznik. Letos bo to praznovanje še večjega pomena, ker poteka 30 let od velikih ljudskih demonstracij proti staremu jugoslovanskemu režimu. Tedaj so zaradi naprednega mišljenja zaprli devet vaščanov iz bližnje okolice Dragatuša. Minilo pa je tudi že 21 let, kar je bil 5. maja 1944 Dragatuš bombardiran.

Glavna proslava je letos prenesena na 2. maj, organizira pa krajevna organizacija Zveze borcev. Program pripravljajo člani prosvetnega društva in učenci dragatuške šole. V popoldanskih urah bo domačine in goste zabaval priznani ansambel »Mahkovič« iz Zagorja ob Savi.

Obiščite 2. maja Dragatuščane za njihov praznik! M. B.

Prijetno in dobro sem se počutila

V zavodu za rehabilitacijo invalidov v Ljubljani, na Lihartovi 51, najdejo mnogi naši državljani svoj drugi dom. Ta čas, ko so tam na zdravljenju, so v oskrbi požrtvovalnega zdravniškega osebja, ki se trudi, da bi se invalidi čimprej opomogli in se spet usposobili za normalno življenje. Dopoldan mine v kopeh, v telovadbi, obsevanjih in podobnem, po izdatnem in okusnem kosilu pa se začne popoldan, ki je posvečen družbenemu življenju. V prijetnih pomenkih, ob kinu, televizijskem sprejemniku, ob

šahu ali biljaru popoldan hitro mine. Mnogi se ukvarjajo z ročnim delom in pestre stvaritve pridnih rok so v nemajhno veselje ustvarjalcev, pa tudi prodati jih ni težko. Vodstvo zavoda ne pozablja na proslavljanje raznih praznikov, tako je za novo leto vse malčke bogato obdaril dedek Mraz odrasli oskrbovanci pa so dočakali novo leto ob vinu, kavi in kavi. Čeprav sem bila na zdravljenju, mi bodo dnevi, ki sem jih preživela tam, ostali v lepem spominu.

ANTONIJA PISANSKY

Ob nenadomestljivi izgubi drage žene, srčno dobre mame in stare mame

ANGELE FISTER

s Slančjega vrha pri Tržišču

se toplo zahvaljujem vsem, ki so jo spremili v velikem številu na zadnji poti, ji poklonili vence in cvetje in izrazili sožalje

Posebno se zahvaljujemo zadržnikom KZ Sentjanž — Tržišče za številne vence, kakor tudi sovaščanom in vsem, ki so nas v težki uri tolažili.

Zalujoci: mož Janez, otroci Ivan, Franc, Ivanka, snahe Pavla, Iva, zet Alojz, vnučki Stane in Pavlica in ostalo sorodstvo

ZAHVALA

Po dolgi in mučni bolezni nas je za vedno zapustila naša predraga mama, stara mama in teta

MARIJA GREGORČIČ

Lepa hvala vsem, ki so ji ob bolezni kakorkoli pomagali, prav posebno pa dr. Oblaku, sosedji Mariji Selak za nenadomestljivo pomoč in sorodnici Ani Vrhovec iz Ljubljane. Hvala vsem za darovane vence, cvetje in za izraženo sožalje. Posebno se zahvaljujemo organizaciji ZB, ki je poskrbela za lep pogreb, godbo in pevce. Hvala tudi tovarišema, zastopnikoma organizacij ZK in ZB za poslovlilne besede ob odprtem grobu. Še enkrat toplo zahvala vsem, ki so kakorkoli sočustvovali z nami.

Zalujoci: hčerka Tončka z možem in sinom ter s sorodniki.

Dobovo, Otočec, Ljubljana, Novi Sad, Križe in Trebnje.

„CELULOZA“: razumevanje za borce NOV

Aktivni udeleženci iz NOB v tovarni celuloze in papirja v Krškem ne morejo imeti manj kot 47.000 din osebnih dohodkov na mesec — Posebna skrb za dopuste, za izobraževanje, za štipendiranje otrok bivših borcev in za družabno življenje.

V zadnjih letih, ko smo začeli v javnosti pogostneje in bolj doležno razpravljati o skrbi za bivše borce NOV, je slišati veliko kritik na račun pomanjkljive zakonodaje. Brez dvoma so takšne kritike upravičene, saj so zakonodajna telesa mnoge pomanjkljivosti v zakonodaji že odpravila. Priznati pa je treba tudi to, da se skrb za borce ne more odvijati samo skozi obstoječo zakonodajo, pač pa mora ta skrb biti plod delovanja subjektivnih sil predvsem v delovnih organizacijah. Da je tako, dokaj zgovorno dokazuje primer iz Tovarne celuloze in papirja v Krškem, kjer so v zadnjih letih skrb za borce zelo raz-

vili. V omenjenem kolektivu je zaposlenih 76 borcev in aktivistov, ki so razporejeni na različnih delovnih mestih, od najvišjih do najnižjih. Kvalifikacijski sestav borcev je nad vse ugoden. Med njimi je kar 16 visoko kvalificiranih delavcev, 16 kvalificiranih, 8 polkvalificiranih, samo 6 je takšnih, ki so nekvalificirani ali delajo na pomožnih delovnih mestih (vratarji in nočni čuvaji), 18 delavcev je z

visoko in višjo strokovno izobrazbo, 7 s srednjo, preostalih 5 pa z nižjo strokovno izobrazbo.

Če bi si ogledali kvalifikacijski sestav zaposlenih borcev in aktivistov v tovarni celuloze in papirja pred leti, bi bil docela drugačen. Takrat je imel malokateri borec kvalifikacijo. V kolektivu so upoštevali navodila družbeno političnih organov in so kolikor se je le dalo, prepričevali in celo silili borce k izobraževanju in strokovnemu izpopolnjevanju. Kvalifikacijski sestav se je prav zavoljo tega tako izboljšal.

Samoupravni organi tovarne so v skrbi za borce NOV šli še velik korak dlje. Pravilnik za delitev osebnih dohodkov so izpopolnili s posebnim členom, ki določa borčevski dodatek za aktivne udeležence NOB. Ta člen nudi posebno ugodnost članom kolektiva, ki imajo za sodelovanje v NOB priznано dvojno delovno dobo. Udeleženci NOB od 1941. dobijo po 58 točk, udeleženci od 1942. po 51 točk, udeleženci od 1943. po 47 točk, udeleženci iz prve polovice 1944. po 43 točk in udeleženci iz druge polovi-

ce 1944. po 39 točk. Po pravilniku o delitvi osebnih dohodkov se število točk množi s številom opravljenih delovnih ur v mesecu in pomnoži z vrednostjo točke. Ker je točka v tovarni vredna vsaj 7 din, je s tem borcev iz NOB zagotovljen skupaj z ostalimi rednimi dodatki najnižji mesečni osebni dohodek v znesku 47.000 din. V tovarni so že izdali 35 odločb o tem borčevskem dodatku. Za delovna mesta, na katerih pripadajo udeležencem višji osebni dohodki, ta dodatek seveda ne pride v poštev.

V kolektivu razmišljajo veliko o tem, da bi borcev omogočili dodatni dopust. Za borce in aktiviste, ki ugodnosti po prej opisanem členu pravilnika ne morejo uporabljati, je dala organizacija ZB predlog za namestitev na

boljša delovna mesta in nekaj primerov je na ta način že rešenih. Vsako leto prirejajo tretjega julija že tradicionalno srečanje borcev na družabnem večeru, ko so leti tudi obdarjeni s knjižnimi darili. Letos bodo najbrž šli na izlet v Begunje. Vsi borci imajo prednost pri brezplačnem sedemdnevnem dopustu v Materadi ali pa na Lisci, žal pa za to ugodnost ni takšnega odziva kot bi ga bilo želeli. Stanovanjski problem borcev so že v celoti rešili, imajo le nekaj prošenj za po-

Štipendijska politika je že pravila stavb na podeželju, za kar pa ni sredstev. vsa leta naklonjena otrokom padlih in še živečih borcev. Tu je največ težav z dekleti, ki niso končala osemletke, po obstoječi zakonodaji pa jih ne morejo zaposliti. Ker je v domači krški občini preveč ženske delovne sile, ne morejo vzeti na delo hčerk, članov kolektiva, ki niso končale osemletke in stanujejo v brežiški občini. Ta problem povzroča nemalokrat precej negotovanja.

ZA PRAZNIK DELA
ČESTITAMO
VREM DELOVNIM LJUDEM,
HKRATI PA PRIPOROČAMO SVOJE
KVALITETNE IZDELKE!

MIRNA
tovarna šivalnih strojev
MIRNA na Dolenjskem

Svečan sprejem Kurirčkove pošte v Brežicah

V soboto, 24. aprila, so se vsi brežiški pionirji popoldne zbrali v Prosvetnem domu na slovesnem sprejemu Kurirčkove pošte. Priredili so partizanski miting, združen z nastopom harmonikarjev, pevskih zborov, folklorne skupine in recitatorjev. Letošnji sprejem Kurirčkove pošte je za pionirje brežiške občine izredno pomemben do-

godček, saj je bil tu začetek republiške pionirske štafete TV-Dolenjska. Iz Brežic je kurir odnesel poštno torbo na Čatež. Program za miting so prosvetni delavci ob sodelovanju občinske Zveze prijateljev mladine zelo skrbno pripravili. Nagovori in nastopi so ustvarili med pionirji izredno praznično vzdušje. Za začetek in zaključek je zaigrala nekaj koračnic mladinska godba na pihala pred prosvetnim domom. Ob odhodu so zaželeli brežiški pionirji Kurirčkovi pošti srečno pot do Ljubljane.

Iz Kruševca nam piše
Dragim domačim, prijateljem in znancem vošči za letošnji delavski praznik *Mati-ja Grahek*, zdaj vojak v Kruševcu.

Lahko se zgodi, da bodo tukaj, v tem kupu tovarišev roke spet prijele sošolca — kakor nekdanj v kolu, ki so ga plesali ob prazniku novega meseca. Zakaj se torej prezirajo? Zakaj se ne poznajo več?

»Natovari ta gnoj!...«

... SS-ovski šofer se bo vsak čas vrnil, Harry pa postopa naokrog in filozofira. Položil je Pinija ob vznožje gomile in se spustil s tovrnega avta, da bi naprej natovarjal.

... Kaj pa ta tovrni avto, ki je zdajle pripeljal v taborišče? Nov oddelek SS-ovskih stražarjev? Odkar je tukaj, je že tretjič, da menja jo straže. In novi stražarji so vedno hušji. Videti je, kakor da izstopa nemška svetilolaska.

Ce takole od daleč gledaš v temi tovrnjak, je Pini podoben krompirju, ki se je strkljal s kupa;

čev Luftwaffe v polovici ene izmene. A Zanvil je bil vedno zadnji gotov. Dokler se je še kakšen krojač potil ob stroju za gumbnice, se Zanvil ni gnil od dela. Nadzornik krojačnice Poldek je vedno preveril, koliko je naredil Zanvil: če Zanvil ni postoril dodeljenega dela, kvote ni bilo moč povišati. Komu vse je pomagal Zanvil iz Lublina! In koliko Zidov je na ta način rešil pred Poldkom! Kdo je razvedril in vplival pogum delavcem v krojačnici? Komaj je stopil Poldek iz krojačnice, že se je razlegel njegov glas:

»Zidje! Sešijmo jim mrtvaške prte! Preživeli jih bomo — da bi jih vrag!«

Zdaj leži na tleh »mrhovišča«, podoben slabotnemu, mrtvemu embriju. Tako droben, izsušen je. Niti vlakno na njem ni bilo toliko vred-

SS-ovec je zlezal v tovrnjak. Prav nič mu ni bila všeč razvrstitev v njem. Spravil se je nad trupla iz »mrhovišča« in jih zmetal na kup kosti. Nobeno se ni strkljalo dol. Kopica se ni niti malo zamajala. Nak, ni bila podobna kupu krompirja. Pinijeve hlače so bile kakor črna madež na kupu kosti. Njegove hlače so bile še vedno vidne, medtem ko je njega samega kup pri pričvrk vase. Nič več ga ni bilo videti. Od odprtine je bil videti kup tak kot prej, kot da mu ne bi bili dodali niti enega okostnjaka, kot da ne bi bil sprejel vase vseh okostnjakov iz »mrhovišča«. Izginili so v gomilo, kakor da bi jih nikoli ne bilo. Sam madež — Pinijeve hlače — je bil viden na gomili okostnjakov kakor čudaška zaplata, ki se ni hotela zlititi v belno kosti. Zdaj je bil tovrnjak spet kot čedna, čisto pometena prazna hiša. Danes bo treba natovoriti še mnogo »gnoja« iz mnogih taborišč.

SS-ovski šofer je skočil s tovrnjaka, vzdignil zadnjo stranico in jo zaloputnil. Delo je bilo opravljeno.

»Se eno truplo je v »mrhovišču« je rekel Harry.

V njegovih očeh je zažarel ogenj. Zavrtelo ga je in začutil je trdo zemljo zbornega mesta pod rokami. Udarec v obraz ga je prikoval na tla.

»Gnoj!« je zarenčal Nemeč. »Smrdljiv gnoj!«

SS-ovski šofer je stopil v lopo, zgrabil moža za noge in ga zvelkel v tovrni avto. Harryju je donel okoli glave udarec kakor težki zvonovi, pa ni čutil bolečine. Glava Zanvila iz Lublina se je vlekla po tleh za Nemečem kakor bingljajoča glava ubitega ptiča. »Ne bi hotel, da bi moja žena in otroci vedeli, kako sem tukaj strohnel.« Uho, kamor ga je zadel Nemeč, je bilo gluho, a prav z njim je zdaj razločno slišal proseči glas Zanvila iz Lublina.

Nemeč je pobral Zanvila kakor posušeno zajčjo kožo. Vrgel ga je globoko v tovrnjak, zapahnil zadnjo stranico in skočil v kabino. Motor je zabrněl. Tovrnjak se je nameril proti izhodu in odpeljal na cesto. Med bodečo žico se je vrtinčil prah kakor bel dim nad ognjem. Vse naokrog je valovalo in se raztezala praznina, a vžgani motor je še vedno brnel v Harryjevih ušesih: Gonj. Gnoj. Gnoj...

Harry se je s težavo pobral s tal. Čutil je, da ga moči počasi zapuščajo, kakor drse iz izpite čaše poslednje kaplje.

S težavo se je zvelkel do vrat barake.

2

V baraki je bilo temno. S težkimi koraki je stopal med pogradi proti bolniški sobi. Za njim je gledal skozi odprta vrata barake dan kakor prej v temni, polni tovrnjak. Tri vrste pogradov so polnile barako do stropa. Kot visok kup mrtvih muselmonov. Poln tovr-

njak. Udarec na njegovem obrazu je skelele in ni mogel dognati, katero izmed njegovih ušes je gluho. Baraka je bila prenatrana in ta prenatrpanost se mu je nagnetla v ušesa. Na drugi strani lesene kuhinjske pregraje so popivali Nemci. Njihovo veseljačenje je bilo slišati skozi leseno pregrajo. Sprehajal se je po baraki kakor po potujočem, zaprtem tovrnjaku, polnem kosti mrtvih muselmonov.

V bolniški sobi so stali na mizi v treh ravnih vrstah vratovi praznih steklenič, drug poleg drugega — nemi, neobčutljivi. Njihova molččnost je še povečala topo bučanje v njegovih ušesih. Ni mogel več prenašati reda in prenatrpanosti na mizi. Čutil je, da mu ta prenatrpanost oklepa možgane. Čez belo prepletkano posteljo je bila pregrnjena bela rjuha — togo, gladko, brez gubic. Se nikoli ni noben jetnik legel nanjo. Belina rjuhe mu je bila v oči kakor bela mlaka; mlaka krvi — vendar ne rdeča, temveč bela. Mlaka je plavala po stenah in kotih. Iz steklene omarice je zrl vanj kos kruha — cel, nedotaknjen; v ozadju so bile velike bele škatle in nizke aluminijaste škatle, vse natančno razvrščene po velikosti. Ni čutil lakote. Ravnodušno se je ozrl na kruh. Tokrat ga to ni razveselilo. Prav nič mu ni bilo mar, če bi ga kdo ukradel... Ne bi ga pogrešal. Zvečer bo dobil nov kos kruha. Dva kosa kruha! Vstal je s stola. Zadnja misel mu ni hotela iz glave: dva kosa kruha? Doslej ni nikoli imel dveh kosov hkrati. Pod pazduho mrtvih muselmonov pogosto najdejo po dva kosa kruha... Streslo ga je. Mrzlično se je tresel. DVA KOSA KRUHA. Naenkrat je začutil, da ima njegovo srce oči. Velikanske oči. In velike solze so mu privrele iz njih: on — on bo imel DVA kosa kruha...

Skozi stekleno medicinsko omarico ga je gledal črn kos kruha. Bolan sem! je pomislil. Kruh je ležal daleč, daleč; njegov — pa vendar ne njegov; brez tistega navdušenja, ki bi ga morala takale rezina kruha vzbuditi v taboriščniku — mrtev predmet. Samo kruh.

Predvsem pazite, da ne postane te duševni muselmon! Ne obupajte! Ne vdajte se! Potem bodo vaša telesa dlje časa zdržala in ne boste postali telesni muselmon. Takole dan za dnem pridiga jetnikom. On, ki sedi ves dan v zavetju bolniškega oddelka in nič ne dela; on, ki ga ne bičajo; on, ki dobi dvojno mero juhe — njemu je pač lahko pridigati: Drži se. Ne popusti. Toda ali ni zdaj on na tem, da postane muselmon?

Vrata bolniške sobe so bila odprta. V glavi se mu je vrtelo. Počutil se je, kakor da plava skozi temne valove. Moč ga zapuščala in breg se vedno bolj oddaljuje. Drži se! Ne vdaj se! Kdo mu bo tu pomagal? Potaplja se. Obala izginja, zdaj se je razblinila v sivo meglo.

KA-CETNIK 135633

Baraka s punčkami

kakor da so ga drugi namenoma vrgli raz sebe: ne marajo, da bi se tujci mešali z njimi. Svojo skrivnost imajo, ki ni za tuja ušesa. Vsa taborišča ima svojo skrivnost — skrivnost, ki jih je obdala kakor stene lonca in jih skuhala. Kakšna sled po njihovem prešnjem življenju naj bi torej še ostala? Vse je do tal pogorelo. Zdaj imajo svojo skupno skrivnost; iz istega lonca so. Smešno. Mladi Pini že leži v tovrnjaku, medtem ko je njegov oče z lopato v roki še na Baustelle. Prej ali slej ga bo Maček spet zapisal v knjigo. Iče-Meyerjeva glava se sveti pod nebom Baustelle kakor baker. Cudna barva las. Vzbuja pozornost.

Vse po vrsti je zvelkel iz »mrhovišča«. Vsakokrat pa gre mimo Zanvila iz Lublina, kakor da ga ne vidi. Če bi ga vrgel v tovrnjak, bi čutil, kakor da ga je ubil z lastnimi rokami. Proti koncu Zanvil ni več prihajal v bolniški oddelk. Zadnjikrat je prišel s čudno prošnjo: »Prelešnik, pomoč, ki mi jo vsak dan nudiš, nič več ne pomaga. V nobenem primeru ne bom več dolgo trpel. Bolje, da pomagaš mlajšim. Samo eno te prosim: ko boš prišel od tod, prosim te, stopi k moji ženi in otrokom in jim povej, da me je med delom po nesreči povozila lokomotiva. Ne bi hotel, da vedo, kako sem strohnel...«

V Schwecherjevi krojačnici je bil Zanvil krojaški mojster. Če je odredil tempo, je obveljala njegova. Imel je močne rjave roke, čvrsto telo in tople, nežne oči. Vsa bolečina geta je odsevala iz njih. Lahko je naredil gumbnice za 175 jopi-

no, da bi ga tovariši ukradli. Proti koncu je hodil na Baustelle bos. Ko bi bil Harry dal Zanvilu svoje čevlje, bi mogoče še živel. Prvi znak muselmonske duše je, da hodiš bos po taborišču. Toda poveljnik taborišča bi dobil napad, ko bi videl svojega »zdravnika« hoditi naokrog bosega. On — »zdravnika« — ni sam svoj gospod. On je postavka v inventarju bolniškega oddelka, njegov nepogrešljivi del. Kakor prazna steklenička za zdravila; kakor prazna škatla tablet, ki je ne smemo vreči v smeti. »Zdravnika« ni svoj gospodar. Res je, da nihče tukaj ni sam svoj gospod, a treba je pomisliti, da je bolniški oddelk poveljnikova najljubša igračka. Ni dvoma, da bi bil Zanvil še vedno živ, ko bi imel čevlje na nogah. Mnogi od njih bi še živeli, če bi jim bilo dovoljeno vsaj en dan preležati v bolniškem oddelku. Komu koristi ta postelja? Kakšno korist ima od čevljeve on kot »zdravnika«, ki nič ne dela, temveč pohajkuje po taborišču? »Ne bi hotel, da bi moja žena in otroci vedeli, kako sem tukaj strohnel.« AH je mogoče, da je bila ta stvar, ki leži tu na tleh, nekoč Zanvil iz Lublina...

»Kako je kaj, doktor?«

SS-ovski šofer je prišel iz nemške kasarne s cvetočim obrazom, pijanimi očmi in s črno SS-ovsko čepico potisnjeno na tilnik. Preko črnega jopiča je zapenjal svoj vojaški pas, medtem ko je gledal v tovrnjak.

»Kakšna nemarnost!« je zarenčal. »Nobenega reda ni. To je kup gnoja!«

Mešetar je pomolil zavitek onemu; na zunanjem papirju so bile sveže krvave proge.

Miklavž se iz prvega ni hotel pisma ni dotakniti. Prestrašeno je viknil:

»Ali si ga? Ali si ga moral?«

»Kaj pa? Ves dan sem brskal po bajti, vsak kot sem pretaknil, vse deske odkril, vse skrinje in omare preiskal, vse cunje premetal, pod streho za slamo segal — pa nič, nikjer nič! Dejal sem, da dedec to pri sebi nosi, in nisem se zmotil. Eno sem mu dal čez klobuk, pa je bilo! Jutri, mislim, da bo dober — vedel itak ne bo, kdo ga je tako trdo potipal. Tebe bo imel posebno v čislh, Miklavž, he, he, name pa niti misliti ne more. Pa — daj mi malo pijače; ves dan sem se postil; kaj misliš ti, da ima kak požirek ali kako drobtino v koči, ta duša beraška?«

Topolščak je strmel predse.

»Si ga li ubil?« vprašal je zamolklo.

»Menda ne! Jaz mislim, da ima trdo bučo.«

»Tega ti nisem velel — ubijati!«

»I, kaj se boš izgovarjal! Če naju zalotijo, bodo naju skupno, brate moj! Sedaj pa daj vina in potem bova brala, kaj je tam notri!«

»Kaj stojiš tu kakor kamen?«

Miklavžu je temna in zlobna misel rojila po glavi. Eno hudodelstvo je bilo za njim — kaj, ko bi se ga znebil z drugim? Pogled, s katerim je nanaglo premeril široko postavo Klandrovo, bil je tako čuden, da je mešetar osupnil.

A dejal je takoj porogljivo:

»Kaj me meriš, prijatelj? Večji sem in krepkejši od tebe in, če to ni dovolj — je pa to!«

Rekši, je izvlekel velik nož iz stranskega žepa in ga zasakal pred Topolščakom, da je gladko jeklo zalesketalo v odsvitu svetilkinem. Oni je srdito stisnil ustni in molče natočil vina v majoliko, katero je Klander skoro na dušek izpraznil.

Janko Kersnik: 21 TESTAMENT

»Boš li še?« vpraša krčmar.

»He, he, da bi bil pijan — kajne? Ej, Topolščak, Klandra ne boš prevaril! Ko bi se jaz napil, bilo bi pač zadnjikrat; in potem bi me ti zakopal tja v zadnji kot pod tisto veliko kad — tam, kamor je stari tvoj Francoze zakopal. Saj menda še leže tamkaj. He, he, Klander ni za takšno družbo! Pa sedaj pogledi, če sem li pravo prinesel — škoda bi bilo —«

Vtem je bil Topolščak, ki je jezno gledal prekanjenega potepuha, toda niti črnil besedice, razganil krvavi zavitek in vzel iz njega pismo. Bral je le naslov: »testament« in ga potem vtaknil v žep. Zavitek pa je držal nad svetilko, da je zgorel.

»Pokaži, pokaži!« silil je Klander zlobno.

»Kaj ti mar?«

»Toliko ne ko tebi, he, he! Toda, brate, sedaj pa daj, da bom imel malo drobiža za prihodnji teden — ker pogosto ne bom hodil k tebi — to se pravi, po vsak krajcar — rad me tudi ne boš videl, in zato, da bo dalj mir — daj, daj!«

Miklavž je molče izvlekel nekoliko tolarjev iz žepa in jih vrgel na sod pred mešetarja.

»No, bo že, bo že!« kimal je ta zadovoljno. »Sedaj pa pojdiva lepo venkaj, ti naprej, kakor se spodobi, he, he, — in jaz za teboj!«

Storila sta tako in Topolščak je izpustil mešetarja brez slovesa skozi vrata. Le tiho, ali srdito kletev je vrgel za njim.

Miklavž ni mogel zaspiti; premetaval se je po postelji sem ter tja in nestrpno čakal jutra. Vendar, ko se je danilo in ko so že prvi žarki jutranjega sonca posegli v dolino, ni hotel vstati: čakal je nečesa drugega, o čemer je vedel, da ne bo dolgo izostalo, novost o ubitem ali ranjenem Tomažu. Je li ubit ali samo ranjen? Poslednje si je nehotе želel, a vendar — ko bi Tomaž znal za to, kar stoji v tem testamentu? Pa — saj ne zna brati in drugega tudi ni povprašal; če je ranjen, okreva in pri Miklavžu bo imel zopet dela in jela dovolj. S tem si je samopridnež tolažil vest, ali zaman; miru ni našel, ni spanja. Naposled pa mu tudi ni trebalo dolgo čakati. Kmalu potem, ko so bila zahreščala hlevna vrata in zavilil skripec ob vodnjaku, oznanjujoč, da je hlapec že pri svojih opravkih, čul se je tudi nenavaden hrup po cesti navzgor, kakor bi teklo nekoliko ljudi z vriščem proti hiši.

Topolščak je bil brzo s postelje in opravljen. Na dvorišču so ga že klicali.

»Miklavž, Omahnetov Tomaž se je ubil,« kričal je eden izmed cestnih delavcev, ki so bili prihiteli naproti krčmarju, stopivšemu iz hiše.

»Ubil se je?« vzkliknil je le-ta osupel — ali takoj bi se bil najrajši v jezik ugriznil.

»I — drugi ga vendar niso! S praga je pal vznak, ko je odpiral vrata, menda je bil pijan ali kaj?«

Topolščak, hlapec, dekla, celo teta Urša in došli dninarji, vse je hitelo navzdol proti Omahnetovi koči. Tam je bilo zbranih že več ljudi, ki so vsi bolj rado vedno nego pomilujé gledali na tleh ležečega starca. Tam, kjer je slonelá glava, slučajno ob robatem stranskem kamnu, bila je majhna luža krvi, na pol strjene, in vsi so bili složni v tem, da se je Tomaž udaril ob ta kamen. Sopol je še, a ni se zavedal.

Ob uprizoritvi KOVARSTVA IN LJUBEZNI

V nizu proslav ob 600-letnici Novega mesta je bila minul teden pomembna uprizoritev Schillerjeve tragedije »Kovarstvo in ljubezen« v izvedbi gledališča DPD Svobode Dušan Jerab in v režiji Franceta Kralja.

Ze pred 14 leti so to delo na istem odru uprizorili dijaki novomeške gimnazije v režiji pokojnega profesorja Toneta Trdana. Tragedijo je napisal Schiller na begu pred samovoljo domačega kneza, ki je pesniku zaradi naprednih idej v njegovi dramati »Razbojnik« prepovedal nadaljnje pisanje odrskih del. Med dvomesečnim bivanjem v podeželski gostilni blizu Mannheima je napravil Schiller osnutek tragedije z naslovom »Luise Millerin« in jo dokončal januarja 1783. leta. Okoliščine, v katerih je Schiller napisal tragedijo, nam pojasnijo, zakaj je pesnik na tako žgoč način prikazal vso pokvarjenost vladajoče klike tedanje dobe. Značilen je v tragediji tudi ponos revnih meščanov, ki si ne puste omadeževati časti in raje preneso preganjanje in grobo nasilje.

Pretrsljivo je poročilo komornega služabnika o prizoru, kako so odhajali prodani mladi vojaki v tujino, da so s tem polnili knezovo prazno blagajno. Naravnost odvrten je lik tajnika, ki mu je Schiller dal simbolično ime »Wurm« — črv. Res je bil Schiller pogumen, da si je upal napisati tako uničujočo kritiko tedanje družbe!

Morda je prav, da je novomeška igralska družina ob 600-letnici Novega mesta uprizorila to delo. Gotovo je prebivalstvo Novega mesta nekoč živelo v podobnih okoliščinah kot jih prikazuje Schiller v Kovarstvu in ljubezni.

Gledalci smo ob vsebini te tragedije začutili, da živimo danes v popolnoma drugačni družbi, v kateri si sami kujemo usodo, ki pa po naši lastni krivdi ni vedno najboljša.

Režiser in igralski ansambel so dostojno opravili svoje delo. Skromna, a učinkovita scena, jasna izgovorjava, dovolj živahen ritem igranja, dobra prostorska razporeditev igralcev, sorazmerno hitra menjava scen ter končno spretno okrajšano besedilo — vse to gre v priznanje režiserju. Igralci so po svojih močeh oblikovali osebe v tragediji. Posebno dognani so bili dvorni maršal (Ivo Pavšič), lady Milfordova (Marija Šali), Luiza (Alenka Bole-Vrabčeva), Friderik pl. Walter (inž. Miha Japelj) in njegov sin Ferdinand (Milan Bratož). Tajnik Wurm (Franc

Kralj) je bil zlasti v maski pretirano odbijajoč. Uspešno sta nastopala godbenik Miller (Ante Kotar) in njegova žena (Rezika Povše). V stranskih vlogah je treba omeniti vestno naštudiran lik komornega sluga (Miro Saje) in dvorjanico Sofijo (Majda Rodič).

Prvič smo tokrat videli na našem odru igralko Alenko Bole-Vrabčeva v zahtevni vlogi, ki jo je zgradila v prepričljiv lik mlade žrtve. Odlikuje jo zlasti izredno čista odrska govornica in talentirano, čustveno podajanje notranjega življenja. Na ponovitvi je njeno vlogo odigrala Elica Keber, ki pa Luize razumljivo ni mogla podati tako izdelane. — Nastop novih igralk v novomeškem gledališču je hkrati razveseljivo znamenje, da bomo poslej morda le večkrat videli doma naštudirane

igre. Priložnost je dana, da bi angažirali poklicno režiserko-absolventko igralske akademije. Sposobnosti novomeških igralcev bi v tem primeru gotovo še bolj prišle do izraza kot doslej. M. D.

V počastitev 600-letnice ustanovitve Novega mesta nastopijo novomeški gimnazijci z Linhartovo veseligrro

Ta
VESELI DAN
ali
MATIČEK SE ŽENI

Komedijo v »šestih aktih« bodo uprizorili v petek, 7. maja 1965, ob 20. uri v Domu ljudske prosvete v Novem mestu.

Prizor iz KOVARSTVA IN LJUBEZNI na novomeškem odru

»Vaška Venera« v Mokronogu

4. aprila je v Mokronogu gostovalo KUD Skocjan z ljudsko igro »Vaška Venera« in poželo precej odobravanja. Najboljši vtis sta na gledalcih pustila Joži Progar v vlogi Majde in Lado Luzar v vlogi Matevžka. Igro je naštudiral Roman Celesnik.

V sklopu svojih akcij ob 20-letnici obstoja prireja založba Mladinska knjiga z namenom, da približa knjigo slovenskemu bralcu, od 15. aprila do 15. maja

MESEC KNJIGE.

V tem času daje na vse svoje izdaje 10-odstotni popust.

ZALOŽBA MLADINSKA KNJIGA

O Lorcovi Cordobi in Granadi

Frederico Garcia Lorca, rojen v eni najbolj pestrih španskih pokrajin, v Andaluziji, je umrl pod strehi fašističnega režima pred devetnajstimi leti. Zgodilo se je nekega junjskega dne leta 1936 v Granadi. Utihnilo je grlo pesniku tragike in smrti, trpljenja španskega ljudstva. Utihnilo je sredi neizpeditih stihov o svobodi in sreči. »Pesem hoče biti luč,« je zapisal pesnik in ta LUC je spodbujala ljudstvo v boju za osvoboditev. Toda Lorca je čutil, da ne bo dočkal svobode. »Cordoba, daljna in sama.« Umril je in utihnil je prej, preden je prišel v Cordobo, dočkal dan, za katerega je živel. »V Granadi se je zgodil zločin, v Njegovi Granadi,« je povedal ljudstvu sodobnik in pesnik Antonio Machado, ogorčen ob nasilju nad Lorco.

Literarni večer, ki so ga 24. aprila zvečer v domu

JLA v Novem mestu priredili mladinci iz NOVOTEKSA in pripadniki JLA, je hotel vsaj v drobcih predstaviti Lorco novomeškemu občinstvu. V režiji Zvonimirja Kolarja, ki je recital domiselno naštudiral, so brali Lorcove pesmi v slovenskem in srbohrvatskem prevodu poleg njega še: Majda Smrekar, Matija Stupica, Predrag Glodžaić, Milena Mavsar, Lada Sečnjak, Cveta Pate in Alenka Bole-Vrabec, kot gostja pa je nastopila tudi mala Bljana Pilč. Najbolj se je v Lorco svet živela Boletova. Španskega pesnika je v vodni besedi lepo predstavil književnik Severin Šali. Med poslušalci je bil tudi udeleženec španske revolucije Miha Počrvina in z nekaj besedami o razmerah in bojih v Španiji pripomogel, da je dobil Lorco večer čim bolj španski pečat. Zato bi prireditev kot taka zasužila,

da bi jo obiskalo več poslušalcev. Lorco večer pomeni hkrati začetek sodelovanja med mladino NOVOTEKSA in pripadniki JLA.

DOLENJSKA GALERIJA

je odprta v torek, četrtek in soboto od 9. do 12. in od 16. do 19. ure,

v sredo, petek in nedeljo od 10. do 13. ure.

V ponedeljek zaprto.

DOLENJSKI MUZEJ

je odprt vsak dan razen ponedeljka od 10. do 13. ure.

Na obisk vabi

UPRAVA DOLENJSKIH MUZEJNOVO MESTO

Srečanje z Bachom

Johann Sebastian Bach (1685—1750) je najsvetlejša ime v glasbenem življenju nemškega baroka in eden tistih komponistov, ki bodo večno pojem nesmrtnosti genija. Največ in najboljše skladbe je napisal za orgle.

Novomeščanom je Bacha predstavil 21. aprila v frančiškanski cerkvi novogoriški profesor Hubert Bergant. Prireditev je obiskalo nad 400 poslušalcev in ljubiteljev resne glasbe, organizirala pa jo je KUS Janez Trdina.

Če poskušamo najkrajše označiti večer, potem lahko preprosto zapišemo, da smo bili priča, kako je mojster

igral mojstra. Na sporedu so bile najbolj znane Bachove umetnine kot: fuga, preludij, passacaglia, tocata in druge. Trio sonat v Es-duru in Tocatto in fuga v D-duru pa bi vendarle lahko označili kot dva vrhova prireditve. V njihju se je zila najpopolnejša harmonija skladbe in izvedbe, v kateri je Bergant igral nedvomno virtuozno.

Bergant je do zdaj žel priznanja že v Beogradu in Ljubljani. Večer je pohvalil tudi Marjan Kozina, katerega »Elkvinkcija« so menda črtali (zaradi pomanjkanja sredstev) iz sporeda prireditev ob 600-letnici Novega mesta. (I. Z.)

Iz preteklih stoletij Novega mesta

Na vsem tem ni mnogo spremenila nova gospodarska politika, ki se je na prelomu XVII. in XVIII. stoletja uveljavljala tudi v naših krajih. To novo gospodarsko politiko imenujemo merkantilizem in je slonela na načelu, da sta v prvi vrsti trgovina in industrija važni za dvig gospodarske moči države. Vedno bolj so tudi na Dunaju spoznali važnost Jadranskega morja in pričeli graditi boljše prometne zveze glavnega mesta z vedno važnejšimi pristanišči Trstom in Reko, ki sta bila l. 1719 proglašena za svobodni luki. Najvažnejši trgovsko-prometni žili sta postali cesti, od katerih je ena vodila iz Trsta čez Kras v Ljubljano

in dalje proti Gradcu in Dunaju, druga pa iz Reke čez Kapelo v Karlovac in dalje v Podonavje. Najvažnejša vodna pot za trgovino z balkanskimi deželami je bila Donava s Savo. Vse te poti pa so vodile mimo Dolenjske, le savska se je je rahlo dotikala. Vse to je tudi za Novo mesto postajalo vse bolj usodno.

Mestni obrtniki so se v tem času skušali otresti podeželskih tekmovalcev s tem, da so skušali čim bolj razširiti obseg svojega cehovskega področja, kar pa je privedlo le do sporov z graščinskimi gosposčinami, ki so v lastnem interesu ščitile kmetске obrtnike. Ob enem so nastajali spori med

enakimi cehovskimi organizacijami, ki so na vse načine skušale omejiti povečanje števila obrt izvršujočih mojstrov.

Vsaj v Novem mestu, Metliki in Višnji gori pa je v tem času prinašala nekaj koristi redna poštna zveza med Ljubljano in Karlovcem, ki je bila uvedena l. 1738.

Sredi XVIII. stoletja naj bi Novemu mestu pomagala v njegovih stiskah 1746 ustanovljena gimnazija, kateri se dve leti kasneje pridruži še okrožni urad ali kresija. Novo mesto je odlej postalo upravno in kulturno središče Dolenjske in res nekaka njena metropola. Leta 1766 je bila ustanovljena še predil-

niška šola, ki pa so jo meščani s svojimi prepriki kmalu zapravili. Leta 1788 je mesto dobilo svojo glavno (osnovno) šolo, leta 1816 pa tudi dekliško šolo.

Vlada je v tem času skušala na Dolenjskem razširiti tudi svilarstvo, vendar brez vidnejšega uspeha. Gospodarstvo z mestnim premoženjem pa je po naših mestih bilo vse prej kot vzorno. Zato ga je vlada vedno bolj nadzorovala.

Propad Novega mesta in ostalih dolenskih mestnih naselbin spričuje tudi padanje števila hiš in njih nagli prehod iz rok v roke in stalna menjava meščanskih rodbin.

Tako Novo mesto in ostala dolenska mesta niti v obdobju povečane skrbi za razvoj trgovine in obrta, tega

PO ZVEZNEM POSVETOVANJU O KULTURI IN PROSVETI V VELENJU

Dialogi o kulturi

(Nadaljevanje in konec)

Spričo razvitosti samoupravljanja na vseh toriščih našega življenja se prav gotovo ni mogoče vrniti k sistemu administrativnega dodeljevanja sredstev za kulturo. Po mnenju večine govornikov na posvetovanju je sprejemljiv samo sistem dohodka in delitve po delu. Sočasno pa ni mogoče pričakovati, da bodo kulturne in prosvetne ustanove brez primernih sredstev lahko vzgojile ljudi tako, da bodo v samoupravnih organih občin in gospodarskih organizacijah glasovali za ustrezno financiranje kakovostnega kulturnega dela. Na videz preprosto vprašanje se v sedanjih razmerah razraša v krog vprašanj, ki jim bo treba posvečati več pozornosti kot doslej, če bomo v kulturni vzgoji hoteli preiti od besed k dejanjem.

Enako kot v gospodarstvu tudi v kulturi ni mogoče uspešno delati brez natančnega poznavanja sedanjega stanja in tega, kar hočemo doseči. Uspehi so manjši, kot bi glede na vložena sredstva morali biti, tudi zato, ker je v kulturi preveč improviziranja in premalo načrtnega dela, prevelika poplava doma izdelanega in uvoženega kiča in plaže pa premalo take vsebine in kakovosti, ki bi bila blizu tudi manj izobraženemu človeku. Gotovo ni lahko najti pravo mero, toda za rast naše kulture je boljše poznavanje sedanjega stanja in upoštevanje le-tega kot izhodišča za kulturno delo življenjsko vprašanje. Predvsem je treba vedeti, da se človekova kultura prične v preprostih vsakdanjih stvareh in v medsebojnih odnosih in da je šele v taki sredini, ki že ima osnovno kulturno znanje, mogoče razvijati nadaljnje stopnje kulturnega in umetniškega ustvarjanja, seveda brez delitve kulture na množično in vrhunsko.

Izrečenih je bilo precej kritičnih besed o odnosih občinskih skupščin do kulture, o pomanjkanju denarja v nekaterih občinah in o pojmovanju kulturne vzgoje v mnogih gospodarskih organizacijah, kjer pokažejo novemu delavcu samo najnujnejše delovne postopke in ga nato prepustijo samemu sebi. Predstavniki poklicnih in nepoklicnih kulturnih ustanov so grajali šibko povezavo med poklicnimi ustanovami in amaterji. Slišati je bilo pripombe o premajhni sposobnosti nekaterih izobraževalnih ustanov in njihovih ljudi. Zaostajanje kulture za gospodarskim razvojem ni samo vprašanje sredstev, temveč še bolj vprašanje usposobljenosti in razgledanega človeka.

Kljub temu da so nekateri udeleženci zborovanja odhajali iz Velenja zaskrbljeni, ali bo smernice, ki so jih sprejeli na posvetovanju, mogoče uresničiti tudi v njihovem kraju, je posvetovanje vendarle uspelo. Zanj so po vseh republikah zbrali obsežno gradivo, a na posvetovanju so se delavci v kulturi in izobraževalnih ustanovah za odrasle soočili s tem, kar imamo, in s tistim, kar bi morali najprej doseči. Postavljeni so bili tudi trdnejši temelji za sodelovanje med republikami in kraji ter med ustanovami.

(IZ VECERA)

V Črnomlju pred dvajsetimi leti

Ob 20-letnici osvoboditve skušamo priležati v spomin dogodke tistih, najtežjih dni pred 9. majem 1945, ko je v naših krajih divjal zadnji okupatorjev bes pred porazom. Za vso Slovenijo so dnevi okoli 9. maja 1945 pomembni prebujenje v nov čas, saj so mnogi kraji prvič pozdravili našo partizansko vojsko in osvoboditelje. V nasprotju s tem pa je bilo v Beli krajini drugače. Osvobodjena že od septembra 1943 dalje je bila središče vsega političnega in kulturnega življenja in v njenem glavnem mestu Črnomlju so se pretakale množice ljudi. Pred 9. majem 1945 pa se je vse razbežalo. Črnomelj je tako rekoč prazen dočakal konec

vojne. O tem so nam pred kratkim pripovedovali Zofka Ferlež, Bojan Fabjan in Angelca Kvas, nekdanji aktivisti NOV, danes pa uslužbenci domače občine.

Prvomajska parada v Starem trgu

● Zofka Ferlež: — Med vojno sem bila uslužbenka na okrožnem NOO v Črnomlju, kjer je bila tedaj vrsta republiških, okrožnih, okrajnih in mestnih političnih in drugih institucij poleg raznih vojaških komand. Toliko ljudi v Črnomlju ni bilo nikdar več!

Ze ves marec in april 1945 smo vsak dan čakali konec vojne. V bojzani, da bi se

čeri hoditi v Črnomelj. Ljudem, kar jih je še tam ostalo, sem sproti prinašal informacije o frontah. Tisti dan, ko smo preko radija zvedeli, da je Nemčija kapitulirala in da je vojne v resnici konec, smo se radostni napotili proti domu. Spotoma smo na Gori zažgali velik kres in se pogovarjali, kako bomo zmago slavili v Črnomlju. A ni bilo tako! Še nisem bil doma, ko sem že dobil povelje za odhod v Kostanjevico, kjer so bile takrat še borbe. Podobno kot meni se je zgodilo tudi z mnogimi drugimi aktivisti, ki so morali nemudoma na nova službena mesta v druge kraje. Tako v Črnomlju na dan zmage ni bilo mitinga.

Črnomelj je bil naenkrat prazen. Vsaj tako se je zdelo ljudem, ki so bili danj časa vajeni vrveža sedemdesetoglavne množice. Kar je ostalo Belokranjcev doma, so bili brez hrane, brez obleke in vseh najpotrebnejših stvari, ker jim je vse to vojska sproti odnašala. Ni bilo krompirja, ne moke in vse do naslednje letine so ljudje životali ob slabi hrani. Pravzaprav so bili razočarani, da se jih vsaj s pošiljko hrane niso spomnili tisti, katerim so v najtežjih dneh postregli z vsem, kar so pre mogli.

Skozi mesto so se valile množice ljudi

● — Jaz in še štiri tovarišice — je začela Angelca Kvasova, — smo ob umiku prebivalstva iz Črnomlja do bile nalogo, naj ostanemo doma in opazujemo, kako se ljudje umikajo, hkrati pa naj zasledujemo, če bi se pojavljala sovražna propaganda. Spominjam se, da je osem dni skupaj padaj dež in da smo me mladinke na oknu Aringove hiše uvedle dežurvo podnevi in ponoči. Množice ljudi z otroki in živino so se iz vseh belokranjskih vasi valile skozi Črnomelj proti Ravni gori. Hrane ni bilo nobene in vse štiri smo bile poštono lačne. Neko noč je bilo vpitje na cesti še močnejše kot sicer, zato smo mislile, da prihaja sovražnik in smo se skrile v klet ter

za sodi prečepele noč, v groznom strahu, da nas bodo odkrili. V resnici so se tisto noč v Črnomlju pojavili sovražni letaki.

Drugi dan smo se tudi me umaknile v Kočevje, vasico blizu mesta. Ker pa smo se pri priči nalezle uši, smo se kljub nevarnosti vrnile domov.

Črnomelj je bil skoro prazen, le nekaj najstarejših in bolnih ljudi je ostalo doma. Tako je mesto tudi dočakalo konec vojne. Ko so se domačini po kapitulaciji Nemčije spet zbrali, so znova in znova ugotavljali, kako je mesto mrtvo. Šele čez čas je začel Črnomelj znova oživljati.

Črnomaljska razglednica: ena izmed povojnih proslav v mestu, ki je bilo v letih NOV središče osvobojenega ozemlja

Obrt, turizem in gostinstvo na rešetju sveta

Pred dnevi se je v Črnomlju sestel novo formirani svet za trgovino, gostinstvo in turizem ter pretresal probleme s področja svojega delovanja. Gostinstvo je v občini na zelo slabi ravni. Razen nekaj izjem (gostilna Bukovec v Semiču) je potreba razmeroma slaba, gostinci so očitno nezainteresirani za boljše poslovanje. Po mnenju prisotnih je krivda verjetno v družbenem sektorju zaradi nepravilnega plačnega sistema, pri zasebnikih pa temu botruje nezaupanje. Čutili je potrebo po močnejši konkurenci, zaradi česar bi kazalo podpirati zasebni gostinski sektor, do katerega v preteklosti marsikaj ni bilo pravega odnosa.

Turizem ima v Beli krajini pogoje za vedno večji razmah, zato bi morali povečati število bencinskih črpalk. Kot najnujnejše bi bilo treba urediti črpalko v Semiču in na Vinici. Ob vsem tem pa bomo morali več skrbi posvečati belokranjskim cestam, saj je na primer cesta Črnomelj—Stranska vas v zelo slabem stanju. V Semiču bi kazalo urediti zasebne zidavnice v turistične namene, ob Kolpi urediti camping prostore, v Prelesju pri Starem trgu

pa naj bi v stavbi, namenjeni galskemu domu, kjer je že gostinski lokal, uredili prenočišča. Zal ni nikogar, ki bi hotel to gostišče prevzeti. Na seji je bilo poudarjeno, da vsi kraji premalo skrbijo za čistočo in da bi morale za to poskrbeti krajevne organizacije. Tudi turistične table ob cestah in znaki za camping in parkirne prostore bi morali urediti vsaj na Vinici.

Člani sveta so ugotovili, da je obrt v občini v splošnem nazadovanju vzroka za to stanje pa niso mogli ugotoviti.

Davčni vijak zadnje čase res ni več hud, ljudje pa kljub temu zapuščajo obrt in se zaposlujejo v industriji.

Med drugim so na seji govorili tudi o tem, da bi kazalo izboljšati in se razširiti domačo obrt, ki pomeni domačinom zaslužek, hkrati pa je velikega pomena za ves turizem.

Iz obravnavanega gradiva te se je je videti, da se je novi svet s prave strani lotil dela, zato mu želimo čimveč uspehov!

FRANC DERGANČ

Semičani, izkoristite priložnost!

Ze večkrat smo pisali o preurejanju semiških zidanic v turistične namene, kaže pa, da Semičani niso zainteresirani za turizem. Na občini so povedali, da lahko vsak kmet prodaja v svoji zidavnici vino lastnega pridelka, ne da bi ga preganjali finančni organi. Kmetom, ki so pripravljeno urediti zidavnice v turistične namene (na leto morajo prenočiti vsaj 45 ljudi), nudi Komunalna banka Črnomelj kredit do 750.000 dinarjev s petletnim odplačilnim rokom.

To so dokaj ugodni pogoji, zato bi bilo škoda, da ljudje ne bi izkoristili te priložnosti za ureditev in nabavo opreme v zidavicah. V sezoni bi zidavnice oddajali turistom v najem, za kar bi dobili še posebej plačane nočnine.

F. D.

Pozdrav iz Varaždina

Vsem domačim pošiljamo prirsčne prvomajske pozdrave, medtem ko delovnim organizacijam Dolenjske, Bele krajine in Spod. Posavja čestitamo k doseženim uspehom. Anton Godina, Milan Straus, Jože Flajnik, Franc Zupanc, vojaki v Varaždinu.

Belokranjski fantje

ki so pri vojakih na Ohridu, čestitajo vsem delovnim ljudem za 1. maj, posebno pa pozdravljajo domače in mladino iz Bele krajine, v imenu vseh Miro Pavliha.

Čestitka za 1. maj

Belokranjski fantje, ki so pri vojakih v Podravske Slatini, čestitajo vsem domačim delovnim kolektivom za praznik dela, obenem pa toplo pozdravljajo svoje. Stane Černe, Ivan Jakša, Jože Solar in Jože Juršič.

Zanimivi podatki

V Beli krajini je bilo lani povprečno 23.898 prebivalcev, od tega zaposlenih 5674. Rojenih je bilo 447, umrlih 229, priseljenih 741, odseljenih 849 in upokojenih 82 občanov. Delovno razmerje je prenehalo 1.320 občanom, od katerih pa jih je 428 samovoljno zapustilo delo. V letu 1964 je bilo zaposlenih 579 sezoncev, pretežna večina teh iz Bosne in Hercegovine.

V Črnomlju leta 1944: dekleta šivajo zastave za naše brigade (iz arhiva Belokranjskega muzeja v Metliki)

V Semiču bo 8. maja srečanje kurirjev

Organizacija ZB Semič in Kot se pripravljata na veliko partizansko srečanje, ki bo v soboto, 8. maja letos. Ta dan se bodo zbrali v Semiču nekdanji partizanski kurirji iz vse Slovenije, na prizidev pa vabijo tudi vse Semičane in prebivalce drugih belokranjskih krajev.

Ob tej priložnosti bo poskrbljeno za kulturni spored, ki ga bodo izvajali: domača folklorna skupina, pevci, šolska mladina in drugi. Prireditev bo najbrž na prostem, kjer bo gostom na voljo tudi več jančkov, pečenih na ražnju, in pristna semiška kapljica.

D. F.

Prirsčne pozdrave in čestitke

za mednarodni praznik dela — 1. maj, pošiljajo slovenski fantje, ki služijo vojaški rok na Ohridu. Ob tej priložnosti še posebej pozdravljajo vse znance in jim želijo še mnogo uspehov: Otmir Kranjec, Lojze Črne in Vido Senica.

SEMIČ: pekarija in črpalka

V Semiču vedno bolj potrebujejo vsaj zasilno bencinsko črpalko, zato so predlagali svetu za turizem, gostinstvo in obrt občina Črnomelj, naj bi se zavzeli za tako črpalko, za njeno ureditev pa bi poskrbel Obrtni servis.

Sanitarni organi so pregledali prostore semiške pekarije in ugotovili, da so sedaj neprimerni. Če pa bi pro-

enote nemške vojske in domačih izdelavcev iz Reke umikali proti meji čez naše kraje, kjer je bila pot najbližja, smo dobili ukaz za umik. Tako so se vsi uradi in institucije konec aprila selile iz Črnomlja proti Starem trgu ob Kolpi, medtem ko je naša vojska krenila na Primorsko.

Ko je naš okrožni NOO prišel v Stari trg z vsem arhivom, so bile že vse hiše in skednji polni do zadnjega kotička. Spalji smo kar na tleh. Čez dan smo pletli vence, s katerimi smo 1. maja 1945 okitili Stari trg, da nikoli tega. Ta dan je bila v tem majhnem kraju zelo lepa prvomajska povorka. Ljudje so bili veseli temboj, ker jim je vojska odstopila nekaj zaloga angleške hrane. Po dolgem času smo spet enkrat jedli dober kruh!

Na dan zmage v Črnomlju ni bilo mitinga

● Bojan Fabjan je bil konec aprila 1945 kot sekretar mestnega komiteja SKOJ in član mestnega komiteja KP zadolžen za umik mladine in starejših pionirjev pred pričakovano zadnjo sovražno fronto.

— Ko sem mladino spravil v Stari trg, poln ljudi in beguncev iz vseh krajev Bele krajine, smo se tam nastanili in čakali nadaljnjih navodil. Minili so dnevi, komande nobene, zato sem začel vsak ve-

Nobenemu ni več do čaja, kajti na zahodu se je nebo pričelo svetliti. Hudi naliv se je umirjal in ko je le še rahlo deževalo, je iz vasi z razpetim dežnikom prišel lastnik mlina. Lastnik Simon Štrbenc.

Pravzaprav je prišel samo eden od treh lastnikov, kajti dva kamnata v vukovski malenici sta last Jureta Flajnika, po enega pa imata Ivan Kobe in Simon Štrbenc.

Mlinar Štrbenc je še mlad, toda vse, kar ga vprašamo, nam rad pove. Za vsak delček pri kolesih, pri grodu in škrinji ve. Nekateri izrazi so obarvani hrvatsko, tudi naglas je hrvatski, toda kaj pa naj pričakujemo! Na meji smo, prav na jugu Slovenije!

Celo stran mlinarskih besed in izrazov si zapišem v beležnico. Potem dež čisto preneha in le še od strešnega napušča padajo na eni strani v lužo, na drugi pa v Kolpo debele kaplje.

Mi pa že spustimo čoln pod jez. Janez drži v rokah fotografski aparat. Posnetek mlina z vodne strani!

Mlinar stoji na mlinskih grabljah in gleda za nami. Srečno, Simon Štrbenc!

Malenica v UČAKOVCIH ima nad vrati vklesano letnico 1828. Dobrodušen mlinar nas malce

začudeno gleda, ko izstopamo iz čolna.

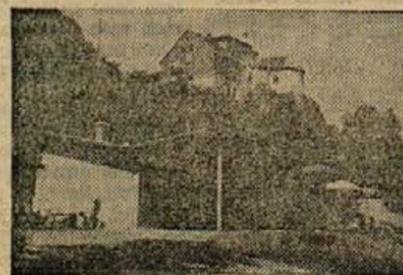
»A, iz Poljanske doline prihajate? Pa malenice popisujete? Pa menda niste od oblasti?«

»Ne, tisto pa ne! Iz lastnega zanimanja popisujemo in fotografiramo. Mlini odmirajo, pa je prav, če se vse ohrani na papirju.«

In potem se kar sproščeno pogovorimo. Ivan Papa se piše ta prijazni mlinar in iz Učakovcev je doma. Tri vodna kolesa ima danes njegova malenica in vsako žene svoj kamen. Lastnik vseh treh kamnov pa je on sam.

»Lej no, vendar en lastnik cele malenice!« se začudi Janez.

Mlinar je razumel, kar meri. »Zdaj sem. Pred tridesetimi in še več leti pa ni bilo tako. Takrat

Pod viniškim gradom

NOVICE
črnomaljske komune

ŠESTSTO LET METLIKE

Ob hrvatski meji, komaj poldrug kilometer od Kolpe, stoji staro mesto Metlika. Na dokaj visokem pomolu, ki ga z vzhodne strani oklepa potok Obrh, z juga Sušica in z zahoda hudournna struga Bojice, so se okoli grajske naselbine zgnatli prvi prebivalci, ki so pred pogostimi turškimi napadi pribežali semkaj iz svoje prvotne srednjeveške naselbine v ravnini ob potoku Metličici. Da pa je bila Metlika in njena okolica poseljena že davno prej, pričajo številni sledovi Ilirov in njihovih zavojevalcev na Borštku, Mestnem bregu, v Špitalski dragi in drugod.

Ko so proti koncu 6. stoletja to zemljo posedli Slovenci in asimilirali domače ilirsko-keltske prebivalce, so po kratki samostojnosti tudi ti

marki (Newmarcht in der Metlich), zmerom bolj uveljavljala, saj je že leta 1300 imela tržne pravice. Izpostavljenost ob meji in vojašk,

1335. Iz navedenega spoznamo, da je Metlika prejela mestne pravice že pred letom 1335 in je torej eno najstarejših dolenskih mest.

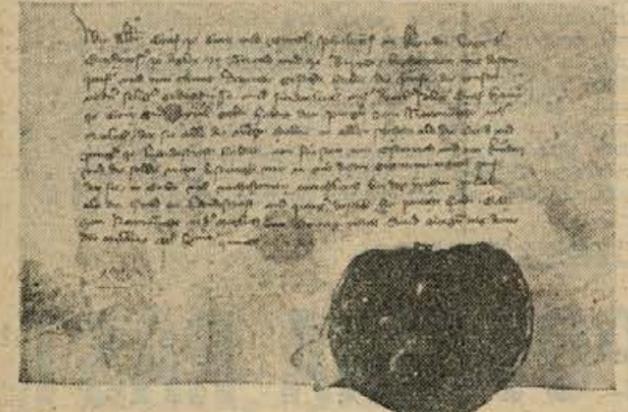
Za Metliko je veljalo isto mestno pravo, kot ga je imela Kostanjevica. Mesto je imelo svojo upravo, lastno sodstvo — nekaj časa tudi krvno — z mestnim sodnikom in mestni grb, v katerem sedišča dva krokarja, ki naj bi pomenila čuječnost pred turško nevarnostjo. Mesto je imelo tudi bogate letne sejme, ki jih je bilo v Valvasorjevem času devet, in ko je bila leta 1558 uvedena redna poštna zveza med Ljubljano in Karlovcem, je Metlika kot važna poštna postojanka to stran Gorjancev le še pridobila na veljavi.

Velika nevarnost je mestu pretela od Turkov, ki so se že leta 1408 prvič prikazali pred Metliko, jo zavzeli in izropali. Potem so se večje ali manjše turške vojske v 170 letih prikazale še petnajstkrat pred metliškimi okoli in mesto večkrat zavzele, izropale, požgale in razrušile. Krvni in materialni davek, ki so ga Metličani dali v teh letih, sorazmerno močno presega davek drugih slovenskih mest. K temu moramo prišteti še kugo, ki je morila dvanajstkrat in razne požare, od katerih je bil tisti leta 1705 najhujši, saj je takrat znova pogorela vsa Metlika z gradom, komando, cerkvijo, hišami in mestnimi stolpi in se je zavaljo silne vročine razrušilo tudi mestno

600 LET METLIKE — 20 LET OSVOBODITVE

ZA DANASJNI PRAZNIK METLIKE — začetek spominskih proslav ob 600-letnici mesta in 20-letnici osvoboditve — lepo pozdravljamo vse prebivalce Metlike kot vse naše naročnike, bralce ter sodelavce iz metliške občine! Hkrati jim iskreno čestitamo za visoki jubilej mesta in za vse delovne zmage, s katerimi so v minulih kratkih 20 letih naredili za svoje mesto več, kot so to mogli storiti njihovi predniki v drugačnih pogojih prej v dolgih stoletjih. — Na sliki: Metlika po risbi Mladene Brancelj

Listina goriško-tirolskega grofa Albrehta iz leta 1365, kjer se Metlika prvič omenja kot mesto

dobili nove gospodarje. Lepo število se jih je zvrstilo v teku stoletij: ogrski kralji, grofje Andeški, Višnjegorci, češki kralj Otokar, goriški gospodje, modruški grofje in avstrijski vojvode. Vse ta časa je bila Metlika sedež Metliške ali Slovenske marke in hkrati sedež deželnih glavarjev, ki so bili odvisni le od deželnega kneza. Tudi potem ko so Habsburžani Metliško marko leta 1374 priključili h Kranjski, je Metlika ohranila svoje deželne glavarje vse do leta 1556.

obrambni razlogi pa so terjali, da se trg povzdigne v mesto. Tako res najdemo listino goriško-tirolskega grofa Albrehta z dne 29. aprila 1365, izdano v Novem trgu, s katero potrjuje listino svojega prednika Henrika, po kateri naj imajo metliški meščani iste pravice, kot so jih bili od avstrijskih in koroških knezov prejeli kostanjevski meščani.

Pečat mesta Metlike iz leta 1444

To je prvi ohranjeni dokument, ki omenja Metliko kot mesto. Iz teksta samega je razvidno, da gre tu samo za potrditev mestnih pravic, ki jih je Novem trgu že prej podelil goriško-tirolski grof Henrik, ki pa je umrl že leta

obzidje. Potem se pač ni čuditi, da v današnji Metliki ni visokovrednih stavbarskih, kiparskih, slikarskih in podobnih umetnin. Meč v eni, zidarska žilca v drugi roki, to je bil dolga desetletja in stoletja opravek metliških prebivalcev.

Vendar je bila Metlika kljub tem nesrečam v dobi slovenske reformacije kulturno dokaj razgibana, saj so se v njej shajali slovenski in hrvatski protestantski pisci, snovali nove izdaje in očevali galske in cirilske prevode. Skoraj vsi Metličani so se poluteranili in nova vera je vzdržala tu dlje kot v drugih mestih.

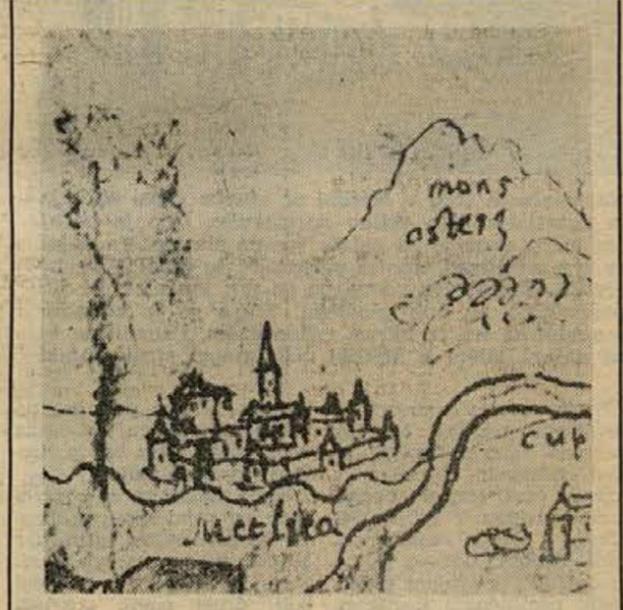
Ko so prenehali turški vpadi, so se ob Kolpi prikazali hajduki. Vse 17. in 18. stoletje so strahovali ljudi v Beli krajini. Takrat so bili časi, ko si tudi metliški meščani ni upal brez orožja na pot, in če je kmet delal v lozi ali na njivi, je zmerom imel pri sebi pripravljen meč ali sekuro.

Napoleonovo dobo je Metlika preživela brez večjih pretresov in prav tako tudi revolucionarno leto 1848 ni zapustilo v njej kakih globljih sledov.

Zivahno pa je Metlika spet zaživela v drugi polovici 19. stoletja, ko je v mestu zrasla vrsta kulturnih in gospodarskih društev in združenj,

ki so tu zaživela prej kot drugod v Beli krajini in na Dolenjskem. Tako je imela Metlika že pred letom 1850 svojo godbo, eno najstarejših na Slovenskem, v oktobru 1865 pa so ustanovili metliški domorodci Narodno čitalnico, prvo na Dolenjskem. Vanjo so se poleg domačinov vključili tudi mnogi Hrvati in tako je združenim narodnjakom kmalu uspelo izriniti nemščino z njenih postojank, saj je Janez Trdina v svojih Spominih zapisal lepo priznanje, da je ob njegovem prihodu na Dolenjsko (1867) vladalo skoro v vsej gospo-

V zadnji polovici 19. stoletja je bila Metlika izrazito obrtniško in trgovsko mesto z močnim agrarnim poudarkom. Prav zaradi številnih raztrobljenih obrti se v mestu ni mogla ustvariti močnejša gospodarska osnova. Meščani so se poleg trgovine, obrti in krčmarstva morali ukvarjati še s kmetijstvom, če so hoteli zagotoviti kolikor toliko ugodne življenjske pogoje. To životarjenje, ki je močno pospešilo tudi izseljevanje, je vzrck, da mesto ni poznalo prave rasti; ni se večal niti hišni fond niti število prebivalstva, saj je

J. Clobucciarič: Metlika okoli leta 1604

strani v Pribanjcih spet mlin in žago drugega Miketa Prokšlja.

»Pa sta si kaj v sorodu?«
»Menda sta si bratranca ali kaj. — Tisti mlin v Pribanjcih ne dela več. Samo žaga še gre. No, potlej pa je pod viniškim gradom že Benetičev mlin.«

Ko odrinemo, se kar na hitro odločimo. Ne bomo šli do Vinice. Mračni se že in iz nizkega neba je spet pričelo rahlo deževati. Se čez en jez spravimo čoln, potem pa se ustavimo v Pribanjcih. Tam je doma Janezov sošolec, mladi Mike Prokšelj. Povprašali bomo, če lahko prespimo kje na krmu. Nerači bi nocoj po mokrih tleh razpenjali šotor.

Pri prvih Prokšljevih se nismo dolgo zadržali. Pet koles ima mlin; žago, ki jo goni veliko kolo, pa je vzela v najem Gozdna uprava iz Crnomlja. Zraven mlina in žage si je gospodar postavil čedno stanovanjsko hišo. Toda na žalost njega ne najdemo doma, ker je odšel po opravkih na Vinico.

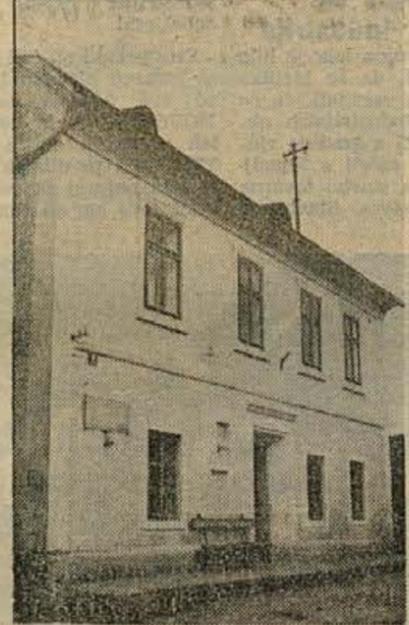
Sicer pa se je že pošteno zmrznilo. Dež je spet prenehal in zato se kar hitro spravimo v čoln, da nas do Pribanjcev ne ujame še kaka ploha.

In ko veslamo, sklenemo še nekaj: če bo ponoči deževalo in bo jutri mrzlo, čemerno vreme, bomo naše potovanje po Kolpi za nekaj dni prekinili. Naj voda upade in se učisti. Res nima nikakega pomena, da bi vozili po tej kaljni brozgi in še v dežju povrh! Pri Prokšlju bomo spravili vso našo robo in se z Vinice z avtobusom odpeljali v Metliko. Ko se bo zvrnelo, se vrnemo v Pribanjce.

Odločitev je bila kar pametna. Prišli smo vendar na Kolpo, da

bomo tu mline slikali in filmali v soncu. Zdaj pa vse od Damele kamere počivajo.

Medtem se je mrak zmerom bolj gostil. Skoraj v temi smo pristali nad pribanjskim jezom. Pri-

Zupančičeva rojstna hiša na Vinici

klenili smo čoln in vse stvari znesli na moko travo. Potlej je Janez odšel, da pogleda, če je sošolec Mike Prokšelj doma.

Sedimo v sobi nad Prokšljevimi mlinom v hrvatskih PRIBANJCIH. Če smo do zdaj videli le skromne kamnite mline, brez vsakršne izbe, kjer bi lahko mlinar legel na pograd in se odpočil, da ne govorimo

o kakih stanovanjih, je v pribanjskem mlinu drugače. Nad prostori, kjer so se še pred leti vrtela mlinska kolesa, stanuje gospodar z družino. Na prostornem dvorišču so celi kupi hlodov in zobje žage zamolklo pojejo, ko se zajedajo v mehko smrekovino.

Mi pa sedimo v prijetni sobi in pred nami so celi kupi novo pečene kruha, narezka, kokošine, marmelade... Kar pač hočemo. Ponujajo nam žganje in vino, da se bomo ogreli, kot pravi gospodinja.

Janez in Mike se smejeta na otomani, na nizki mizici pa je gospodar vklopil televizor. Gledamo bežeče slike na ekranu. Gledamo in prigrizujemo.

»Če ne marate vina, bom pa mleko prinesla,« pravi gospodinja. In res je kmalu na mizi lonec mleka in zvrhana skleda koruznih žgancev.

Janez se spet preseli z otomane za mizo in si nalije krožnik kadečega se mleka. In midva z Zvonkom tudi. Pošteno smo vsi odškodovani za mrzlo konzervo opoldne in za polit čaj v vukovski malenici.

Potem pride gospodinja in pove, da nam bo pripravila postelje. Komaj jo prepričamo, da je za nas dobro na slami ali na krmu. Prav nič ne potrebujemo. Tudi odeje imamo sami.

Zaprlj smo televizor in Janez se je z Miketom odpravil spat na seno.

Tudi gospodar se je dvignil in odšel na žago. Zvonko pregleduje hrvatske revije, jaz pa sem vzela pisane in jih zdaj urejam in primerjam.

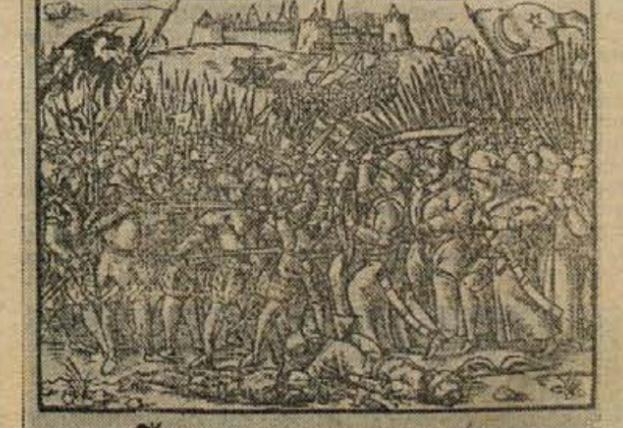
di in v vseh mestih, razen belokranjske Metlike, najgrše nemškutarstva.

Ze leta 1868 so metliški sviloprejci ustanovili Prvo kranjsko svilno društvo v Metliki, naslednje jesen (1869 leta) pa so Metličani na pobudo graščaka Josipa Savinška ustanovili prvo požarno brambo na Slovenskem. Leta 1874 je bila v Metliki osnovana Prva dolenska posojilnica, 1906 delavsko izobraževalno društvo Danica, naslednje leto pa Belokranjski Sokol in Godbeni klub.

Metlika leta 1910 štela le 1237 ljudi in je v štiridesetih letih število njenih prebivalcev naraslo komaj za 68 ljudi.

Leta 1914 je bila Metlika z belokranjsko železnico povezana z ostalo Slovenijo, po prvi svetovni vojni pa je le počasi izgubljala podobo zaostalega kmečko-obrtniškega mesta. V jeseni 1923 je tudi Metličanom zagorela elektrika, 1934 je bil zgrajen nov most čez Kolpo, naslednje leto pa je mesto dobilo težko in Godbeni klub.

(Nadaljevanje na 12. str.)

Anno. M. D. LXXVIII.

Turki napadajo Metliko. Po sliki v Neuwe Zeytung leta 1578

ŠESTSTO LET METLIKE

(Nadaljevanje z 11. str.)

ko pričakovani vodovod. V Metliki so pri železniški postaji zgradili večjo vinski klet, na Kolpi letno kopalnico, na Pungartu pa Sokolski dom in postavili temelje za bodoči deželni dom. Leta 1931 je Metlika postala tudi središče metliškega sreza, ki pa je bil že pet let nato ukinjen.

Ob italijansko-nemški okupaciji leta 1941 so prišli v Metliko najprej Nemci, ki pa so jih že čez nekaj dni zamenjali Italijani. Splošnemu slovenskemu uporu proti okupatorju se je enodušno pridružila tudi Metlika, saj so že v juliju 1941 odšli njeni prvi borci v gozdove. 2. novembra istega leta pa so v tragediji na Zgornjih Lazah, kjer je bila izdana Belokranjska četa, prvi Metličani žrtvovali svoja življenja za svobodo.

Odslej se je stopnjeval italijanski teror, domačin pa so v še večjem številu odhajali v partizane in akcije so

se nenehno množile, dokler ni septembra 1943 ljudstvo samo pravzelo oblasti v roke. Metlika je postala poleg Črnomlja drugo svobodno partizansko mesto, ki je dan za dnem z odprtimi rokami sprejemalo številne partizanske borce in ljudske voditelje. Bila je sedež okraja in tu so bile osnovane nove šole in tečajni: vojaški, sanitetni, upravno-politični, prosvetno-vzgojni in drugi. Vrstila so se predavanja, zborovanja, mitingi in kulturne prireditve, tiho in hrupno delo, nestrpna priprava za življenje v popolni svobodi.

V tem času pa budi sovražnik ni miroval. V vrsti večjih in manjših napadov, zlasti s hrvatske strani, je bil najhujši tisti od 10. do 17. julija 1944, ko so Metliko napadli združeni Nemci, ustaši in kozaki-plasovci. Udivljane sovražne tolke so takrat ropale, morale in požigale v okolici Metlike, 16. julija 1944 pa se je sovražniku posrečilo za nekaj ur udreti tudi v Metliko. Partizanske eno-

te so ga po hudih bojih odbile. Vendar so samo v teh nekaj urah napadalci napravili veliko škodo: požgali so 120 stanovanjskih in gospodarskih objektov.

Metlika — junaško mesto skozi stoletja — ni klonila. Ljudje so pospravljali ruševine in si obnavljali hiše. Zgrajen je bil most čez Kolpo, obnovljena je bila proga in v januarju 1947 je spet pripeljal vlak v Metliko. Dve leti kasneje so zgradili novo železniško postajo, v Mestnem logu pa so pričeli meliorirati obširna zemljišča.

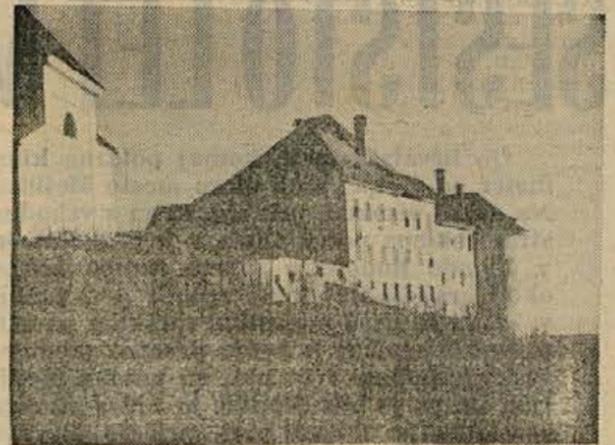
Metlika ob svojem jubileju vedro gleda v prihodnost. Mlada industrija naj bi zagotovila gospodarsko osnovo; zgodovinske znamenitosti starega mesta, bogati folklorni običaji, priročna okolica, zlasti topla Kolpa, bližnji vinogradi in še belokranjska gostoljubnost pa bodo v prihodnje še v večjem številu privlačili v ta kraj domače in tuje turiste.

-ar

Drevi: prva svečana proslava

Nocoj bo v Metliki po slavnostni seji občinske skupščine in otvoritvi dveh razstav v Belokranjskem muzeju tudi prva večja svečana proslava ob 600-letnici obstoja Metlike. Med drugim bo nastopil pevski zbor Svobode Dušan Jereb iz Novega mesta, domači tamburaši pa bodo spremljali domačinko Ivanke Kraševce, pevko zabavnih melodij na RTV Ljubljana.

Organizatorji vabijo prebivalce Metlike k obilni udeležbi današnjih slavnostnih prireditev ob visokem jubileju našega mesta.

Metliška komenda

Gostje so bili presenečeni nad našo folkloro

Metliško prosvetno društvo je ob zadnjem obisku članov seminarja iz Anglije, ki so se zbrali v Metliki zaradi proučevanja raznih oblik zdravstvenega prosvetovanja prebivalstva pri nas, pripravilo gostom več prijetnih kulturnih prireditev. Po dolgem času je spet zaživila metliška folklorna skupina, ki jo je vodila nekdanja vojarinka

Marica Zupaničeva. Na prireditvi »Bela krajina v besedi, pesmi in plesu« so goste in domače občinstvo zabavali tamburaši, folklorna skupina in pevci, ki jih je vodil Silvo Mihelčič. Za to priložnost je prosvetno društvo povabilo v Metliko tudi Veselje planšarje; z zabavnim večerom so pokazali tujim gostom tudi nekatere druge

slovenske ljudske plesne. Tujim seminaristom je predaval o Beli krajini ravnatelj Belokranjskega muzeja Jože Dular in jim pokazal lepote naše deželice z barvnimi diapozitivi. Tako so gostje z vseh kontinentov spoznali Belo krajino, njene prebivalce in običaje, povsod pa so bili hkrati priča gostoljubja naših ljudi. D. N.

RAZMISLJANJA OB 600-LETNICI METLIKE

RAZVESELJIVA POVOJNA RAST

Na proslavah za 600-letnico ustanovitve Metlike ne bodo odpirali novih objektov. Priprave na to pomembno slavnost pa so bile kljub temu obsežne, saj so se odvijale skozi vse zadnje desetletje. V tem času smo lahko bili priča res hitrega in izrazitega gospodarskega razvoja in razvoja družbenih služb v deželici onstran Gorjancev, ki jo meji na eni strani Kolpa.

Metlika je v razdobju, ki ga imamo v mislih, dobila industrijo. To prej tako očitno skromno meščansko mestece se je nato preko noči prebudilo in zaživelo v novim utripom. Metličani so upravičeno ponosni na svoje industrijske prvence: na BETI, na NOVOTEKSOVO predilnico in na KOMET. Kljub temu bi vam vsakdo, ko bi ga vprašali, česa so bili v povojni izgradnji najbolj veseli, odvrnil: »NOVE CESTE ČEZ GORJANCE!« Cesta čez Gorjance je namreč Metliko povezala z ostalim svetom.

Uvedli delo v dveh in pozneje v treh izmenah, se je število delavcev podvojilo in potrojilo.

1959. je zaživel v Metliki še tretji pomemben gospodarsko-proizvodni obrat: s štiri delavkami je začel delati invalidski zavod KOMET. Ta zavod, ki je bil ustanovljen v veliki meri z družbeno pomočjo, pa tudi z lokalnimi sredstvi, je za Metliko in za vso občino veliko pomenil. Na metliškem področju je namreč okoli 600 invalidnih oseb, ki brez KOMETA ne bi prišle do zaposlitve. Možnosti zanjo je bilo toliko manj tudi zato, ker je bila industrija v Metliki tiste dni slabo razvita in ni bilo na razpolago primernih delovnih mest.

Industrija se razvija in spodbuja druge panoge

NOVOTEKSOVA predilnica, BETI in KOMET so bili trije temeljni kamni gospodarskega razvoja v vsej občini, v največji meri pa je njihovo prisotnost občutila Metlika. Število zaposlenih je hitro naraščalo, hkrati s tem pa so naraščale tudi potrebe po uslugah obrti, trgovine, gostinstva in po komunalni ureditvi.

(Nadaljevanje na 13. str.)

Na Mestnem trgu v Metliki se stavbe skozi stoletja in desetletja niso veliko spremenile. Bilo je nekaj nadzidav, sicer je pa ostalo vse po starem. Po vojni so trg asfaltirali, uredili parkirišče in zasadili nekaj drevja, svojevrsten okras pa so mu lončnice, ki jih postavljajo na rob pločnika. Staro se je združilo z novim na lep in hkrati cenen način. Urbanizma bi se najbrž lahko v Metliki učili mnogi strokovnjaki

Preden začnemo govoriti o povojnem razvoju Metlike, moramo omeniti enega izmed žalostnih dogodkov v vojnem času. Napadu okupatorskih vojsk v juliju 1944 pravijo v Metliki »kovaški napad«. Kovaški oddelki so takrat skupaj s svojimi gospodarji, nacističnimi nemškimi vojaški, vdrli na metliško področje in v Metliko. Sovražnikova soldateska zaradi močnih partizanskih protinapadov ozemlja in mesta ni mogla obdržati. Okupator in njegovi hlapci so se bili prisiljeni s težkimi izgubami umakniti, svoj srd pa so zneli nad poslopji in bormim imetjem Metličanov in okoličanov. Požganih in uničenih je bilo veliko domov, sovražnik pa odtlej ni več prispeval v Metliko.

Obnavljali smo domove, ceste, proge...

Osvoboditev in zmaga nad fašizmom in nacizmom sta maja 1945 pomenila veliko olajšanje tudi za Metliko. Toda Metlika je kljub temu z zmago nad sovražniki nekaj izgubila. Partizanske brigade, razni štabi in druge vojaške enote so prej poganjale v hitrejši tek sicer počasno kolesje življenja, kakršnega je živila Metlika pred vojno. Po osvoboditvi so se partizanske enote izgubile proti Ljubljani. Ceste in železnice so bile v vojnem času uničene in

Metlika je bila prvi čas po osvoboditvi skoraj odrezana od ostalega sveta ter je živevala v pravem mrtvilu.

Kljub vsemu so že v prvih dneh po vojni začeli z obnovo. Ni se odvijala hitro, ker je primanjkovalo vsega. Ljudje so v letih tja do 1950 eni bolj, drugi manj, pokrpalni uničene domove in tudi v Metliki ni bilo storjenega kaj več. Lahko bi celo rekli, da je Metlika teže kot okoliško področje celila v vojni dolžene rane.

Novo življenje se je začelo z večjim utripom, ko je bil popravljen železniški most čez Kolpo in je v januarju 1947 prispeval na metliško železniško postajo prvi vlak po vojni. Obnovljena proga in železniški prevoz sta pomenila za tisti čas veliko, saj je Metlika s tem le dobila boljšo zvezo z ostalim svetom in tudi prevoz blaga je bil nato lažji.

V tišini starega, od sveta odmaknjenega življenja

Povojna družbena ureditev je prinesla marsikaj novega, toda Metlika je vseeno ostala nekako zaprta vase. Leta 1948 je bila edino mesto v Jugoslaviji, ki je nazadovalo po prebivalstvu. Takrat je bilo v Metliki, ki je štela 1290 prebivalcev, le 6 ljudi zaposlenih v industriji in še ti so se vozili na delo drugam. Zaposlenih prebivalcev je bi-

lo 130. Delali so bodisi v raznih obrtnih podjetjih, bodisi v organih državne uprave.

Metličani so se tačas preživljali predvsem s kmetijstvom. V mestu je bilo takrat največ bivših obrtnikov, bivših trgovcev in bivših gostilničarjev. Zategadelj je bila Metlika tistih dni meščanski obrtniško-kmečki kraj, ki se nikakor ni mogel otresti spon preteklosti in zaživeti na novo.

V razdobju tja do 1954. leta so se na območju občine ukvarjali razen z obnovo še z elektrifikacijo. V Metliki se ni veliko gradilo, zraslo je le nekaj zasebnih hišic. V tem času pa so v občini bila elektrificirana vsa naselja razen dveh.

Vinska klet je bila prvi znak upanja

Z večjimi komunalnimi deli so v Metliki začeli šele 1950. Takrat je bila nekdanja telovadnica preurejena v kino dvorano, začela so se preureditvena dela na trgu pred gradom, odkrite pa so bile tudi plošče padlim v NOB. Spomeniška dejavnost je pomenila za tisti čas svojevrstno poživitev, zbudila je duhove in pregnala poprejšnjo zaspanost in enoličnost.

Prvi večji premik v gospodarskem razvoju pomeni začetek gradnje vinske kleti v Metliki. Z deli so začeli 1954, klet pa je bila dograjena 1958. V Metliki se je takrat veliko razpravljalo o obnovi vinogradov. Resnici na ljubo pa je treba priznati, da vinska klet v Metliki pač ni izpolnila velikih obetov, ki so jih polagali vanjo še v času gradnje in priprav nanjo. Največ krivde za to je v tem,

da je bil v kleti urejen samo kletarski del, do današnjih dni pa je ostala brez proizvodnih strojev in naprav in ni za metliško gospodarstvo nikdar kaj prida pomenila. Leta 1954 so se hkrati z gradnjo vinske kleti začela tudi dela na belokranjskem vodovodu, ki so ga v predaprilski Jugoslaviji obljubljali ob vsakih volitvah.

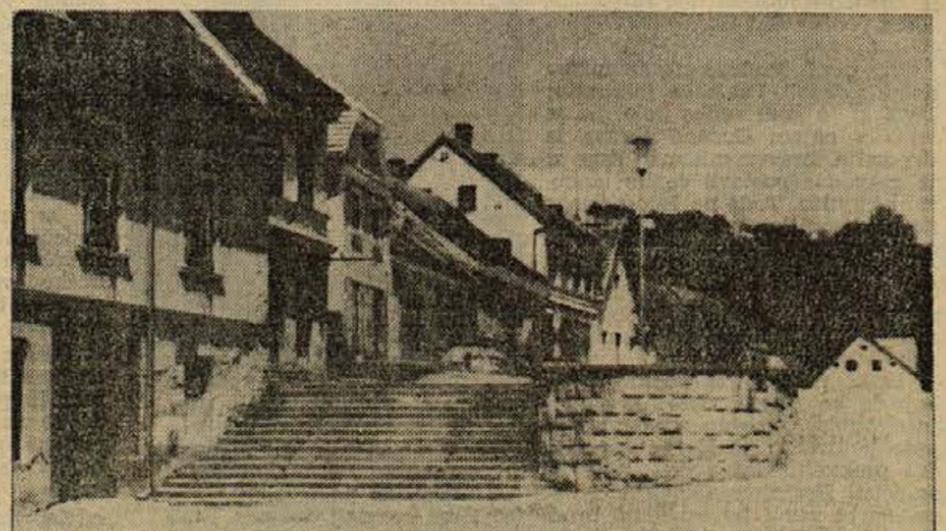
BETI, NOVOTEKS in KOMET so začetek industrije

Ze vsa povojna leta je bilo kot na dlani, da se Metlika ne bo mogla razvijati, če ne dobi nekaj industrijskih objektov. Hkrati z gradnjo vinske kleti so začeli z zemljskimi deli za stavbo tovarne pletenin in zaves. Stavba je

bila dograjena 1955., vendar pa se BETI 1956 iz Črnomlja ni preselila vanjo, pač pa na Pungart, kjer so preuredili nekdanji dijaški internat.

Sorazmerno majhen obrat BETI je pomenil za Metliko pravo revolucijo. To je bil prvi industrijski objekt, ki ga je dobilo mesto v svoji zgodovini. Ze v prvem letu proizvodnje je BETI zaposlila v Metliki 127 delavcev in naredila za 95 milijonov din izdelkov. Kmalu zatem se je industrijski razvoj Metlike nadaljeval.

Prostori, ki so bili zgrajeni za tovarno pletenin in zaves, so bili pozneje namenjeni NOVOTEKSU in 1958 je v teh prostorih stekla NOVOTEKSOVA predilnica. V njej je bilo najprej zaposlenih 70 ljudi, toda ker so kmalu nato

Majhen detalj s Trga svobode v Metliki. Tudi tu je ta, ki je mesto obnavljalo, z večjo roko in dobrim okusom očuvalo staro in dodal na novo to, kar je bilo potrebno

metliški tednik

(Nadaljevanje z 12. str.)

Da so v NOVOTEKSU kmalu nato, ko je proizvodnja stekla, uvedli delo v več izmenah, smo že omenili. Tudi BETI se je dokaj hitro razvijala. Ker so prvotni prostori na Pungartu postali kmalu zanj premajhni, je preuredila nekdanje vojaške objekte nad železniško postajo. Tja je preselila svojo proizvodnjo leta 1960. V novih prostorih je dobila BETI pogoje za domala neomejen razvoj. Danes zaposluje po opravljeni drugi stopnji rekonstrukcije že 400 delavcev, ki bodo letos ustvarili za več kot tri milijarde din vrednosti! Nič manjši razvoj ni doživel KOMET, ki zaposluje zdaj 210 delavcev in bo ustvaril letos več kot milijardo din bruto proizvoda.

Na vsakem koraku srečanje z novim

Takoj ko se je mlada indu-

strija v Metliki vsaj malo utrdila, so se v mestu začela preureditvena dela. Ze 1958 je Splošno trgovsko podjetje Metlika uredilo v svoji stavbi delikatesno trgovino z bifejem, pozneje pa še eno sodobno prodajalno tehničnih predmetov in je nadaljevalo z modernizacijo ostalih prodajal. 1959. je splošno trgovsko podjetje spustilo v promet sodobno bencinsko črpalko v Metliki.

Leto 1959 je za Metliko eno najbolj plodnih: za občinski praznik je bil odprt nov zdravstveni dom, ki je omogočil hitrejši razvoj zdravstvene službe. Začela so se dela za ureditev zunanje podobe Metlike in priprave za asfaltiranje ceste skozi mesto. V mestu je bila zgrajena kanalizacija in urejenih več zelenic. Z deli so nadaljevali in do konca 1960 so bile urejene glavne ulice ter trgi ter položen skozi mesto asfalt in urejeni pločniki.

Mlada industrija je ustvarjala sredstva in pogoje za stanovanjsko izgradnjo. Prvi 6-stanovanjski blok za svoje delavce je začel graditi NOVOTEKS leta 1958., danes pa je v Metliki že več kot 100 družbenih stanovanj. Letos bo dograjenih 20 novih, še 22 stanovanj pa so letos začeli graditi. Metliško komunalno podjetje je v zadnjih letih močno razvejal svojo dejavnost, saj so k temu pripomogli gradnja vodovodov in ureditvena dela v mestu.

Gorjanska cesta in priprave na turizem

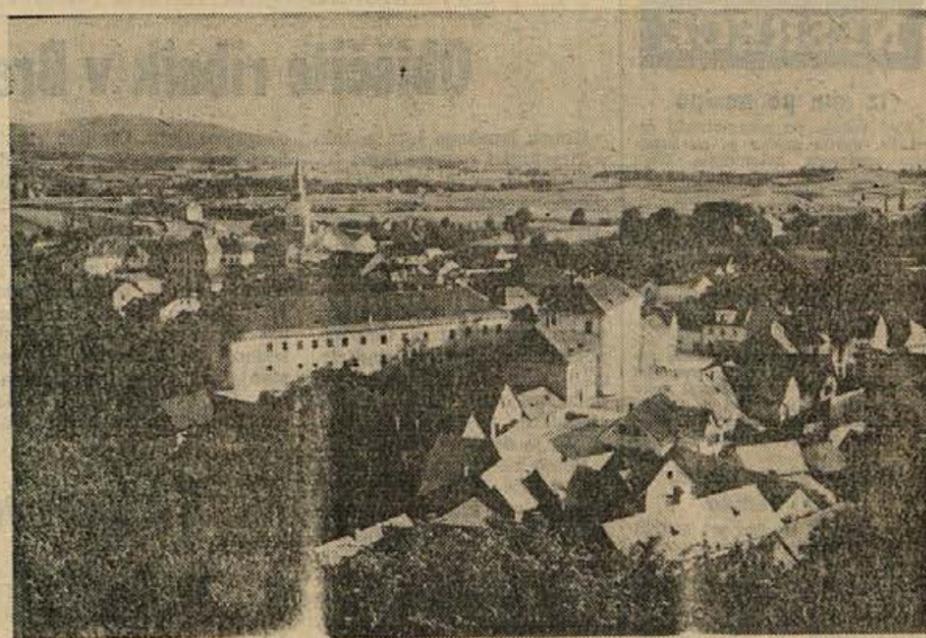
Ker so razgovori o modernizaciji pomembne turistične ceste čez Gorjance, ki naj bi povezovala avtomobilsko cesto Ljubljana-Zagreb z avtomobilsko cesto Zagreb-Reka, dobivali vedno določnejše oblike, se je bilo treba v deželici onstran Gorjancev pripravljati tudi na turizem.

Od 1960 dalje so hiteli zbirati sredstva za gradnjo novega hotela v Metliki, ki je bil odprt 1963., preurejena je bila Veselica nad Metliko in urejena cesta, ki omogoča dohod z avtomobili do nje in tudi Vinomer je v tem času postal zanimiv gostinsko turistični objekt. V mestu je bila v zadnjih letih urejena tudi pekarija s sodobno prodajalno kruha.

Zdaj že 1336 stalno zaposlenih!

1962. leta so se začela dela na prvih odsekih gorjanske ceste, 1963 pa je bila modernizirana gorjanska magistrala od Novega mesta do Metlike izročena prometu. Za občinski praznik 1963 je Metlika dobila tudi novo avtomatsko telefonsko centralo.

6 milijard 600 milijonov din bruto proizvoda bo ustvarilo gospodarstvo letos, od tega pa odpade na industrijo, ki

Pogled na sedanjo Metliko, kakršen se vam nudi s poti na znano turistično točko Veselico, kjer vam bodo gostoljubno postregli in od koder boste lahko občudovali lep razgled po belokranjski deželici

„Ljudje in dežela, oboje mi je všeč!“

John Judnich je Slovenec, ki je bil rojen v Ameriki, pa se kljub temu rad vrača v staro domovino, odkar jo je spoznal. V aprilu letos se je spet mudil na obisku v Metliki pri sorodnikih.

— Kaj vas je v starem kraju, ko ste prvič prišli sem, najbolj prevzelo? sem pora-

dovedil. S širokim nasmehom je g. Judnich odgovoril:

silno všeč! Veliko sveta sem že videl, pa lepšega malo! Ko sem bil pred tremi leti prvič tu, sem začel takoj razmišljati kdaj me bo spet lahko noga zanesla v staro domovino. Tokrat sem začel razmišljati o tem, kdaj bom lahko spet prišel, še preden sem šel v Ameriko na pot.

— Kako to, da tako dobro govorite slovensko, ko ste vendar rojeni v Ameriki?

— Naš oča so doma rekli, da moramo vsek po slovensko govoriti; če ne bo koristilo, škodovalo tudi ne bo, so pravili. Tako smo se vsi, kar nas je bilo otrok, čeprav nismo videli domovine, naučili materinega jezika. Če je kdo od nas otrok pri mizi med jedjo spregovoril angleško besedo, je moral takoj od mize!

— Pravijo, da ste tu poizkusili vsa kmečka dela, kar jih je. Ali je to res?

— Kadar kdo nekaj pove in opiše, je to eno, drugo pa je poizkusiti. Kmečko življenje, takšno kot je tu, je za me nekaj novega in mi je v veliko veselje, zato se vsega lotim.

Rojak Judnich je pravkar dokončeval avtomobilsko prikolico, ki jo je sam naredil, zato ga pri delu nisem maral motiti. Iz vsega srca sem mu zaželel srečno pot na povratku z željo, da bi se v starem kraju spet kmalu oglasil.

M. J.

John Judnich ob zadnjem obisku v Metliki

— Ljudje, ljudje so me najbolj prevzeli, tista njihova prijaznost, gostoljubnost, preproščina, ki ji na svetu ni enake! In tudi dežela mi je

VABIMO VAS na svečanosti ob šeststoletnici Metlike 29. aprila 1965

Ob 17. uri — na občini slavnostna seja občinske skupščine Metlika

Ob 18. uri — v Belokranjskem muzeju otvoritev razstave o najstarejših dokumentih Metlike in razstave likovnih del Metličana akad. kiparja Julija Papiča

Ob 20. uri — v domu Partizana slavnostna akademija OB ŠESTSTOLETNICI METLIKE; govori prof. Jože Dular Moški pevski zbor Svobode Dušan Jereb iz Novega mesta; dirigira Tone Markelj Belokranjske pesmi poje Ivanka Kraševc, pevka RTV Ljubljana, ob spremljavi tamburaškega zbora pod vodstvom Silva Mihečiča

Ob 600-letnici Metlike in 20-letnici osvoboditve pošiljamo vsem delovnim kolektivom in občanom pristrčne pozdrave z najlepšimi željami! Ob tej priložnosti se zahvaljujemo vsem, ki so doslej nesebično pomagali pri razvoju domače občine in upamo, da si bodo tudi v prihodnje prizadevali za nenehen napredek v gospodarstvu, kulturi, zdravstvu in na vseh drugih področjih javnega življenja!

OBČINSKA SKUPŠČINA METLIKA

OBČINSKI ODBOR SZDL • OBČINSKI KOMITE ZKS • OBČINSKI ODBOR ZZB • OBČINSKI SINDIKALNI SVET • OBČINSKI KOMITE ZMS

Cestitkam se pridružujejo tudi delovne organizacije:

BELOKRANJSKA TRIKOTAZNA INDUSTRIJA »BETI«

NOVOTEKS — obrat II.

INVALIDSKI ZAVOD »KOMET«

KMETIJSKA ZADRUGA

Splošno trgovsko podjetje »MERCATOR«

DOM POCITKA

HOTEL BELA KRAJINA

LEPIS — Suhor

ZDRAVSTVENI DOM

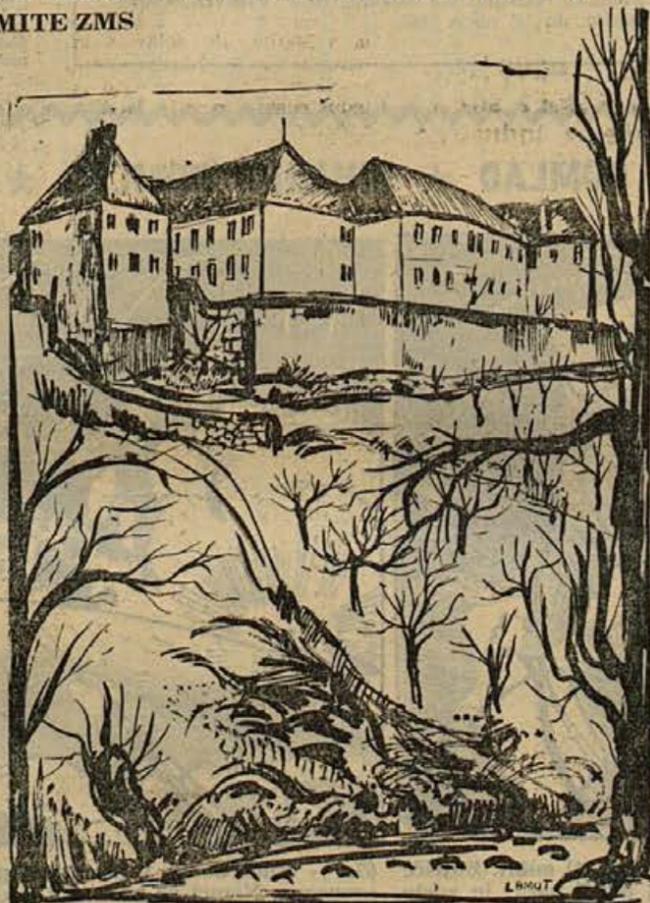
LEKARNA

KOMUNALNO PODJETJE

MESARIJA ter

OSNOVNE SOLE

Metlika, Suhor in Podzemelj

Vlado Lamut: METLIKA

Dularjev večer tudi v Metliki

Pisatelju in pesniku Jožetu Dularju je podružnica Slavističnega društva iz Novega mesta skupaj z odborom metliškega prosvetnega društva pripravila za njegov nedavni življenjski jubilej literarni večer. Člani domačega prosvetnega društva so brali njegove pesmi in prozo in tako spoznali delček avtorjevega ustvarjanja, ki ga je posvetil predvsem svoji rodni deželici ob Krki in jo predstavil s tem vsej domovini. Na literarnem večeru so bili tudi predstavniki družbenih organizacij, občinske skupščine ter metliškega javnega življenja. Pesnik Severin Sali je

zelo nazorno predstavil življenje in delo Jožeta Dularja, predvsem pa je obdelal pisateljev delež v opisovanju krajine ob Krki, njenih ljudi, njihovega življenja in ljubezni. — Na lepem večeru smo zaželeli, da bi Jože Dular še prijel za literarno pero, saj ga čaka tudi belokranjska Kolpa in naši prijazni ljudje,

ki imajo tovariša Dularja resnično radi. Ne poznajo ga samo kot prizadevnega javnega delavca in ravnatelja našega Belokranjskega muzeja, temveč tudi kot vsestransko zaposlenega družbenega delavca, kateremu so ta večer tudi izrekli priznanje za njegovo obsežno literarno in družbeno delo. D. NENADIĆ

Čestitka iz Kumanova

Jože Jesih, doma iz Orla, Anton Povše iz Vodal in Zeljko Bedenikovič, fantje iz naših krajev, ki služijo vojaški rok v Kumanovu, pošiljajo pristrčne prvomajske čestitke vsem znancem in prijateljem, posebno pa domačim.

Kmetijska zadruga Žužemberk

razpisuje JAVNO LICITACIJO za prodajo

PROSTOROV NAD GARAŽAMI v Prušku pri Žužemberku

Licitacija bo v nedeljo, 16. maja 1965, ob 8. uri na kraju samem. Predmet licitacije so na novo zgrajeni prostori, ki bi se lahko preuredili v 3 družinska stanovanja. Prednost pri nakupu ima socialistični sektor — od 8. do 10. ure, po 10. uri pa ostali interesenti.

NESREČE

Iz sna po nasipu

Med vožnjo po avtomobilski cesti 26. aprila zvečer je za krmilom osebnega avtomobila blizu Dobruške vasi zadržal in se prevrnil po nasipu italijanski voznik Romano Bernardini. Ranjenega voznika so odpeljali v brežiško bolnišnico, gmotno škodo pa so ocenili na 150 tisočakov.

Iz škarij v tovarnjak

Na cesti v Mačkovcu se je Sevničan Janez Starič z osebnim avtomobilom 26. aprila opoldne zaletel v tovarnjak, ki je pripeljal nasproti. Starič je prehitel nekdo vozilo, ko pa je prišel v škarje, se nesreči ni mogel izogniti. Škodo cenijo na 180.000 dinarjev.

Mopedist z mostu v bolnišnico

Na mostu v Gradcu pri Metliki se je 22. aprila zvečer mopedist Ivanc Volc zaletel v konjsko vprego in se hudo poškodoval na glavi. Odpeljali so ga v bolnišnico.

Sepotnica v bolnišnici

20. aprila popoldne je s ceste pri Lesnici vrglo osebnih avto, ki ga je z veliko hitrostjo vozil Mariborčan Andrej Marko. Hujše je ranila sopotnica Marijeta Medak z Otočca, ki so jo odpeljali v novomeško bolnišnico. Škodo na osebnem avtomobilu so ocenili na 350.000 dinarjev.

Iztirila sta tovarna vagona

Zaradi nepazljivosti strojevodje sta 22. aprila zvečer pri premikanju na novomeški železniški postaji iztirila dva tovarna vagona.

Martin bo brez treh prstov

V gozdu pri Golobinju se je 24. aprila opoldne hudo ponesrečil učence četirtega razreda Martin Rus. Eksplozija detonatorja mu je odnesla tri prste na levi roki, tako da se, hudo ranjen po vsem telesu, zdravi v novomeški bolnišnici. Z bratom Leopoldom, tudi učencem četirtega razreda osnovne šole, sta odšla v gozd, da bi zazgala detonator za razstreljevanje kamena, ki sta ga našla doma v očetovi omari. Pri zažiganju je detonator eksplodiral. Posledice bi bile lahko hujše, tako pa je nesreča udarila le v Martina, medtem ko je dobil Leopold le nekaj lažjih poškodb.

Kamen ubil otroka

20. aprila ob 14. uri se je v Biški vasi pri Mirni peči smrtno ponesrečil 8-letni Janez Zupančič. Plezal je po razpadajoči škarpni in nesrečno potegnil nase okoli 120 kilogramov težak kamen, ki je otroka ubil.

BREŽIŠKA KRONIKA NESREČ

Pretekli teden so se ponesrečili in iskali pomoči v brežiški bolnišnici: Angela Hohnec, hči kmeta iz Bistrice ob Sotli, je padla na cesti in si poškodovala levo koleno; Ana Gorenc, gospodinja iz Vel. Vodenic, si je pri padcu zlomila levo nogo; Viktor Žučko, sin rudarja s Senovega, je pri padcu dobil poškodbe glave; Stefan Jazbec, sin kmeta iz Zabukovja, si je pri padcu na poti poškodoval levo nogo; Jože Zibert, upokojenec iz Gaja, je padel z lestve in si poškodoval hrbet; Stefan Šafar, kmet iz Movrač, je padel na cesti in si poškodoval desno roko.

Obiščite ribnik v Brestanici!

Konec lanskega leta je bilo v Brestanici ustanovljeno turistično društvo in v sorazmerno kratkem času je že uspelo urediti precejšen del programa, ki je bil sprejet na ustanovnem obnem zboru. Uspelo silvestrovanje, pustna maškarada, dobro organiziran izlet v Celovec, pogozditev goličave nad trgom z mladimi bori, ogled podzemeljske jame in še marsikaj, so uspeli akcije, ki jih je društvo že opravilo.

Razen naštetega pa je društvo storilo že precej tudi za uresničitev turistične točke in zabavišča pri ribniku v Mačkovcih. S predstavniki ribiške družine Krško - Brestanica so se pogovorili o skupnem delu. Okolice ribnikov bodo urejali z združenimi močmi, točilnico pri ribniku pa bo prevzelo turistično društvo. V točilnici bo nameščen nekdo, ki bo skrbel, da bo dobro založena z vsem, kar je potrebno. Do 1. maja bo ribiška družina oskrbe lanove čolne, ker so sedanjí že dotrajali, za veslanje pa je veliko zanimanja. Od 1. julija dalje bodo obiskovalci lahko lovili kra-

pe v ribniku in bodo proti primerni odškodnini lahko dobili ves potreben ribiški pribor ter ulovljene ribe po zmerni ceni lahko odkupili. Otvoritev sezone bo pri ribniku 1. maja. Do takrat bodo tam postavili klopi in uredili plesno ploščo, točilnica pa bo založena z dobro pijačo in jedili. Pričakujejo veliko obiskovalcev, katere bodo dobro postregli.

Rafko Orožen

Vedno večji obisk v „Dolenjskih Benetkah“

Akademija s harmonikarji

Na svečani akademiji, ki je bila v Trebnjem na dan ustanovitve OF, 27. aprila zvečer, so se prvič predstavili harmonikarji oddelka glasbene šole. Akademijo so posvetili spominu na OF in prazniku dela. Večje prvomajske proslave s prireditvami bodo organizirali še v Sentrupertu, ki bo praznoval krajevni praznik, na Mirni in drugod.

V Kostanjevico prihaja čedalje več domačih in tujih turistov. Tako je v zadnjih tednih prišla ena sama kolona osebnih avtomobilov, v kateri je bilo več kot sedemdeset vozil. Nadalje so prišli turisti iz Slovenjega Gradca, kamor tudi Kostanjevici vsako leto vrnejo obisk. Teh turistov je bilo štiri velike avtobuse. Posebna skupina turistov je prišla tudi iz Beograda in s Koroške. Minulo nedeljo, ki je

bila vsaj deloma lepa, je prihajal avtomobil za avtomobilom, nastaja pa vprašanje kako dolgo še, zakaj ceste so celo v sami Kostanjevici tako zanikrne, da vsakega mine dobra volja. Poudariti je, da poleg izredno živahnega prometa z osebnimi vozili dan na dan vozijo težki kamioni, ki so obloženi z velikanskimi gorjanskimi hledi. Ta vozila pa so prava pokora za naše ceste, ki so vsak dan in iz leta v leto slabše. Tudi asfaltiranega priključka kaže, da Kostanjevica ne bo zlepa dobila, čeprav je toliko govora o turizmu, toda za dober turizem je treba tudi dejanj!

Vsem domačim

voščijo prijetne praznike za 1. maj in jih prav lepo pozdravljajo, prav tako vse znanca in prijatelje, naši fantje, ki so pri vojakih v Tetovu: Nace Vodopivec iz Roj, Alojz Zupančič iz Dol. Gradišča, Alojz Pucelj iz Dobruške vasi in Franc Rus iz Rapijvega.

Za potrebe POČITNIŠKEGA DOMA V PIRANU

i š č e m o

za čas od 15. junija do 15. septembra 1965:

- VK KUHARICO;
- KV KUHARICO in
- SERVIRKO.

Hrana in stanovanje v domu. Nastop službe 10. junija 1965. Osební dohodki po dogovoru. Ponudbe pošljite na naslov: SGP PIONIR, Novo mesto, do 15. maja 1965.

OPOZORILO IZ BRESTANICE

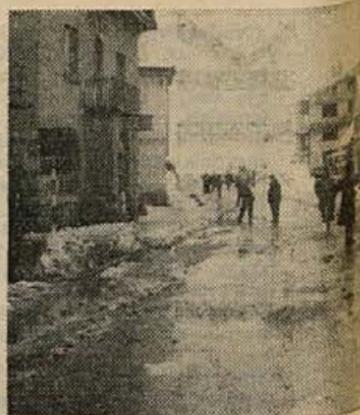
Kaj pa mlada življenja?

Stara brestaniška šola vedno bolj poka in vedno bolj grozi nevarnosti, da se bo stavba nenadoma sesula in pod seboj pokopala učence. Da bi težko stanje vsaj malo izboljšali, so v dveh razredih postavili lesene opornike za zaščito stropa, ki je ves razpokan in grozi, da se bo sesul. Vprašujemo se, kdo bo nosil odgovornost, če pride do nesreče, ki bo terjala življenja učencev?

GOS UBILA JASTREBA

V sadovnjaku Slavka Toplaka v Gornjem Uljaniku se je pripetil nenavaden dogodek. Gos je v spopadu ubila jastreba, da bi rešila mladiče. Ko so Toplakovi odšli na njivo, so gos z dolgo vrvjo privezali k jablani. Mlade goske so ključvale travo okrog matere. Sinku je Toplak naročil, naj od časa do časa pogleda za njimi.

Eden izmed jastrebov, ki često plavajo nad vasjo, ni hotel zamuditi priložnosti in se je pognal nad mlade goske. Toda mati se je vrgla nanj, ga trdo zgrabila s kljunom in ga udarjala s krili. Tisti trenutek je prihitel z dvorišča tudi gosak in pomagala goski rešiti mladiče. Jastreb je obležal mrtev na bojišču.

Zima je z mrzlo metlo prejšnjí potegnila po naših krajih. Na vsi po srednji Dolenjski v nekaj urah ga morali marsikje celo pluziti. bilo 22. aprila ob 14. uri

Od kod množica pot...

Občinski odbor RK Brežice in sta skupno organizirala bolničarje obiskovalo 26 slušateljev iz raznih v občini. V osemdesetih urah, ko so bili udeleženci najbolj zadržani dr. Aleksandričeve in majorja izpiti so dobili slušatelji tečaj bolničarjev prve pomoči in izkazali še letos v jeseni, tako da bo v nesreč dovolj usposobljenih bolškovič, Brežice)

Najbolj obiskana nedeljska športna bila prav gotovo šaljiva nogometna tekma irgom, ki se je končala neodločeno 5:5. le, je bilo še vedno neodločeno 7:7, pa tekme, čeprav je streljal v fraku. Ker bodo odigrali še eno tekmo, v kateri se prav tako odpočiti, kot so se tokrat in

VIHARNA POMLAD ★ VIHARNA POMLAD ★ VIHARNA POMLAD ★ VIHARNA POMLAD ★ VIHARNA POMLAD

65. — Rudi je za borih petdeset metrov, ki so ga ločili od padlega nemškega majorja, potreboval dlje kot pol ure. Medtem se je bil mraz zgostil v temo. Major je ležal na trebuhu, z obrazom, zakopaním v rušo. Rudi mu je odpel torbico z dokumenti in zemljevidi. Hotel se je splaziti nazaj, ko je na tleh poleg Nemca opazil lepo, novo brzostrelko. Pobraj jo je in mu vzel še pištolo izza pasu.

66. — Nemški napad je bil na vsej črti odbit. Bojišče se je umirilo. Rudi se je počasi plazil nazaj in zdelo se mu je, da ga od partizanskih položajev loči neskončna daljava. Dvignil se je in sklonjen tekel. Nihče ga ni opazil. Popolnoma se je zbral in stekel proti položajem. Tedaj se je z nemške strani dvignila v zrak raketa, za hip obvisela v zraku in žarko osvetlila vse pobočje.

67. — Rudi se je naglo vrgel po tleh, toda bilo je prepozno. Nemci so ga v siju rakete opazili. Za trenutek je na bojišču zavladala tišina, potem pa se je z nemških položajev vsula jeklena toča. Svetlečji se izstrelki so rezali v temo svetle proge in v ognjenih šopih udarjali v tla okrog Rudija, ki je ležal mirno in nepremično. Z zamolklimi vzbuhí se je v ropot strojnic vmešal minomet.

68. — že vsi da bi scefrali ogenj položaj izmenati metu

Presenečenje v Kostanjevici

Kostanjeviško gostišče »Pod Gorjanci« je te dni presenetljivo z izredno privlačno domisljico — na dvorišču gostišča so priredili velškanski sod iz zadržane vinske kleti za bar, v katerem je prostora za majhno zaključeno družbo, ki želi biti sama. Sod ima na enem koncu majhna vrata, na drugem pa dvoje oken. Nad mizo so pilko toliko razširili, da v sodu lahko ves večer mirno kaditi vsa družba, ne da bi jo zavoljo tega bolela glava. Sicer pa si to prijetno novost velja ogledati, prizadevne gostince pa pohvaliti!

Delovni obračun posavskih planincev

Planinsko društvo »Lisca« je napovedalo občni zbor vsega članstva za nedeljo, 25. aprila, na Lisci. Zaradi snega in deževja v zadnjem tednu je zbor preložilo na torek, 27. aprila. Planinci se tokrat niso zbrali na Lisci, ampak kar v Sevnici. Upravni odbor je seznanil člane z delom društva in nakazal naloge in načrte za 1965. leto. Planinci so v preteklem obdobju pokazali veliko živahnost in delavnost. Pri tem so se posluževali najrazličnejših oblik in še pozno v jesen so prirejali številne izlete v planinske in druge kraje naše domovine. Pomembno vlogo je društvo odigralo tudi pri vzgoji in pridobivanju mladih članov.

Sipa požira samo sebe

Ogromna sipa v zahodnoberlinskem akvariju kljub izdatni prehrani počasno požira svoje lovke. Vodja akvarija pravi, da se bo žival verjetno kmalu sama uničila. Vzrok tega nenavadnega početja živali, ki so ga že pred mnogimi leti mogli opazovati v leipziškem zoološkem vrtu, so za strokovnjake še vedno popolna skrivnost.

NOVI ZABAVNI MESEČNIK

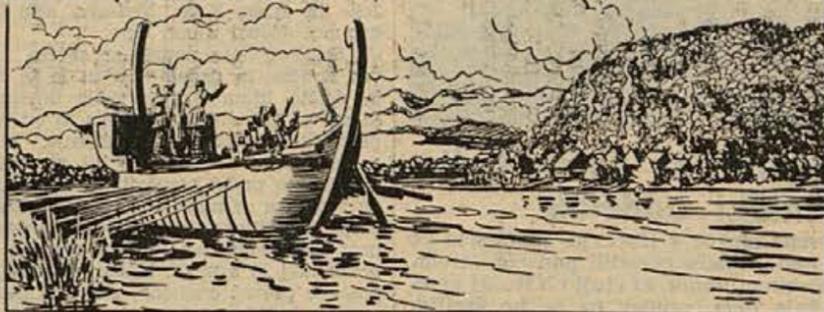
HOROSKOP DRUŽABNI MOST

lahko kupite pri vseh prodajalcih časopisov

Saša Dobrila:

ARGONAVTI

NAREDILI SO MAJHEN OVINEK IN ZAVESLALI MIMO EBLANE, KI JE BILA ŽE KAR PRAVA VAS IZ BRUN.

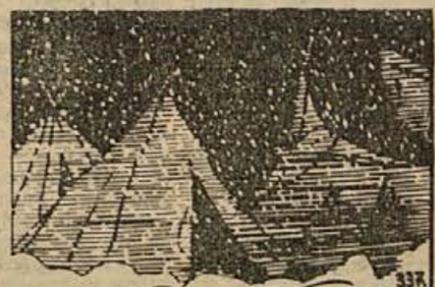
POZDRAVITE STARO DOMOVINO!

KO SO PRIVESLALI NA ZAPADNI KONEC JEZERA, SO PADLE PRVE SNEŽINKE...

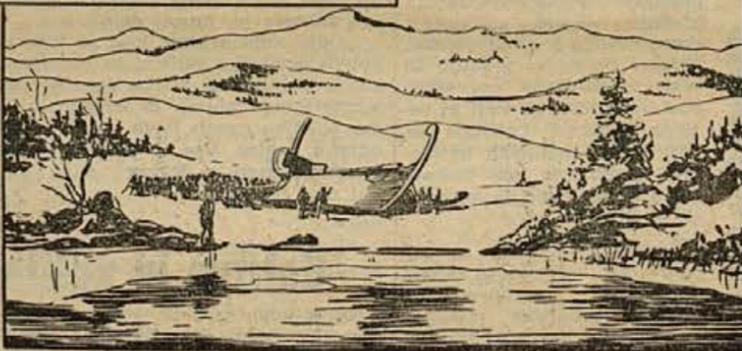

VODA JE ZAČELA ZMRZOVATI IN ZATO SO »ARČO« HITRO POTEČNILI NA NIŽEK BREG.

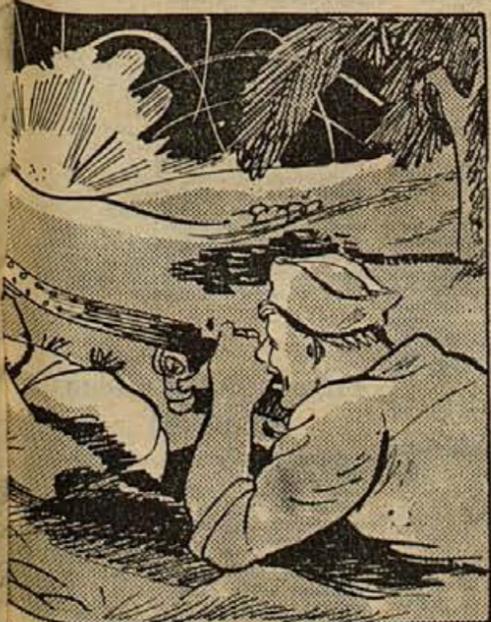
ARGONAVTI SO SI POSTAVILI ZASILNE ŠOTORE, DA PREBIJEJO NOČ. SNEČ PA SE JE BREZ PRESTAKA USIPAL IZ NEBA.

PROTI JUTRU JE SNEČ NEHAL PADATI, VENDAR GA JE BIL ŽE DOVOLJ ZAVLEKO.

PRIPRAVLJENI SMO, JAZON!

★ VIHARNA POMLAD ★

del je, »je dejal komandir, »sicer bi bil gotovo in stekel sem. Popolnoma brez smisla bi bilo, al tam. Se z minometom so začeli nabijati, ta bo na kosce.« Partizane je nenadni nemški akačil. Besno so začeli streljati po nemških ki jih je izdajala svetleča se municija in se je pobočje razplamtelo v morilnem ognje-

SMEH STOLETIJ

Fizik in matematik Albert Einstein je potoval z vlakom. V oddelek pride sprevodnik in zahteva vozne listke. Einstein išče po vseh žepih, po prtljagi, na klopi in pod njo, toda listka ni nikjer.

»Bom pa malo pozneje prišel!« reče ljubeznivo sprevodnik, ki je prepoznal učenjaka.

»S tem mi ne bo dosti pomagano,« odgovori povsem resno ustanovitelj relativnostne teorije, »če ne najdem voznega listka, ne bom vedel, kam potujem.«

Slavni znanstvenik se je udeležil v Kaliforniji banketa, na katerem ga je soseda za mizo vprašala, katero kemijsko odkritje je po njegovem mnenju najbolj vplivalo na našo dobo. Einstein je brez pomisleka odgovoril:

»Barvilo za ženske lase.«

Alberta Einsteina so povabili na večerjo. Gospodinja je bila v globoko dekoltirani obleki in z dragocenim nakitom nenavadno lepa in mikavna. Drugače zelo zadržani fizik jo je zato nenehoma občudoval.

»Zadnjič, ko ste me srečali v preprosti volneni obleki, pa ste bili hladni kakor kamen,« se je spomnila gospodinja.

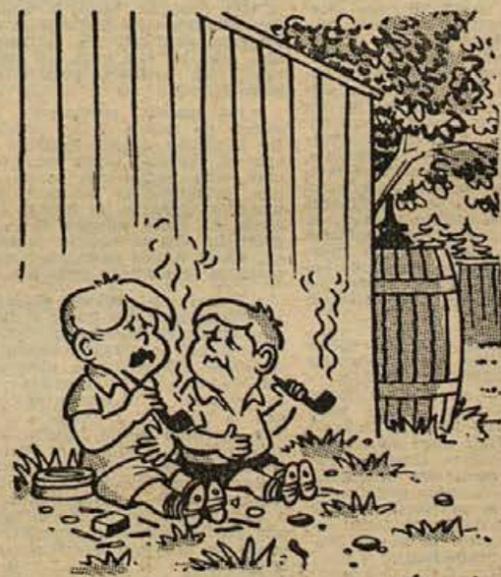
Einstein se je nasmehnil in rekel:

»Volna je pač slab prevodnik.«

Nekoč je ves zamišljen delal v svoji študijski sobi. Nenadoma prihitel k njemu sobarica in vsa preplašena zavpije:

»Hiša gori!«

»Pojdite in sporočite to moji ženi,« pravi mirno Einstein, »saj veste, da se jaz ne vmešavam v gospodinjske zadeve.«

Bonchi

— Ne razumem, kako se odrasli tako težko odvajajo kajenja!

Prvomajske proslave v kolektivih

Kakor vsako leto bodo tudi tokrat ob mednarodnem delavskem dnevu v kolektivih v kočevski občini prigodne svečanosti. Tik pred praznikom se bodo vsi zaposleni zbrali in s kratko proslavo počastili 1. maj. V občini se tudi že intenzivno pripravljajo na proslavo 20-letnice osvoboditve. Glavna proslava bo verjetno avgusta v Fari v Kolpski dolini, kjer bodo odkrili spomenik. Letos bodo odkrili spomenike padlim borcem in ideležencem revolucije še v Strugah, Livodu in Oslinici.

Ne jezite se, če ga v trafiki zmanjka: **DOLENJSKI LIST** si naročite na svoj naslov!

OBISK PRI SPLOŠNEM GRADBENEM PODJETJU »ZIDAR« V KOČEV

Problemi stanovanjske izgradnje

O splošnem gradbenem podjetju Zidar iz Kočevja smo že večkrat pisali. Podjetje si je v nekaj zadnjih letih utrdilo ugled solidnega gradbenca, posebno pa ga cenijo na Reki, kjer, kakor smo izvedli, še pri nobeni gradnji niso prekoračili vnaprej določenega roka, pač pa so večkrat dokončali gradnjo precej prej. Prav to — solidna in hitra gradnja — sta dva momenta, mimo katerih ne more noben investitor.

— Ko se je lani zaostrovala investicijska politika, ko smo zmanjševali gospodarske gradnje, pripoveduje direktor Zidarja France Bojo,

smo — ne samo mi, ampak vsi gradbinci — pričakovali, da se bodo letos povečale negospodarske investicije, predvsem intenzivnejša gradnja stanovanj. Se nedavno so bile zelo živahne razprave okrog tega, če bomo slovenski gradbinci sposobni letos zgraditi 12.500 novih stanovanj in ko smo povedali, da so predvidevanja glede naših zmogljivosti realna, smo ugotovili, da ni dovolj sredstev, da jih v glavnem sploh ni!

Vso zimo smo pripravljali načrte in projekte za gradnjo stanovanj za trg, zdaj pa ne dobimo kreditov.

Zaradi manjših investicij,

zaradi spošne stagnacije v gradbeništvu in manjših gradbenih del v Kočevju je podjetje letni proizvodni plan povečalo v primerjavi s preteklim letom le za okrog 7 odstotkov, na milijardo in 850.000.000 dinarjev. Čeprav se je gradbeni sektor v Kočevju zmanjšal, pa sta se precej povečali gradbišča na Reki in v Ljubljani. Na Reki gradi Zidar šest stanovanjskih objektov s 139 stanovanji. Glede na večletno dejavnost in zaradi solidno opravljenih del je Zidar na Reki med najbolj iskanimi gradbinci.

V Ljubljani so lansko leto zgradili šolo, prehodni dom za mladino in več stanovanjskih objektov, letos pa pripravljajo v Novih Jaršah gradnjo večjega stanovanjskega naselja z vsemi objekti. Vendar pa za to gradnjo še niso zagotovljena vsa sredstva, odobrena pa tudi ni celotna lokacija. Lokacije so sploh eden najhujših problemov gradbincev, saj morajo nanje čakati tudi po leto dni ali še dlje.

Gradnja stanovanj za trg dobiva vse večjo vlogo zaradi odmiranja stanovanjskih skladov, gradbena podjetja pa nimajo dovolj obratnih sredstev za financiranje tovrstne gradnje. Nerešeno vprašanje kreditiranja stanovanjske izgradnje je trenutno najhujši problem (tudi) gradbeništvu. V Kočevju bo Zidar gradil letos 80 novih stanovanj za trg in če bi jih (zaradi pomanjkanja sredstev ali časa drugega) ne zidal, podjetja in drugi interesi prihajajo leto, ko bodo stanovanja (nekatera že zdaj) gototova, ne bi imela stanovanj. Le-teh pa v Kočevju še precej časa ne bo dovolj. Zadnji čas je torej, da se uredi financiranje stanovanjske gradnje, da banke odobrijo kredite gradbincem za zidavo stanovanj za trg. Za gradnjo stanovanj, ki jih na vsakem koraku primanjkuje!

Kočevje: 94,65 odstotka

Od 10.752 vpisanih volivcev v kočevski občini jih je v nedeljo volilo 10.176, od tega 30 s potrdili. Odstotek, v katerem niso vsteti opravičeno odsotni, je dokaj visok — 94,65. Na nekaterih voliščih so že do osme ure zjutraj volili 100 odstotno — v Stalcerjih, Novih lažih, Borovcu, Primožih, Smuki, Ribjaku, Petrinji in v Kužlju, močno pa se je volilni uspeh v primerjavi z letom 1963 povečal v Strugah — na 92 odstotkov, d'janske abstinenca

pa skoro ni bilo. Tudi do 12. ure je bil odstotek udeležbe lep, saj je dotlej volilo že blizu 90 odstotkov volivcev. Na tak uspeh volitev so brez dvoma vplivale dolgotrajne in dobre priprave, v katerih so se izkazale tudi krajevne organizacije Socialistične zveze. Na številnih zborih občanov so že pred tem veliko govorili o volitvah, prav tako pa so dobili odgovore na številna vprašanja, ki tarajo občane v posameznih krajih.

ŠE DNI V KOČEVJU

• Blizu se čas raznih prireditelj, v zvezi s tem pa je v Kočevju opaziti vedno več lepakov, ki vabijo na izlete, veselice, športne prireditve, na mladinski ples itd. Lepaki, ki so nabiti po drevju in parkih in nasadih, na pročeljih hiš, ki so nalepljeni po izložbenih oknih trgovin, pač ne pripisujejo k lepšemu videzu mesta, ampak ga prej kazijo. Za plakiranje v Kočevju doslej nismo naredili dovolj, vsaj za urejeno plakiranje ne. Skrajni čas je, da uredimo nalepne deske, kamor bomo v bodoče lepili lepake in preganjali takšno divje plakiranje, kot se je že razpalo. Tudi oblika in vsebina mnogih doma narejenih lepakov je nemaleokrat dvomljiva. Ne smemo pozabiti, da tudi plakiranje kaže kulturno raven kraja, zato bi bilo prav, ko bi se krajevna skupnost, komunalna in turistično društvo o tem pogovorili še pred pričetkom turistične sezone.

• Se vedno so brez elektrike manjši kraji ob Kolpi, kot so Bezgovica, Zgornji in Spodnji Čačič, Vrhi, Stajer, Planina, Ajbel itd. V kočevski občini je še vedno približno 30 zaselkov s 120 gospodarstvi in 448 prebivalci, ki nimajo elektrike. Letos je v občinskem proračunu predvidenih za krajevne skupnosti 15 milijonov din, zato bo kar prav, če bodo nekaj teh sredstev porabili za elektrifikacijo.

• Komunalnih problemov, ki kličejo po rešitvi, je na podeželju še vedno dovolj. Preskrba z vodo je marsikje velika prepreka, prav tako vzdrževanje krajevnih cest, pokopališč in podobnih komunalnih objektov. O takšnih težavah so zbori volivcev že razpravljali, zdaj bi bilo pa potrebno, da bi o tem podrobneje razpravljala še občinska skupščina.

• Včera je občinske skupščine. Včera dopoldan sta se v dvorani družbenih organizacij popovno sestala oba zborni občinske skupščine Odborniki so obravnavali naslednje točke dnevnega reda: poročilo o aktualnih problemih in nalogah na območju občine, poročilo službe družbenega knjigovodstva o poslovanju delovnih organizacij v letu 1964, reorganizacija občinskega organa za notranje zadeve, predloga odlokov o upravnih taksah in sodnih taksah, predlog odloka o premijah na mleko ter nekatere personalne zadeve.

• Le semena in rože. V soboto je nekaj prodajalcev na tržnici prodajalo le semena, sobne rože, največ pa je bilo kličastih spominčkov. Vse ostalo, kar bi morale gospodinjice dobiti na tržnici, pa (v glavnem) dobijo lahko le v trgovinah.

Rezbarja-umetnika

Večkrat sem že občudoval v trgovini Spominkarstvo v Ribnici umetelno izrezljane lesene šatulje, psičke s pipo v ustih in drugo. Kmalu sem zvedel, da mojstra, ki to delata, živita na Gori, v vasi Kračali, da sta to brata Jože in Janez Krže. Nedavno sem ju obiskal in si podrobno ogledal njuno delo.

Od Petrinice naprej se skriva za manjšim hribčkom vas Kračali in nedaleč od tu je že Notranjska. Tu živita in delata brata Kržeta svoje umetniške rezbarije. Delu, ki sta se ga naučila od očeta in od njega podedovala tudi precejšnjo umetniško nagnjenje, se posvečata z vsem srcem, saj je to njun edini vir preživljanja. Njun oče, pravita, je pričel rezbariti kar sam, ne da bi se kje učil, pa tudi ona se nista učila. Je pa sitno delo, njuno rezbarjenje, in zahteva potrpežljivost, dobre oči in veliko spretnost. No, vsega tega jima ne manjka, kakor tudi ne vedno novih idej in zamisli. Kadar se nekega dne naveličata, ko postane preveč enolično, stakneta glavi in pogruntata kaj novega, bolj zanimivega in morda še lepšega.

V njuni skromni delavnici brni nekaj strojev, s katerima začetna lesu osnovne oblike, nato pa mu dasta dokončen izraz z drobnimi detli in noži. Delovna miza je polna miniaturnih lojtrnih vozov in drobenih krav in konj, ki jih bosta vpregla v vozove. Steno krasi čudovit relief predsednika Tita, enakega sem videl v dvorani v Grčaricah, v Sodražici in še kod. »Samo slika je potreb-

»Veselite do rezbarjenja sva podedovala po očetu rezbarju — samouku.« pravita brata Jože in Janez Krže iz Kračalov na Gori. Rezbarjenje je njun edini vir preživljanja, dela pa imata vedno dovolj.

na,« sta dejala, »pa napraviva tako stvar. Takle relief iz lipovega lesa (večinoma delava iz lipe) stane do 6.000 dinarjev, zahteva pa precej dela...«

Odšli smo v hišo, kjer je bilo v sobi veliko zabojev, polnih psičkov s fajfami in pepelniki, ververik, ki držijo storž, izoblikovan v etui za zobotrebce, drobenih ptičk, umetniško okrašenih in izrezljanih šatulj itd. Pripravljala sta pošiljko samih lepih izdelkov, od katerih sem komaj odvrnil pogled. Vse to prodajata ljubljanskemu Galisu in Spominkarstvu v Ribnici, tuji pa po njihnih izdelkih kaj radi segajo.

Volitve in volilni okoliš

Na volitvah smo 18. aprila opravili svojo državljansko dolžnost in dolžnost do skupnosti. Žal so bili med volivci tudi takšni, ki so šli mimo tega in so trdovratno vztrajali doma na zapečku, ne da bi volili. Kaj so dosegli s tem? Sami sebi so napisali slabo spričevalo. Takšni zapečkarji naj si zapomnijo tudi to, da še vedno velja načelo: kolikor skupnosti daš, toliko lahko od nje pričakuješ!

Nekaj pa v organizaciji volilšč na ortneškem koncu tokrat le ni bilo v redu. Ni prav, da morajo nekateri volivci daleč pešati na volišča. Prav nerazumljivo je na primer to, da morajo volivci iz štirih hiš v vasi Praprošče, ki stoje ob cesti v Ortneku, na volišče h Gregorju, od

koder je eno uro peš hoda v hrib.

Prizadeti predlagajo, naj bi te štiri hiše pripisali k naselju Ortnek, saj so že tako sestavni del Ortneka. Tako bo volivcem iz Praprošče prihranjen marsikateri nepotreben korak.

So Velike Poljane res »napol Ljubljane«?

Velike Poljane so nekaj slovele kot zelo snažna vas in so si s tem pridobile pristovico, da so: »Poljane napol Ljubljane«. Danes pa je žal od te spol Ljubljane ostalo bore malo. Povsod po vasi je dovolj nesnage in kamena po poti, skladovnice drv kraja ne lepažo in tudi vnetljivega materiala in odpadkov je povsod dovolj. Letos bomo prnova 29-letnica osvoboditve 22. julija na Zukochem in na Grmadi z okritjem obeležij in spominske plošče. Ribniška občina bo uredila pot iz Ortneka skozi Vel. Poljane do Grmade tako, da bo prevozna za motorna vozila. 22. julija se bo na Grmadi zbralo veliko borcev, tujevc in domačinov, ki bodo pri-

RIBNICA: ustanovljajo ljudsko tehniko

Pred kratkim je bil v Ribnici prvi sestanek za ustanovitev občinske ljudske tehnike. V Ribnici aktivno delujejo avto-moto, jamarski klub, radio in foto klub. Njihovo delo bi bilo lahko še uspešnejše, če bi ga usmerjal odbor občinske ljudske tehnike, predvsem pa bi lahko izdatneje pomagal številnim šolskim krožkom. Na tem sestanku so izvolili tudi iniciativni odbor za ustanovitev občinske ljudske tehnike, ki ga vodi predsednik Ivan Petrič.

Ortneški vodovod

Priprave za gradnjo novega vodovoda v Ortneku gredo h koncu. Zbiranje dokumentacije in izdelava načrtov zameta precej časa, dokler to dvoje ni v redu, pa z gradnjo ni moč pričeti. Rezijski odbor za gradnjo vodovoda želi, da bi nova zdravna voda stečala po ceveh še

REŠETO

letos v zadovoljstvo vseh prebivalcev. Pripravi smo, da bo novi vodovod povečal ugled Ortneka in pripomogel tudi k razvoju turizma. Tudi pri našem vodovodu so sredstva kočljiva stvar. Treba bo zbrati precej denarja, preden bo vodovod zgrajen, vendar se tega ne smemo ustrašiti. Z dobro voljo, s sodelovanjem in pogumom bomo vse težave prebrodili. Za odlašanje ni več časa, hitro je treba poprijeti za delo in s skupnimi napori bo naš trud prav gotovo nagrajen z uspehom.

Povpraševanje po milu

Milna mrzlica je zajela tudi ribniške vasi. Gospodinjice so v trgovinah na veliko kupovale detergente in milo, ne glede na znamko in ceno. Posamezniki so nakupili tudi za 10.000 dinarjev pralnih praškov!

Pri trgovskem podjetju »Jelka« v Ribnici pa smo zvedeli, da je na našem trgu res prišlo do pomanjkanja nekaterih vrst detergentov, predvsem tistih, za katerih izdelavo je treba nekatere snovi »voziti«. Te težave pa so le začasna značaja, zato se ni treba bati, da bomo hodili umazani!

Pojdimo na majniški izlet v Pulo!

Počitniška zveza iz Ribnice priredi 1. maja izlet v Pulo. Udeleženci si bodo mimogrede ogledali tudi Postojnsko jamo. Pula je zelo lepo obmorsko mesto, polno zgodovinskih zakladov in zanimivosti in sredozemskih lepot. V bližini Pule je tudi Banjola, kamor odhajajo na počitnice člani ZB. V majniški stroški, izlet bo večjal posameznika le 1.400 din, si boste v dveh dneh lahko ogledali veliko lepega. Zato ne zamudite priložnosti in se takoj prijavite, še je čas!

V.

So Velike Poljane res »napol Ljubljane«?

Šli od blizu in daleč. Poljanci bi pač morali za to priložnost urediti in očistiti vas in okolice hiš ter okna okrasiti s cvetjem. Prav bi bilo, ko bi ustanovili posebno komisijo, v kateri bi bili predstavniki krajevne skupnosti, SZDL, turističnega društva, gasilcev in pionirjev, ki bi akcijo vodila. Ne čaka kaj o samo na občinsko pomoč, pač pa skušajmo tudi sami prispevati k ureditvi svojega kraja in k temu, da bodo Velike Poljane spet dostopne pristovico »Poljane so napol Ljubljane«!

Vaščan

Pripadniki JLA pridno pomagajo

Komaj je skopnel sneg na športnih igriščih v Ortneku, že so jih začeli urejati vojniki enote kapetana Kranjca. Igrišča so še polna vaske in vojaške mladine. Kapetan Kranjec namerava z vojniki sodelovati pri obnovi kopališča in krepko pomagati tudi pri gradnji vodovoda. Ortnečani upamo, da bo pri vodovodu pomagala tudi gozdna uprava, saj sta zdrava voda in čist zrak osnova ljudskega zdravja. Čeprav kapetan Kranjec naš rojak, kaže za napredke Ortneka veliko zanimanja. Zelim, da bi še dolgo ostal med nami in z veseljem sprejemamo vse njegove kritike in spodbude.

V. P.

KOČEVSKÉ NOVICE

NIČ VEČ ODLAŠANJA...

Z gradnjo novega zdravstvenega doma v Brežicah je treba čimprej začeti — Delo v sedanjih pogojih je izredno težko — Povsod je stiska za prostor — Zobna ambulanta nima čakalnice in pacienti stoje kar na stopnišču

Zdravstveni dom v Brežicah je namenjen 23.000 prebivalcem. Pri tem ni upoštevan bizeljski okoliš, ki ima svojo zdravstveno postajo. Zdravstveni dom v Brežicah bo sredi poletja praznoval 10-letnico obstoja. V tem obdobju so zdravstvene storitve izredno porasle. Leta 1956 so jih zabeležili 104.490, leta 1959 159.536, leta 1961 209.000 in lani že 285.000.

Podatki za minulo desetletje torej kažejo, da se je število zdravstvenih storitev povečalo za 150 odst., a število zaposlenih zdravstvenih delavcev za dobrih 100 odst., od 27 na 55. To dokazuje precejšnjo obremenitev zdravstvenega osebja, zlasti se zaradi tega, ker se delovni pogoji med tem sploh niso spremenili.

Prostori zdravstvenega doma v Brežicah so veliko pretresni in tudi sicer neprimerne za današnje zahteve. Da bi potekalo delo kolikor toliko normalno, se je zavod poslužil najrazličnejših improvizacij od prezidav do predelave prostorov z zavesami, vendar so to le začasne rešitve, ki le za silo povečujejo uporabnost prostorov.

Stavba, v kateri ima zdravstveni dom svoj sedež, je staro stanovanjsko poslopje iz prejšnjega stoletja. 1917. leta jo je hudo prizadeljal potres. Zrušila se je vsa severna in delno tudi južna stran. Ob potresu 1963 so spet nastale v njej precejšnje razpoke, razen tega pa se počasi, komaj opazno pogrežajo temelji. Zaradi vsega tega je vzdrževanje zgradbe zelo drago. Od leta 1956 do sedaj je bilo vanjo vloženih 16 milijonov investicijskih sredstev. Kolektiv se je sicer zavedal, da te naložbe ne bodo vračale tega, kar bi morale, vendar brez njih delo sploh ne bi bilo mogoče. Poslopje zdaj že spet kliče po temeljitem popravilu in zamenjati bi bilo treba vso vodovodno in električno napeljavo. Medicinskih aparatov sploh ne morejo vseh priključiti, ker ni trofaznega toka.

Kako utesnjeno je vse v zdravstvenem domu, vedo povedati pacienti, ki dan za dnem čakajo na pregled v premajhni in zakajeni čakalnici splošne ambulante. Zobna ambulanta čakalnice sploh nima in ljudje stoje kar na stopnišču pred ordinacijo. Za-

radi tega so nerazpoloženi in nezadovoljni. Za šolske in predšolske otroke bi bila nujno potrebna ločena zobna ambulanta, vendar zanjo ni prostora.

Ordinacijskih prostorov nasploh primanjkuje, pa tudi vseh vzporednih prostorov za previjanje, laboratorijsko delo in administracijo.

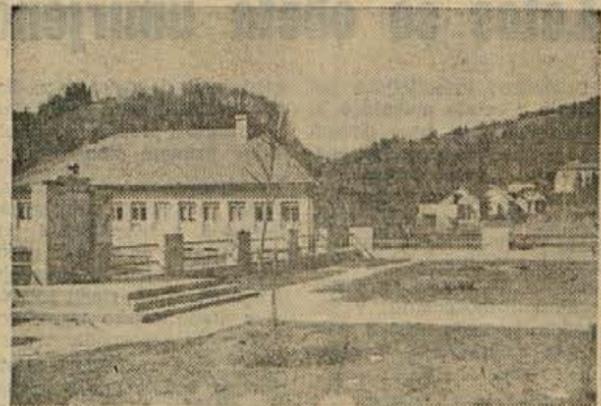
V brežiškem zdravstvenem domu je zaposlenih 5 splošnih zdravnikov in trije honorarni specialisti. Na enega zdravnika splošne prakse pride 5200 ljudi, kar je visoko nad republikanskim povprečjem. Nujno potrebno bi bilo zaposliti več medicinskega kadra in zavod nekaj ljudi že študentov. Toda se poraja vprašanje, kje bodo novi zdravniki lahko delali. Zaradi pomanjkanja prostora je zavod celo že odklonil dva zdravnika, ki sta želela nastopiti službo v Brežicah.

V zobni ambulanti je stiska največja. Stirje zobni terapevti imajo na razpolago tri ordinacijske stole. V jeseni pride peti, študent, ki je potreben, a bo le težko dobil svoj delovni prostor. V ordinaciji 5,80 x 4,85 m delajo zdaj hkrati trije zobni tera-

pevti, 3 zobne asistentke, na stolihi sedijo trije pacienti in trije še čakajo na vrsto. V njej se tlačijo po 12 ljudi hkrati in ob takšnih pogojih res ni mogoče pričakovati, da bo delo kvalitetno, čeprav to želijo tako pacienti kot zdravstveni delavci.

Vse naštetje torej dokazuje, da bo nujno treba nekaj ukreniti. Kolektiv je o tem že večkrat razpravljal in se odločil za gradnjo novega zdravstvenega doma. Vsako nadaljnje vlaganje v sedanjo zgradbo bi bilo brez koristi. Četudi bi zgradbo obnovili, v njej pacientom ne bi mogli nuditi tišega, kar omogoča sodobna medicina. Gradnjo so predvideli v dveh etapah, ki bi bila vsaka zase zaključena celota. V prvi etapi bi sezidali prilicni paviljon za splošno ambulanto s tremi ordinacijami in ostalimi prostori in v tem paviljonu naj bi bil še protituberkulozni dispanzer ter laboratorij. Tako bi začasno rešili tudi problem zobne ambulante, ki bi se z izselitvijo splošne ambulante lahko razširila v vsem prvem nadstropju.

Letos predvidevajo, da bi sami lahko zbrali 15 milijonov din, potrebovali pa bi jih za prvo etapo 90. Brez kreditov torej ne bo šlo. V občini kažejo razumevanje do njihovih načrtov, zato upajo, da bodo še v tem letu lahko postavili temelje novega zdravstvenega doma. Načrti so pripravljani in treba bo začeti čimprej. Vsekakor naj bi 10-letnica obstoja zdravstvenega doma dala pobudo za prelomnico pri dosedanjem delu, ki si jo želijo tako zdravstveni delavci kot vsi tisti, ki dan za dnem iščejo njihovo pomoč.

Lepo urejen zdravstveni dom v Krmelju. V istem poslopju je tudi lekarniška postaja, kar je za občane zelo ugodno. Vsa zdravila lahko dobe v njej in prihranjena jim je pot v Sevnico

Priprave na 20-letnico osvoboditve v Dobovi

Proslavljanje 20-letnice osvoboditve se je na Dobovi že začelo. Pred kratkim smo slavnostno sprejeli in odpremlili Kunirškovo pošto, zatem pa je spomine na partizanske dni lepo pripovedoval bivši partizanski bорец Ljudez Vučajnik. Radovednim pionirjem je rad odgovarjal tudi na vprašanja.

V kratkem bodo še prosla-

ve za 1. maj, pripravljamo akademijo za dan zmage in proslavo za dan mladosti. Medtem bomo gledali še lutkovno predstavo, PGD Loče pripravila igro Domen, nastopili pa bodo še pionirski pevski zbor iz sol brežiške občine.

R. K.

O dobovski razsvetljavi

Dobova je bila dolgo časa brez javne razsvetljave. Pred meseci smo dobili prvih pet luči, nato še dve svetiljki, vendar je vse to še vedno premalo. Nujno bi potrebovali vsaj še tri cestne svetiljke na cesti proti cerkvi in na cesti do železniške postaje. Marsikdo je ponoči že zašel v mlake, ko je šel s postaje. Zvečer bi luči lahko prižigali malo pozneje, zdaj jih že pred šestjo prižgo, zato pa bi bilo bolje zjutraj malo prej razsvetliti Dobovo, da bi ljudje, ki hodijo na prvi vlak ob štiri, ne hodili v temi.

R. K.

V Cerkljah zahtevajo primernejši prostor

Volivci cerkljanskega področja zahtevajo pomoč občinske skupščine za postavitev hleva za osemenjevanje živine. Krajevna skupnost za to nima denarja in te naloge ne more prevzeti. Zdaj osemenjujejo živino v neki napoli podrti šupi kar je skrajno neprimerno in občani se zgražajo zaradi tega. Pravijo tudi da jim ni nihče pojasnil zakaj se je pred dobrim mesecem povišal prispevek za skočnino od 1.500 na 2.000 dinarjev.

J. T.

Deževje ovira sajenje trte na Bizeljskem

V Janeževi gorici na Bizeljskem so že preorani stari vinogradi in napravljene terase za nov nasad vinske trte. Poleti bodo uredili odvod vode, poskrbeli za zeleno gnojenje in pripravili zemljo za novo kulturo v prihodnjem letu.

V Drenovcu sadijo vinsko trto že to pomlad. Delo ovira slabo vreme, ki je nastopilo v drugi polovici aprila. Upajo, da bo v maju vreme ugodnejše in da bodo lahko še nadoknadili zamujeno. Na območju Drenovca bodo posadili 11 ha vinogradov. Tam bo raste laški rizling, muškati silvanec in žametna črnina. V Janeževi gorci pa bodo prihodnje pomlad sadili modro frankinjo in žametno črnino.

Z drugim pomladanskim delom je zadržana na tekočem. Zdaj odkupuje tudi živino za kmetijsko gozdarsko

Borce seznanjajo z novimi predpisi

Te dni seznanjajo po posebnih krajevnih organizacijah ZB člane s postopkom za pridobitev zdravstvenega zavarovanja borcev in njihovih družinskih članov, o davčnih olajšavah, zdravljenju in posojilih z gradnje. Tudi na zadnjem sestanku članov ZB v Artičah so v sredo govorili o teh vprašanjih. Navzočih je bilo okrog 50 članov, kar je dokaz velikega zanimanja borcev za rešitev teh problemov. V nadaljevanju so govorili še o prispevkih za razvite društvenega prapora, ki bo 4. julija letos.

Jurjevanje bo 2. maja!

Jurjevanje v Kapelah je bilo zaradi slabega vremena preloženo na nedeljo, 2. maja. Vsi, ki se želite za prvomajске praznike prijetno razvedriti, pridite v gozd na Ravnah! Igrala bo kapelska godba.

D. V.

Na brežiškem sejmišču

24. aprila je bil na brežiškem sejmišču živahen promet. Zivinoorejci so pripeljali na sejem 1.700 manjših in 100 večjih prašičkov, od katerih je bilo 940 prodanih. Do tri mesece stari so šli v pr met po 600 din kg žive teže, večji pa so veljali 380 din kg.

DANES SEJA OBCINSKE SKUPSCINE V SEVNICI

ZA DOGRADITEV SEVNIŠKE ŠOLE POTREBUJEJO ŠE 109 MILIJONOV

Občinska skupščina v Sevnici ima za današnjo sejo obsežen dnevni red. Pretresala bo analizo zaključnih računov gospodarskih organizacij za lansko leto in ocenila njihov poslovni uspeh. Ob tem se bodo odborniki zadržali tudi pri svojih planih in nalogah za 1965. Sledila bo razprava o nekaterih odlokih, ki jih bo skupščina tokrat sprejela.

To so: odlok o uporabi takse tarife v postopku pred občinskim sodiščem v Sevnici

Slovo od Franca Vidriha na Bregu

Ni še minilo leto, odkar je kot žrtev železniške službe preminil Mirko Golob iz Račice, ko je odgovorno železničarsko delo terjalo novo žrtev. 16. aprila se je smrtno ponesrečil sprevodnik tovrstnega vlaka Franc Vidrih z Brega. Od njega smo se poslovili 18. aprila, na dan volitev, ob 15. uri popoldne. Pogreb, katerega se je udeležilo okrog 200 železničarjev z železničarsko godbo in lepo število občanov iz Loke, Vrbovega, Sevnice in drugod, je pokazal, da je bil pokojni zelo priljubljen. Ker je bil gasilec, so se od njega poslovili tudi gasilci. Užaloščeni vdovi in dvema nepreskrbljenima otrokoma naj bo v uteho zavest, da njen pokojni mož in skrbni oče ne bo ostal pozabljen med stanovskimi tovariši in vaščani.

S. Sk.

Srečno vožnjo tudi vnaprej!

Iz Lončarjevega dola, Zabukovja in Podgorja prevaža že več kot štiri leta šolske otroke v Sevnico voznik šolskega avtobusa tovariš Stanko Trupi iz Smarja pri Sevnici. Pri zadnji vožnji vozi iz Sevnice na pošto v Zabukovje poleg ostalih poštnih pošiljk tudi Dolenjski list. V službi je zelo vesten, med vožnjo zelo

pravljali bodo o najetju posojila za dograditev osnovne šole v Sevnici in potrdili finančni načrt sklada za šolstvo za 1965.

Za dograditev upravnega traktarja pri osnovni šoli in za dokončanje telovadnice je treba najeti kredit v znesku 109 milijonov. Nekatera podjetja v občini so odstopila del sredstev občini za njeno lastno udeležbo in ji tako omogočila, da se bo udeležila natečaja pri republikanskem šolskem skladu. Pri najetju kredita bo imela prednost tista občina, ki bo ponudila največji odstotek lastne udeležbe. Ta mora znašati vsaj 50 odst.

Šofer Stanko Trupi je deležen številnih zahval šolarjev in njihovih staršev

previden, ves čas kar prevaža otroke pa še ni imel najmanjših nesreč ali okvar na vozilu. Vsi vemo, da je voznika služba zelo odgovorna, še posebej pa je odgovorno voziti šolske otroke. Prizadevnemu tovarišu Stanku Trupiju želimo šolska uprava, starši in vsi potniki, da bi še dolgo tako srečno upravljal svoje vozilo in da bi še naprej nudil tako lep zgled svojim stanovskimi tovarišem.

S. Sk.

TRZIŠČE: uspešne volitve in proslave

Na območju Trzišča je bilo 18. aprila 13 volišč, med katerimi je 10 volišč končalo volitve pred 12. uro; Trščina, Malkovec in Pijavice so volili že do 10. ure. Volivci želijo, da bi jih izvoljeni poslanec Božidar Gorjan večkrat obiskal.

Letos bodo v Trzišču in okolici organizirali več proslav. Proslave se bodo začele s praznovanjem krajevnega

praznika Trzišča in bodo osrednje svečanosti v počastitev tega dne, 1. maja in 20. obletnice osvoboditve skupaj 9. maja. V osnovni šoli bo popoldne akademija, kjer bodo sodelovali učenci iz Trzišča in Telč ter ZB, popoldne tega dne pa bo komemoracija pri spomeniku na Malkovcu. Dne 4. julija 1965 se bodo udeležili slavnosti ob odkritju spomenika v Sentjanžu. V spomin na opustošenje Malkovca bo 1. avgusta na Malkovcu velika proslava z vrtno veselico in srečolovom. Vse to bo organizirala organizacija ZB Trzišče.

L. U.

SEVNIŠKI VESTNIK

BREŽIŠKE VESTI

Letos se obeta umirjeno investiranje

Uskladitev investicijske potrošnje z ostalo potrošnjo je v gospodarstvu brez dvoma eden izmed pogojev za stabilizacijo gospodarstva. V družbenem načrtu občine Krško za 1965 je zategadelj posebej poudarjeno, da bo investicijska politika letos bolj umirjena in uskladena z materialnimi možnostmi. V gospodarstvu bodo skušali z njo doseči stabilizacijo, v nego-

spodarskih dejavnostih pa bodo z novimi naložbami skušali reševati predvsem najbolj nujne primere standarda.

V družbenem načrtu so se trudili ustvariti ustrežnejša razmerja v investicijski potrošnji tako, da so dali prednost naložbam v razvoju družbenih služb, zlasti šolstva in v stanovanjsko izgradnjo. Investicije v gospodarstvo so namenjene predvsem naložbam, ki bodo imele za posledico večjo proizvodnjo, povečanje izvoza in uslužnostnih dejavnosti, kot sta trgovina in obrt.

2 milijardi 119 milijonov din investicij je po družbenem načrtu razporejenih takole: 1 milijarda 204 milijone din bo porabljenih za poslovna sredstva v proizvodnji, 330 milijonov za stanovanjsko izgradnjo, 300 milijonov za komunalno dejavnost, 220 milijonov za šolstvo, 13 milijonov

500 tisoč za spomeniško varstvo, 48 milijonov za gasilstvo in 3 milijone za rekreacijo.

Od 1 milijarde 204 milijonov din, namenjenih naložbam v gospodarstvo, bo porabila industrija 556 milijonov, kmetijstvo 227 milijonov, gozdarstvo 22 milijonov, promet 24 milijonov, gradbeništvo 210 milijonov, gostinstvo 15 milijonov, trgovina 130 milijonov in obrt 19 milijonov. Sredstva za investicije v gospodarstvu bodo v industriji porabljena za dopolnitev opreme v Tovarni celuloze in papirja, za rekonstrukcijo v rudniku Senovo, za izgradnjo napajalnih, prenosnih in razdelilnih naprav pri TE Brestanica in Elektro Krško, za Liscin obrat v Senovem, za Kremenov obrat Ravno pri Raki in za manjše dopolnitve opreme v Papirkonfekciji ter tovarni Imperial v Krškem.

Pretežni del sredstev, namenjenih za komunalno dejavnost, bo porabljen za gradnjo mostu v Krškem ter za vodovode in druge komunalne objekte; s sredstvi, namenjenimi gradnji stanovanj, pa bo zgrajenih 40 družinskih stanovanj v Krškem, 20 družinskih stanovanj v Senovem, 6 družinskih stanovanj v Brestanici in preurejenih 5 družinskih stanovanj in 4 samske sobe v Podbočju. 2 milijardi 119 milijonov din za investicije bodo zbrali iz sredstev medobčinskih skladov, iz sredstev delovnih organizacij in skupščine ter občinskih skladov; preostanek pa s posojili.

Plenum ObSS v Krškem

26. aprila je bil v Krškem plenum občinskega sindikalnega sveta. Razpravljali so o vzrokih visokih izdatkov v skladu zdravstvenega zavarovanja ter o vzrokih nesreč pri delu in izven dela in še o zaposlovanju invalidov. Plenum je bil sklican zategadelj, ker se problematika, o kateri bo razpravljala v krški občini nikakor ne more premakniti iz mrtve točke. O sklepih plenuma bodo pozneje razpravljale vse sindikalne podružnice v občini in izdelale konkretne programe dela po njegovih smernicah.

Tudi letos bo sprejem ekonomskih izseljencev

Stalna komisija za izseljence pri Občinskem odboru Socialistične zveze v Krškem tudi letos zbira podatke o ekonomskih izseljencih in pripravlja analizo dela za 1964 ter program dela za 1965. Komisija bo tudi letos priredila že tradicionalni sprejem za predvojne ekonomske izseljence, ki bo v Krškem. Na takšnih sprejemih, ki so v času, ko se največje število izseljencev mudi v domovini na dopustu, seznanijo izseljence z gospodarskim in družbenim razvojem v stari domovini, izseljenci pa povedo, kako se počutijo v tujini.

Danes plenum ObO SZDL

Danes bo v Krškem razpravljal plenum občinskega odbora Socialistične zveze o turizmu in spomeniškem varstvu v občini. Gradivo za razpravo o turizmu je pripravilo turistično društvo Krško, gradivo za razpravo o spomeniškem varstvu pa strokovnjaki z tega področja. Na plenumu so povabljeni predstavniki republiškega zavoda za spomeniško varstvo iz Ljubljane in Dolenjske turistične zveze iz Novega mesta ter delavci, ki se ukvarjajo z obema dejavnostima v krški občini. Na plenumu bodo skušali izdelati skupen program za razvoj turizma in spomeniškega varstva, saj sta obe dejavnosti že po naravi povezani.

Pevci »Staneta Žagarja« so nam zapeli

Učiteljski zbor »Staneta Žagarja« iz Kranja, ki nam je v soboto in v nedeljo pel skupaj s komornim orkestrom Glasbene šole iz Kranja pod taktirko ravnatelja in zborovodje profesorja Petra Liparja, nas je prijetno presenetil. Gospe so odpele 14 umetnih in narodnih pesmi, med njimi tudi dve deli skladatelja Petra Liparja. Povod, kjer so nastopili, tako v Domu svobode na Vidmu, kot v Podbočju in v Kostanjevici ter v Leskovci, so poželi buren aplavz. Gostovali so v okviru proslav 20-letnice osvoboditve, saj je bil narodni heroj Stane Žagar, po katerem nosi zbor ime, nekaj časa pred vojno učitelj v Leskovcu pri Krškem.

S. SKOCIR

Zanesljiv uspeh: mali oglas v domačem tedniku!

Kako bomo na Senovem praznovali 1. maj

Koordinacijski odbor za proslave na Senovem se je že sestel in sprejel program proslav za 20-letnico osvoboditve. Dogovorili so se, da bo praznovanje 1. maja ter 3. in 4. julija priredila sindikalna podružnica rudarjev s Senovega, praznovanje 9. maja in 22. julija ZB Senovo, 29. novembra odbor SZDL, 22. decembra pa organizacija ZROP. Vse ostale proslave v okviru mladinske in pionirske organizacije bodo prireje-

ne s pomočjo šole Senovo, Organizacije, ki so prireditelji proslav, nosijo stroške iz svojih sredstev. Ker terjajo proslave denarna sredstva, so se dogovorili, naj udeleženci vse organizacije takšne stroške že pri izdelavi predračunov. Za 1. maj bo pohod na Bohor, kjer bo velika proslava, v kateri bo sodelovala rudarska godba na pihala. Po proslavi bo rajanje na prostem, udeleženci pa bodo lahko obiskali najvišje točke na Bohorju. Za praznično podobo Senovega bodo poskrbele delovne organizacije, občinska komunala in stanovanjska skupnost, rudarska godba pa bo z budnico zaznamila praznični dan.

RADO KOZOLE

»Poznaš pionirsko organizacijo?« v Kostanjevici

26. aprila je bila v Kostanjevici na Krki občinska pionirska prireditev pod naslovom »Poznaš pionirsko organizacijo?« in tekmovanje pionirjev o družbenih službah v občini. Predstavniki pionirskih odredov iz vseh šol v občini so odgovarjali na vprašanja o pionirski organizaciji in o družbenih službah v občini. Prireditve šteje med vrsto praznovanj, s katerimi se pionirska organizacija pridružuje proslavljanju 20-letnice osvoboditve, hkrati pa je bilo srečanje v Kostanjevici prirejeno tudi v okviru letošnjih jugoslovanskih pionirskih iger.

Seminar delavske univerze

V prvi polovici maja se bo začel v Krškem seminar o notranji zakonodaji podjetij, o novem zakonu delovnih razmerij in o temeljnem zakonu o varstvu pri delu. Seminar pripravila delavska univerza v Krškem. Udeležili se ga bodo vsi delni uslužbenci delovnih organizacij, predstavniki sindikalnih podružnic in predstavniki socialno-kadrovskih služb.

Čestitka vojakov iz Beograda

Dolenjski fantje, ki so pri vojakih v Beogradu, čestitajo vsem delovnim ljudem za praznik dela ter ob tej priložnosti pozdravljajo vse domače: Stefan Bartolj, Janez Gorišek, Maks Gorenc in Anton Felhar.

Dolenjski fantje

ki so pri vojakih v Slavonkem Brodu, čestitajo našim kolektivom k doseženim uspehom, svoje pa lepo pozdravljajo: Jože Zibert iz Skopje, Milan Jordan iz Malene, Milan Jakša iz Semeča, Martin Svajl iz Čebotiča in Stane Fabjan iz Gor. Kamena.

POSLEJ LE OSEM SVETOV

Občinska skupščina v Trebnjem je 22. aprila zmanjšala število svetov na osem, potrdila ustrezno spremembo v statutu občine in imenovala člane v svete. V vsakem svetu je po sedem članov. Svet za splošno upravo in notranje zadeve bo vodil odbornik Bojan Bukovec; svet za družbeni plan in finance Lado Saje; svet za gospodarstvo odbornik Ivan Gričar; svet za kmetijstvo in gozdarstvo Nace Dežman; svet za delo Engelbert Skufca; svet za urbanizem, komunalne in stanovanjske zadeve Alojz Zupančič; svet za izobraževanje in kulturo odbornik Vladimir Silvester in svet za zdravstvo in socialno varstvo Jana Hilmayr.

Trebanjska skupščina in njeni letošnji načrti

Občinska skupščina v Trebnjem je 22. aprila sprejela načrt razprav za posamezna četrtletja 1965. V času, ko se leto že nagiba proti polletju, se zdi bolj potrebno omeniti obravnave za zadnja tromeščja. Omejili bi se zlasti na najvažnejša področja. Tako vidimo v programu skupščine, da bo poleg rednih pretresov gospodarjenja in drugih važnejših vprašanj kmalu po polletju razprava o gospodarskem razvoju do leta 1970. Na sejah v tem obdobju bo skupščina razpravljala tudi o reformi šolstva, kulturnoprosvetnih zadevah, investicijski izgradnji, urbanisti-

ni dokumentaciji za troje največjih krajev v občini, izvajanju sanacijskega načrta KZ, družbeni prehrani, ciganskem vprašanju in drugem.

V zadnjem četrtletju bodo odborniki obravnavali kadrovske problematiko v delovnih organizacijah, podružbljanje gozdnega gospodarjenja, delo krajevnih skupnosti, socialne zadeve, izvozni plan in smernice za plan in proračun prihodnjega leta.

ZAPISKI S SEJE OBCINSKE SKUPSCINE TREBNJE 22. APRILA

Manj svetov in 17 krajevnih skupnosti

Zaradi nezadostne razprave bo prišlo poročilo komisije za izvajanje predpisov o delitvi čistega dohodka v delovnih organizacijah znova na dnevni red, najprej na seji zbora delovnih skupnosti, nato pa pred oba zbora na prvi prihodnji skupščinski seji.

Ob navzočnosti predsednikov svetov in republiškega poslanca Uroša Ruprehta so odborniki potrdili spremembo v tistih poglavjih občinskega statuta, ki govori o svetih. Več svetov so namreč združili, v obrazložitvi pa je Ciril Pevec poudaril, da bo zdaj samo osem svetov, ki pa bodo kadrovske okrepili. Janez Oven je obrazložil namem odloka o območjih krajevnih skupnosti. Skupščina je potrdila predlog komisije za krajevnih skupnosti, naj bo v občini 17 krajevnih skupnosti. S tem sta odpadli varianti o 10 in 19 krajevnih skupnostih z ustreznimi območji, o čemer je skupščina razpravljala pred volitvami. Krajevne skupnosti bodo potemtakem obsegale pretežno tista območja, ki so jih naznačili na zborih volivcev. Zatem je bil sprejet odlok o gradbenih delih, za katere ni potrebno gradbeno dovoljenje. Franc Zidar je rekel, da predvideva ta odlok olajšave pri popravilih hiš in manjših novih gradnjah, na splošno pa skrajšuje pot do dovolje-

nja za gradbena dela. Ugodnosti bodo veljale samo pod pogoji, o katerih govori odlok.

Komisija za izvajanje predpisov o delitvi čistega dohodka v delovnih organizacijah je pripravila zajetno poročilo o delu in ugotovitvah v letu 1964. Poročilo razčlenjuje med drugim poslovanje v delovnih organizacijah in gibanje neto osebnih dohodkov. Kljub večkratnim predsedniškim spodbudam odborniki v razpravi niso dali ustreznega mnenja o tem poročilu, zato ga skupščina ni sprejela, temveč je sklenila, da bo o ugotovitvah komisije za izvajanje predpisov govora na prihodnji seji, pred tem pa bo moral gradivo samostojno pretresti zbor delovnih skupnosti. Vse to bodo obravnavali hkrati s poročilom o gospodarskih uspehih v letošnjem prvem četrtletju.

Odbornik Franc Režun in Janez Mihevc sta v razpravi o delovnem programu skupščine priporočila, da bi letos odborniki razpravljali še o kulturno prosvetni problema-

tiki in samoprispevku občanov za popravilo poti Trebnje-Repče in Trebnje-Grmada-Vrh Trebnje.

Na koncu je skupščina potrdila zazidalni načrt za del Trebnjega, finančni načrt sklada za preživninsko varstvo kmetov in gasilskega sklada, potrdila dodatno pogodbo o ustanovitvi in financiranju oddelka za medobčinsko inšpekcijske službe, imenovala člane v nove svete in razpravljala še o drugih vprašanjih.

V jubilejnim letu nad 10 prireditev

Občinski odbor SZDL v Trebnjem je imenoval komisijo za proslavljanje ob 20. obletnici osvoboditve. V njej so predstavniki občine, Socialistične zveze, Zveze komunistov, Zveze mladine, Združena borca, Društva prijateljev mladine, Sveta kulturno-prosvetnih organizacij in drugi. Komisijo vodi Janez Gartnar. Sodeč po okvirnem programu, ki ga je naredila komisija, bo letos v raznih krajih trebanjske občine nad 10 večjih in raznih prireditev, ne upošteva tiste prireditev, ki bodo ob proslavljanju krajevnih praznikov.

RESOLUCIJA PROTI POMANJKLJIVOSTIM

Komisija za izvajanje predpisov o delitvi čistega dohodka v gospodarskih organizacijah je 13. aprila obravnavala poslovanje v lanskem letu in priporočila občinski skupščini, da s posebno resolucijo, naslovljeno na organe upravljanja in delovne kolektive v celoti, opozori na napake in pokliče k odpravljanju pomanjkljivosti. O namenu resolucije, potrebnih ukrepov, dejanskih možnostih gospodarskih organizacij, da se ravnajo po predpisih in drugem je v razgovoru obrazložil tajnik komisije za izvajanje predpisov Jože Kastelic.

— Kaj je napolnilo komisijo, da je predlagala resolucijo?

«Komisija je na podlagi periodičnih obračunov in zaključnih računov ter analiz o poslovanju gospodarskih organizacij, ki jih pripravljajo za razpravo svetom in drugim skupščinskim organom, izsledila najrazličnejše ugotovitve in zaznala poglavitne hibe v sistemu delitve dohodkov.

Najbolj zaskrbljujoča je ugotovitev, da gospodarske organizacije ne poznajo zmerne merila za delitve čistega dohodka na osebne dohodke in sklade. Opaziti je skrajnosti. Tako porabijo prenekateri podjetja ves čisti dohodek za osebne prejemke, druga (kot DANA) dajo na sklade toliko kot za osebne dohodke. Delitveno razmerje v sredini pa je več ali manj neugodno. Dosljedna je namreč težnja, da bi podjetja povečevala samo plačne sklade.

Komisija hoče vplivati na gospodarske organizacije, da bi delile dohodke v primernejših razmerjih. Osebnih dohodkov bi se morali zvečati predvsem, če je storilnost večja. Praksa kaže prav nasprotno, namreč na to, da so se osebni dohodki povečevali na račun raznih podražitev, torej administrativno. Nekatera podjetja pa so bila prisiljena povečati osebne dohodke, če so hotela obdržati zaposlene. Tako zviševanje je, če tudi je bilo marsikje izhod iz zagate, nepravilno, zato je komisija zlasti poudarila, da je treba preprečiti administrativno povečevanje osebnih dohodkov. V proti-

uteti temu je opozorila, kako neznanost je ponekod še odkrivanje notranjih rezerv, kako so drugod nespopolno izkoriščeni stroji in podoben.

— Kakšni ukrepi bodo najhiti? Kakšno vlogo bo imela pri tem komisija?

«Bistveni poudarek v resoluciji bo na sprejemanju ukrepov, ki naj zagotovijo večjo produktivnost, dohodek in kvaliteto dela. Osnovni ukrep naj bi izobudil v samih delovnih kolektivih in sa-

moupravnih organih zanimanje za problematiko, proizvodnjo, delitev dohodka. Ukrepi v delovni organizaciji bi morali biti rezultat boljše obravnave, pri čemer naj bi sodelovali ne le ožji krogi, ampak vsi proizvajalci, to pa bo potrebno zlasti tam, kjer so pomanjkljivosti največje. Resolucija sama bo torej spodbujala ne le k ugodnejšemu delitvenemu sistemu, temveč tudi k dograjevanju samoupravljanja.

Za izvajanje ukrepov, ki jih bo prinesla resolucija, bodo zadolženi kolektivi v celoti, predvsem pa organi samoupravljanja in politične organizacije v podjetjih (ZK, sindikat).

Komisija bo po svojih močeh ruda pomagala pri izvajanju ukrepov v gospodarskih organizacijah. Če se bo posrečilo, da se bodo podjetja sama zavedala napak in jih poskušala odpraviti, bo delo lažje. Komisija meni, da bi resolucija v sedanjih stopnjah gospodarstva in delitvenega sistema v občini lahko privedla do pomembne prelomnice.»

(1. v.)

Na osnovi 278 člena statuta ZADRUGE TREBNJE

razpisuje upravni odbor zadruga naslednja prosta delovna mesta:

1. Šefa gospodarsko računskega sektorja z višjo šolsko izobrazbo in 5-letno prakso na vodilnih mestih ali s srednjo izobrazbo in z 10-letno prakso na vodilnih delovnih mestih;

2. Šefa komercialnega sektorja z višjo šolsko izobrazbo in s 5-letno prakso ali srednjo izobrazbo in z 10-letno prakso na vodilnih delovnih mestih.

Osebnih dohodek po pravilniku zadruga. Razpis velja do zasedbe delovnih mest.

Martin Virag iz Škocjana je bil prvi!

Medobčinski zavod za prosvetno pedagoško službo v Novem mestu prireja že od 1963 dalje vsako leto tekmovanje učencev osnovnih šol v matematiki. S tekmova-

njem skušajo mladino v osnovni šoli spodbuditi k večjemu zanimanju za ta predmet. Po šolah se najprej vsako leto odvijajo izbirna tekmovanja, na katerih ugotovijo najboljše učence, ki se nato udeležijo medobčinskega tekmovanja v Novem mestu.

Na letošnjem tekmovanju, ki je bilo v nedeljo, 25. aprila v vavenski šoli v Novem mestu, je sodelovalo 18 osnovnih šol iz občin Novo mesto, Trebnje, Metlika in Črnomelj s tekmovalci iz osmih razredov in 11 šol s tekmovalci iz sedmih razredov. Tekmovanja učencev osmih razredov se je udeležilo 28 tekmovalcev in tekmovalek. Vsak udeleženec je moral v dveh urah (od 9. do 11.) rešiti 5 nalog. Če upoštevamo dejstvo, da na večini osnovnih šol na našem področju poučujejo matematiko v višjih razredih učitelji, lahko smatramo tolikšno število tekmovalcev za razveseljiv uspeh. Učenci, ki zasedejo prva tri mesta, prejmejo denarne nagrade, ostali pa spominska potrdila. Letos je bila na tekmovanju dosežena naslednja razvrstitev:

Tekmovalec 8. razreda: 1. Marti Virag iz osnovne šole Škocjan; 2. Irena Urh iz osnovne šole Novo mesto; 3. Marko Kocjan iz osnovne šole Mirna; 4. Tatjana Jug iz osnovne šole Metlika; 5. Malči Bevc iz osnovne šole Šmarjeta; 6. do 8. mesto pa so zasedli enakovredni učenci Milovan Dimitrić iz osnovne šole Novo mesto, Ana Kranjec iz osnovne šole Mirna peč in Matjaž Verbič iz osnovne šole Novo mesto.

Tekmovalec 7. razreda: 1. in 2. mesto si delita Tone Kos in Peter Tomazin iz Novovega mesta; 3. Anica Sekorinja iz osnovne šole Novo me-

sto; 4. Ivan Bele iz osnovne šole Šmihel pri Novem mestu; 5. do 8. mesto pa so zasedli Marko Borštnar iz osnovne šole Mirna; Vanja Faleskini iz osnovne šole Vav'as vas ter Stanka Gorenc in Ivo Ferkolj iz osnovne šole Novo mesto.

Danes skupna seja ObSS in zbora delovnih skupnosti

Danes ob 9. bo v sindikalnem domu skupna seja plenuma ObSS in zbora delovnih skupnosti občinske skupščine Novo mesto. Razpravljali bodo o gospodarskem uspehu v 1. tromesečju, o problematiki, ki so jo načeli občinski zbori sindikalnih podjetij, sprejeli bodo pravilnik o delu občinskega sindikalnega sveta ter določili ključ za volitev delegatov za občini zbor ObSS.

Orehovica vabi za 1. maj

Krajevna organizacija ZB iz NOV v Orehovi pripravlja 1. maja ob 10. uri proslavljanje praznika dela in obletnice ustanovitve Gorjanskega bataljona. V programu sodelujejo učenci osnovne šole in mladinski pevski zbor, organizacije pa bodo položile vence pred spomenik padlih v Orehovi in pred spomenik na kraju, kjer je bil ustanovljen Gorjanski bataljon. Po programu bo ljudsko rajanje, za pijačo in priigrizem pa bo dobro preskrbljeno. Na prireditve vabimo vse preživle borce Gorjanskega bataljona in vse prebivalce, zlasti pa Novomeščane!

KRAJEVNA ORGANIZACIJA ZB
OREHOVICA

Zaključni izpiti iz strojne stroke

V sredo, 28. aprila, so na oddelku za zaposlene tehniške šole, ki deluje v okviru zavoda za izobraževanje odraslih in produktiv-

nost dela v Novem mestu, opravili zaključne izpite. Od 28 slušateljev, ki so se na oddelku vpisali pred tremi leti in pol, jih je polagalo zaključne izpite 12. Izpiti polagajo po novem načinu in sicer tako, da delajo 14-dnevno, takozvano ključno nalogo vsak dan od 7. do 13. ure. Poleg tega so polagali še pismeni in ustni izpiti iz strokovnih predmetov. Čeprav je tak način polaganja zaključnega izpita ogromna obremenitev za šolo, da najbolj jasno sliko in najbolj objektivno oceno sposobnosti, ki jo je slušatelj med študijem dobil. Razen tega zahteva ključna pismena naloga od gojenca veliko samostojnosti, prav to pa bo najbolj potreboval v poklicu. Šola je pripravila nalogo, ki so jih dobili gojenci dva dni pred pričetkom polaganja, da so lahko zbrali potrebno literaturo. Celotno nalogo pa morajo opraviti v zavodu in vse koncepte in čistopis delati na posebej žigosani listi.

Predstavniki matične šole, ki so slušatelje obiskali med opravljanjem naloge, so bili z njihovim uspehom zelo zadovoljni in presenečeni. Poudarili so, da so naloge dobro izbrane in da so zelo primerne tako po težini, kot tudi po vsebinski gradivi. Gojenci so brez dvoma pokazali izreden napredek, saj mnogi med njimi, ko so pred tremi leti in pol začeli obiskovati pripravljajalni seminar, niso dobili obvladali niti osnovnih računskih operacij. Gospodarsvo bo z njimi spet dobilo 12 strojnih tehnikov, ki bodo lahko v proizvodnji veliko koristili.

Zmagovalec Martin Virag iz 8. razreda osnovne šole v Škocjanu s svojo učiteljico Katarino Topolovec. Oba sta vesela in nasmejana, saj je Martin zasedel 1. mesto v tekmovanju matematikov. Povedal je, da ima veselje do matematike že od prvega razreda dalje in da bi rad šel na elektrotehnični oddelek STS. Stipendije še nima, v Škocjan pa je prišel iz Bratoncev v Prekmurju. Obema, tako zmagovalcu Martinu Viragu kot njegovi učiteljici Katarini Topolovec (na sliki), naše iskrene čestitke!

Urejena mirnopaška dvorana

Dvorana TVD Partizana v Mirni peči še nikoli ni bila tako lepa, kot je zdaj. Lepo je pobeljena, popravili so luči ter jo lepo opremili. Ljubljansko kulturno društvo je mirnopaškemu Partizanu kot najboljšemu društvu Partizan v bivšem ljubljanskem okraju podarilo lep športni rekvizit — telovadnega konja z ročaji. Kljub temu da lepo urejeno dvorano uporabljajo v najrazličnejše namene, je vedno čista in v najlepšem redu.

A. S.

Lahko še pričakujemo kino predstave?

Glede kina predstav v Mirni peči je v vasi slišati več pikrih besed. Ljudje se sprašujejo, če res ne bodo več gledali kina. Vemo, da Potujoči kino obiskuje razne kraje, še bolj odročne, kot je naša vas, v Mirno peč pa ga ni več. Mirnopaški občniki so baje naredili nekaj škode na avtomobilu predvajalcev Potujočega kina in pravijo, da je zdaj zavoljo tega vsa vas kaznovana s tem, da ni več kino predstav. Ljudje pa si kina tako želijo!

A. S.

POKOPALI SMO LEGANOVEGA OČETA

Pogrebni spreved, kakršnega v Žužemberku menda še ni bilo, je minulo soboto pokazal, kako priljubljen je bil pokojni tovariš JOŽE LEGAN starejši, ki ga je nenadna smrt iztrgala iz srede njegove družine in iz vrst številnih prijateljev ter znancev.

Pokojni Jože Legan je bil tudi eden izmed tistih tisočev naših ljudi, ki so morali v svet za kruhom. Dolga leta je garal v Ameriki, kjer je pustil vse svoje žiljske sile in tudi zdravje. Samo v eni tovarni je dolgo 17 let rezal železo in ga prenašal. Priljubljen si je sicer pokojni, ki pa je žal ni dolgo užival. Umrl je zaradi srčne kapi.

Hiša žalosti v Žužemberku številka 111 je bila minuli petek stalno polna številnih znancev in prijateljev Leganove družine, ki so se prišli posloviti od pokojnika in izraziti sožalje družini. V soboto popoldne se je zbralo pred hišo več sto ljudi, ki so se uvrstili v žalni spreved z zastavo, za katero so nosili prijatelji številne vence. Pred domačo hišo se je od pokojnika poslovil Milan Senica, moški pevski zbor Svobode Dušan Jereb iz Novega mesta pa je zapel žalostinko. Spreved je nato krenil ob žalnih zvokih straške godbe na pihala čez Krko na pokopališče v Zafari, kjer so Leganovega očeta položili v prerani grob. V imenu domačinov se je od njega poslovil Franc Lavrič, ki je opisal pokojnikov lik, njegov napredni značaj in vzorno skrb za družino, ki jo je vzgojil v naprednem duhu. Omenil je tudi njegov vedri in dobrodušni značaj ter splošno priljubljenost, ki bosta poleg drugega ohranila med domačini tople spomin na prazgodaj umrlega. Moški pevski zbor iz Novega mesta in godba na pihala sta tudi ob grobu z žalostinkami počastila pokojnikov spomin, nato pa so številni venci s spomladanskim cvetjem vred prekrili sveži grob Leganovega očeta.

23

POPRAVEK

Popravljamo tiskarski napaki v članku »Udri paša Budalovič« iz zadnje številke našega časnika. Četrta stavek v uvodu članka se mora pravilno glasiti: »Pisanje pa, kot ga je...« (in ne »pikanje«), medtem ko je sredina drugega stavka v drugem odstavku 3. stolpca članka takole: »pomeša vse: zasedbo in bombardiranja, organiziranje odpora in oboževanje upora, medtem ko je bilo v listu po pomoči tiskano »bombardiranje odpora«, kar je seveda brez smisla. — Bralce tudi tokrat prosimo, da oprostijo napakam, ki nastajajo v tiskarni brez krivde uredništva!

UREDNIŠTVO

Novomeška kronika

■ OBE RAZSTAVI V DOLENJSKI GALERIJ privabljata številne obiskovalce. Do zdaj si ju je ogledalo že več kot 2000 ljudi, kar je za Novo mesto nedvomno lepa številka in dokaz, da smo galetijo zares potrebovali. Precejšnje zanimanje za razstavi kažejo še posebej šole iz mesta in okolice. Razstavi bosta odprti do vključno 4. maja, potem pa bodo v zgornji dvorani postavili retrospektivno razstavo pokojnega slikarja in grafika Franja Stiplovskega, v spodnji pa razstavo domačih likovnih amaterjev.

■ NA VRTU VANETA MURNA v Kandiji so našli pri prekopavanju vrta železno orožje — sulice in dele mečev — iz nekega kulturnega groba. Prizadevni lastnik vrta zasluzi vso pohvalo, ker je predmete nepoškodovane prinesel v Dolenjski muzej.

■ OTROSKO IGRISČE NAD LOKO je spet urejeno in navzlic slabemu vremenu je na njem dopoldne in popoldne polno otrok. Te dni bodo začeli urejevati tudi otroško igrisčje v naselju Majda Silc. Naprave so že kupili, treba jih je le še postaviti.

■ LOKACIJE ZA GRADNJO individualnih stanovanjskih hiš bo mogoče dobiti v maju. Načrti za sosesko Volčičeva in Smetliska cesta so že skoraj narejeni, prav tako bo na razpolago še nekaj lokacij na Grmu. Načrti bi bili lahko narejeni že prej, če ne bi bilo dolgotrajnega in kompliciranega postopka pri odvzemu zemljišč. Tudi ni še jasno, kako se bo plačevalo komunalni prispevek, ker republika in občina še nista izdelali predpisov za novi način pobiranja komunalnih dajatev, kot jih predvideva vszani zakon.

■ NA CESTI KOMANDANTA ŠTANETA, nekako v sredi spomeniškega centra, je ostal tudi spomenik na eno izmed prekopanih cestišča. Vse kaže, da ga ni takega mojtra v Novem mestu, ki bi znal (ali hotel) z deževnico napolneno odprtino zadeti tako, da ne bi bilo treba skakati počez na vse strani, kadar se približuje usodni točki avtomobilist ali motorist. In še: tudi vozniki motornih vozil bi bili lahko malce bolj obzirni!

■ V PETEK ZJUTRAJ SO V MUZEJSKI ULICI našli na pločniku pod oknom kup otroškega perila in gospodinjskih cunj; žabice, trenirko, bombaževinaš žemper,

brisačo, hlače in drugo. Perilo še ni bilo čisto suho, zraven pa sta bili tudi dve ščipalki za obešanje. Vse kaže, da si je blago nekdo dobro ogledal z vrvice na vrta ali verandi, pa so ga okoliščine prisilile, da je plen v Muzejski ulici odvrge!

■ V NOVOMESKI PIONIRSKI KNJIZNICA je bilo doslej 1740 obiskovalcev, ki pa pravijo, da so že vse knjige, kolikor jih knjižnica premore, prebrali, in da bi bilo dobro postaviti na police tudi knjig novega. — Ljudska knjižnica ima na dan 30 do 40 ljudi, ki si običajno sposodijo po več knjig nankrat. — Studijska knjižnica, ki je med največjimi v Sloveniji, saj ima več kot 100.000 knjig, pa je imela na primer 22. aprila 86 obiskovalcev, dva tovariša pa sta si izposodila knjige na dom. Do tega tedna je v letošnjem letu obiskalo knjižnico nekaj manj kot 6000 ljudi; med njimi največ dijakov, študentov, profesorjev in uslužbencev. V semestralnih počitnicah je čitalnica sploh premajhna za vse obiske.

■ KULTURNE PRIREDITVE v počastitev 600-letnice se vrste dan za dnem. V zelo kratkem času smo si lahko ogledali kar dvoje gledaliških del. Prejšnji teden so se uspešno predstavili igralci domačega društva s premiero Schillerjeve tragedije »Kovarstvo in ljubezen«, v ponedeljek zvečer pa je gostovala ljubljanska Drama z dramo Miroslava Krleža »V agoniji«.

■ NOVOMESKA TRZNICA je bila zadnji ponedeljek prav dobro založena, vendar je bilo skoro več drugega blaga kot pa zelenjave in poljskih pridelkov. Jajca so prodajali po 35 din, solato berivko po 80 din krožnik, regrat po 50 din merico, jabolka po 150 din, krompir po 60 din kg, smetano v skodelicah po 150 din, sirčke po 300 dinarjev kg itd.

■ GIBANJE PREBIVALSTVA: ročice so: Katica Mirtič z Nad mlini 21 — Ireno, Jožefa Plantan z Ragsavske 21 — Zdenko in Ana Držanec iz Kastelceve 5 — Mojca. — Poročili so se: Marijan Sulič, kemijski tehnik, in Nada Horvat, kemijska tehničarka, oba iz Novega mesta; Viktor Kastelic, krojač z Vrha pri Ljubnu, in Marija Košmrlj, krojačica iz Novega mesta; Janez Podboj, profesor iz Novega mesta, in Silva Kozoglav, učiteljica iz Stranske vasi. — Smrti ta teden v mestu ni bilo.

Zaradi slabega vremena slab promet na sejmišču

Na ponedeljkovem prašičjem sejmju v Novem mestu ni bilo posebnega prometa, ker je zjutraj močno padal dež. Naprodaj je bilo 1.167 prašičkov, od katerih so jih le 618 prodali. Manjši so veljali od 8.000 do 13.000 din, večji pa od 13.500 do 24.500 dinarjev.

Obvestilo kmetovalcem

Zaradi prvomajskih praznikov
NE BO SEJMICE
v ponedeljek, 3. maja 1965. Sejmica bo v ponedeljek, 10. maja 1965.

OBVESTILO KMETOM

Kmetijska zadruga KRKA Novo mesto opozarja vse davčne zavezance od kmetijstva na olajšave v III. proizvodnem okolišu, ki je predpisan za davkoplačevalce od kmetijstva. Olajšave in seznam vasi, ki spadajo v III. okoliš, so objavljene v Uradnem vestniku Dolenjske z dne 5. marca 1965, št. 4, kot priloga Dolenjskega lista. Odlok o prispevkih in davkih občanov (člen 8 in 14) nudi možnost znižanja davkov v III. proizvodnem okolišu. Zavezanci morajo siliti pogodbe o oddaji živine po odloku do 15. februarja vsako leto. Ker pa je bil odlok letos sprejet kasno, opozarjamo davčne zavezance, da to naredijo do 31. maja 1965 na proizvodnih okoliših Novo mesto, Dol. Toplice, Mirna peč, Škocjan in Sentjernei, proizvodni okoliš Novo mesto pa tudi v svojih poslovalnicah Brusnice, Stipiče in Birčna vas.

Obratovalni čas trgovin v Novem mestu za prvomajske praznike 1965

V PETEK, 30. aprila 1965, bodo vse prodajalne odprte po običajnem delovnem času, v SOBOTO, na dan 1. maja, pa bodo vse prodajalne zaprte. Na dan 2. in 3. maja bodo odprte sledeče prodajalne:

1. Prodajalna kruha in peciva: — v nedeljo, 2. maja in v ponedeljek, 3. maja; prodajalna kruha št. 1 na Glavnem trgu 10 od 7. do 11. ure in slaščičarna na Glavnem trgu non-stop.
2. Prodajalna Sadje-zelenjava na Glavnem trgu: — v nedeljo, 2. maja, in ponedeljek, 3. maja od 7. do 11. ure.
3. Prodajalne mesa: — v nedeljo, 2. maja, prodajalna št. 1 v Kandiji od 7. do 9. ure; — v ponedeljek, 3. maja, prodajalna na Glavnem trgu od 7. do 9. ure; — v ponedeljek, 3. maja, prodajalna v Bršljinu (Osolinik) od 7. do 10. ure.
4. Delikatesi in Samopostrežna prodajalna:

— v nedeljo, 2. maja, in ponedeljek, 3. maja (zgornja) delikatesa na Glavnem trgu in samopostrežna prodajalna pri mostu od 7. do 11. ure;

— v ponedeljek, 3. maja (spodnja) delikatesa Ekspres na Glavnem trgu od 7. do 10. ure.

Oddelke za gospodarstvo pri občinski skupščini
NOVO MESTO

Material za pokritje stolpov žužemberškega gradu kopni

V letih 1958 in 1959 je bivša občina Žužemberk pripravila gradbeni les in opeko za pokritje vseh stolpov žužemberškega gradu. Material so zložili v gradu, a ga zaradi pomanjkanja denarja niso vgradili. Lesa in opeke je iz leta v leto manj. Vodilni delavci bivšega Remonta Žužemberk pravijo, da je Zavod za spomeniško varstvo SRS nekaj lesa porabil za pokritje kostanjeviškega gradu, vendar so si les »posojali« tudi zasebniki. Prav tako so porabili tudi večino strešne opeke. Tako kopni težko pripravljene stolpe gradu pa so izpostavljeni nadaljnemu propadanju.

S. M.

Športni dan v Novem mestu

Na športnem dnevu gimnazije in učiteljskega so zmagali učiteljski ekipi z F.6. Učiteljski ekipi so zmagali v štafeti pri fantih in dekletih ter v rokometu s 23:6 in 8:1. Gimnazijci pa so zmagali v moški košarki s 103:43, v nogometu s 4:1 ter v ženski odbojki z 2:0.

Razširjajte domači pokrajinski tednik
DOLENJSKI LIST!

„ROG“ je že premajhen

Prefeklo poslovno leto je novomeški Zavod za rehabilitacijo in zaposlovanje invalidov ROG uspešno zaključil. Celotna fakturirana realizacija je bila po zaključnem računu 173,7 milijona dinarjev, od tega pa je 115 milijonov ustvaril obrat lažje konfekcije. Ta uspeh je zavod dosegel s povprečno zaposlenimi 64 ljudmi, med katerimi je bilo 47 odst. invalidov in za delo manj sposobnih ljudi. Zavod je letošnji plan povečal na 240 milijonov dinarjev, četudi so število zaposlenih le malenkostno povečali. Ze prvi meseci so pokazali, da tak plan ustreza. Uspeh bo nedvomno odvisen od tega, ali bo zavod dobil stalna obratna sredstva in ali bo uskladeno delo vseh zainteresiranih organov na področju Novega mesta.

Letošnji načrt zavoda se razen nekaterih podrobnosti ne razlikuje od lanskega. Malenkostne spremembe so le

Želje za 1. maj

Vsem občanom, podjetjem in ustanovam novomeške občine želim vse najboljše in še mnogo uspehov ob letošnjem prazniku dela. Domačim lep pozdrav! Tone Fabjančič, doma iz Zagorice pri Smarjeti, zdaj vojak v Čenti.

Naši fantje čestitajo

Slovenski fantje, ki so pri vojaki v Slavonkem Brodu, pozdravljajo za 1. maj vse znance in prijatelje, posebno pa domače: Lajze Miketič iz Goleka, Jože Mohorčič iz Hruševja, Ivan Gašperlin iz Jesenic, Bogomir Fabjan iz Lopate, Jože Breznik, iz okolice Domžal, Franc Brezovnik iz Luč, in Jože Hrvolič iz Bosiljevega.

Lepo želje iz Skopja

Jože Vovko in Tone Starčič, oba iz Mokronoga, zdaj pa vojaka v Skopju, lepo pozdravljata domače in jim voščita za delavski praznik.

v specializaciji konfekcijskega obrata, medtem ko bo radioservis organiziral popravilo televizijskih in drugih sprejemnikov na domu. V ta namen so nabavili kombi. Na letošnje poslovanje bo prav gotovo znatno vplivala uredba o zamrzovanju cen. Uredba se nanaša predvsem na konfekcijske izdelke, ki

Zavod za rehabilitacijo in zaposlovanje invalidov
„ROG“ – NOVO MESTO
čestita
ob 1. in 9. maju
vsem svojim poslovnim prijateljem, naročnikom in odjemalcem.

letos niso bili občutneje podraženi. Mimo tega si bo zavod prizadeval posvetiti večjo skrb rehabilitaciji invalidov in boljšemu sodelovanju z zavodom za zaposlovanje delavcev, s komunalnim zavodom za socialno zavarovanje in z drugimi.

Zavod posluje kot gospodarska organizacija, ugodnosti po zveznih predpisih pa niso dovolj, da bi lahko odpravili posledice zaradi številnih bolezni. »Večkrat nam razne organizacije in ustanove očitajo, kako lahko je poslovanje ob takih ugodnostih,« menijo v zavodu, »prav zavaljo tega pa se čisto zastavljajo vprašanja, kdo je dolžan zagotoviti zavodu stalna obratna sredstva ali pa mi sicer kakorkoli pomagati.«

V perspektivi: bazenski center

»Zavod je bil v letu 1959 ustanovljen za rehabilitacijo in zaposlovanje manj zmognih delovne sile,« ugotavljajo predstavniki zavoda in dodajajo, da je na »našem področju vedno več invalidnih ljudi.« Po pravilniku in zveznih predpisih mora imeti zavod vsaj 50 odst. za delo manj zmognih ljudi, zato zaposluje v svojih delavnicah invalide tudi po opravljeni rehabilitaciji.

Podatki dokazujejo, da invalidnost narašča, namesto da bi upadala. To je problem, ki ga zavod sam ne bo znal rešiti. V bodoče naj bi v njegovih delavnicah delali sami težji invalidi, tisti, ki potrebujejo večjo pozornost pri delu. Za lažje invalide pa bi morali poiskati mesto v gospodarskih organizacijah. Razumljivo je torej, da bi bilo treba novomeškemu zavodu omogočiti hitrejši razvoj in obseg, morda v obliki manjših bazenskih centrov, kot so v Gorici, Mariboru in Celju, skratka to, kar pred-

deva stalna konferenca za rehabilitacijo invalidov v Sloveniji. Potrebno bi bilo ugotoviti, katere stroške so najbolj primerne za invalide ter za delo manj zmognih osebe. S tem v zvezi ima zavodov konfekcijski obrat največje možnosti; ima namreč to prednost, da lahko po končani rehabilitaciji organizira delo na domu ter predvsem rešuje zaposlovanje žensk. Nikakor ne bi smeli zanemariti drugih dejavnosti, ki jih zavod razvija v svojih delavnicah po obratih.

Vse to se zdí potrebno poudariti zlasti zategadelj, ker zavod nima »čezav« plasmanjem svojih uslug. Slabše je s surovinami, ki jih je iz dneva v dan težje dobiti. Konfekcijske izdelke, nad 40 vrst, so do zdaj dobro prodajali, to pa predvsem za zasluge ljubljanskega združenja ZETEK, ki ima po vsej državi organizirano potniško službo.

Potrebni so posveti

Kljub vsemu pa novomeški zavod ROG v obliki, kot je, ne bo mogel sam reševati tako težke in odgovorne naloge, kot je rehabilitacija, če ne bo sodelovanja z že omenjenimi ustanovami. Do zdaj je bila običajna oblika posvetovanja, Prevelike so razlike v predpisih, ki urejajo vprašanja rehabilitacije in vračanje človeka na delovno mesto. Na širšem posvetu ali konferenci za rehabilitacijo bi lahko začrtali razvoj in perspektivo zavoda. To, ali je zavod potreben ali ne, je bilo razčističeno že ob njegovi ustanovitvi, pomeniti bi se bilo treba le, kakšen obseg naj v bodoče zavzame.

TEKOČI TRAK v konfekcijskem obratu so uvedli lani in tako poenostavili način izdelovanja. Obrat je opremljen z najmodernejšimi šivalnimi stroji.

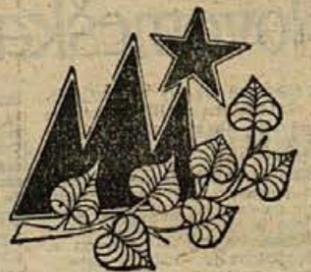
KRI, KI REŠUJE ŽIVLJENJA

Prefekli teden so darovali kri na novomeški transfuzijski postaji: Janez Vidic, član kolektiva Pionir Novo mesto; Viktor Avsenik, Pavle Fifolt, Franc Jožef, člani kolektiva Novoles Straža; Anton Fink, član kolektiva Agrokombinat Krka Novo mesto; Zofija Klemenčič, gospodinja iz Ločne; Julka Rupar, Jožica Kovačič, Alojzija Škrbec, Janez Blatnik, Alojzija Furar, Malči Grubar, Malči Režbelj, Tončka Mihalič, Angela Novak, Terezija Gregorič, Marija Skedelj, Danijel Vrhovnik, Pepca Kos, Angela Judež, Ivan Zidarič, Jože Zagorc, Marija Simončič, Avgust Cvelbar, Srečko Furlan, Janez Udovc, Ivanka Luštek, člani kolektiva Iskra Senjernerj.

Delovni kolektiv, organi upravljanja in uprava

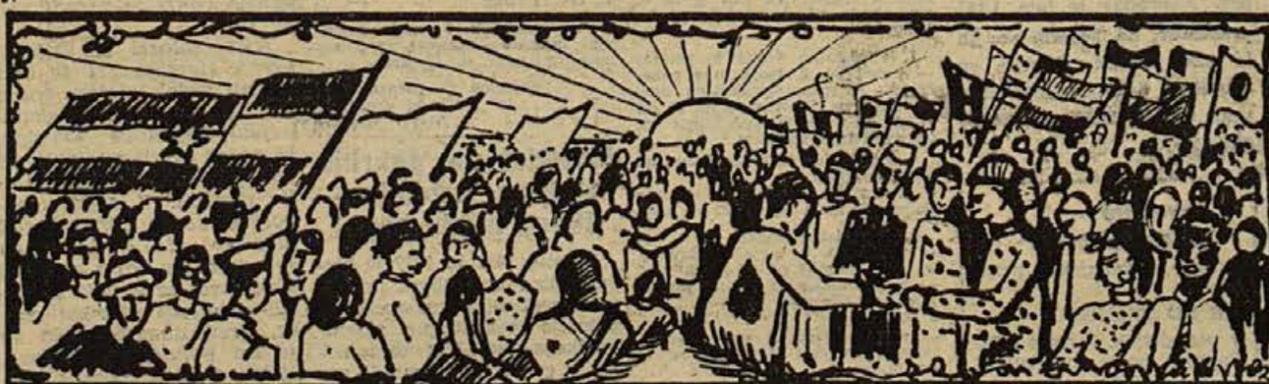
KOMBINATA LESNE INDUSTRIJE

INLES

RIBNICA

VOŠCIJO VSEM DELOVNIM KOLEKTIVOM
SORODNIH STROK
IN VSEM DRUGIM DELOVNIM ORGANIZACIJAM
V DOMAČI OBČINI, ŽELEČ JIM NOVIH
PROIZVODNIH USPEHOV!

PODJETJE ZA PTT PROMET NOVO MESTO

ČESTITA ZA 1. MAJ,
20-LETNICO
OSVOBODITVE
IN 600-LETNICO
USTANOVITVE
NOVEGA MESTA!

SPLOŠNA BOLNIŠNICA

Novo mesto

ČESTITA V IMENU VSEGA
KOLEKTIVA
ZA 1. MAJ, 20 LET OSVOBODITVE
IN VISOKO OBLETNICO
USTANOVITVE NOVEGA MESTA!

GOSTINSKO PODJETJE

HOTEL Metropol

Novo mesto

PRIPOROČAMO SE
CENJENIM GOSTOM
IN JIM VOŠČIMO
ZA PRVI MAJ!
PRIJETNO
PRAZNOVANJE!

VSEM DELOVNIM
LJUDEM
IN KOLEKTIVOM
NA DOLENJSKEM
VOŠČI
ZA TROJNO
PRAZNOVANJE

KOMUNALNO PODJETJE

Novo mesto

NAJ ŽIVI PRVI MAJ, NAS NAJVEČJI DELAVSKI
PRAZNIK!

ELEKTROTEHNIČNO PODJETJE NOVO MESTO

SE PRIPOROČA SVOJIM STRANKAM IN
POSLOVNIM PRIJATELJEM!

Kmetijska zadruga NOVO MESTO

čestita vsem kmetovalcem
na svojem področju!

Živel 1maj!

TRGOVSKO PODJETJE

H MELJNIK

NOVO MESTO

se priporoča vsem svojim poslovnim znancem in strankam
ter jim čestita za trikratno praznovanje!

Prvomajska nagradna križanka

Čaka vas 30 lepih nagrad

Cez prvomajske praznike bo nekaj več časa tudi za zabavo in oddih, pa smo spet pripravili našim bralcem nekaj veselja s spodnjo križanko. Na izžrebance čaka tokrat 30 nagrad:

1. NAGRADA — 10.000 dinarjev
2. NAGRADA — 5.000 dinarjev
3. NAGRADA — 3.000 dinarjev
4. NAGRADA — 2.000 dinarjev
- 5.—30. NAGRADA — 26 lepih knjižnih daril

Izrezana križanka je kupon za udeležbo pri žrebanju! Rešitve pošljite najkasneje do ponedeljka, 10. maja 1963, na naslov: DOLENJSKI LIST, Novo mesto, p. p. 33, v spodnji levi kot kuverte pa posebej pripišite: KRIZANKA.

UPOŠTEVAJTE: zamazanih, raztrganih, nečitljivih ali sicer popackanih križank ne bomo upoštevali. Ne pozabite na rob križanke napisati svoj točni naslov! — Lep pozdrav vsem reševalcem križank!

UREDNIŠTVO LISTA

VODORAVNO: 1. jubilej, ki ga letos praznuje slovensko mesto, 14. ime mesta, ki praznuje ta jubilej (dve besedi), 22. pokveka, klečplazen človek, 23. upraviteljica, 25. prebivalec glavnega mesta sosednje države, 27. zadnja točka dnevnega reda, 28. razprava, 30. priprava za čiščenje, 31. varuje živali pred mrazom, 32. nauk o pticah, 33. okrajšava za opomba, 34. majhen plug, 35. ilovnat, 38. žensko ime, 39. smolnat les, 41. vreča vode, 42. naelektrjen delec, 44. vrsta blaga, 46. predlog, 48. vspanje, 50. obed, 51. posnetek, ponaredek, 54. kdor se ukvarja z naukom o svetlobi; izdelovalec in prodajalec očal, 56. zbadati, 58. obrežja, 59. jecmenček s fižolom, 61. podoba, 65. gorata pokrajina v Avstriji, 67. desni pritok Save, 69. dva različna samoglasnika, 70. izbruh ognjenika, 71. stik v pesmi, 73. prva in zadnja črka;

74. kratica mednarodnega ključa na pomoč, 76. spodaj, 78. latinski veznik, 79. nevezana beseda, 80. ženska, ki se ukvarja z lepim slogom, 82. velikan; pogan, 83. mesto na Dolenjskem, 86. samec domače živali, 88. nacija, 89. pripadniki ljudstva, ki je včasih živelo tudi na tleh Slovenije, 91. svetili, dajati sij, 93. žensko ime; tovarna keksov, 94. vprašalnica, 95. naziv, 96. pripadnica evropskega naroda, 98. pripomoček za taljenje, 100. del volovske vprege, 102. nekdanjšnji, prejšnji, 104. začetnici imena in priimka slovenskega slikarja, 105. dragi kamni, 106. osebni zaimek, 107. kratica slovenskega podjetja za letalski promet; dva enaka samoglasnika, 108. neljuba zadeva, spor, 110. znak za prvo astat, 111. tovorni avtomobil, 115. apetit, 117. okrajšava za imenovalce;

19. žensko ime, 120. kraj blizu Novega mesta (odcep z avtoceste), 122. stalnica, nespremenljivka v matematiki, 128. znak za prvo iridij, 130. najmanjša številka, 132. izraz pri tenisu, 133. sto kvadratnih metrov, 134. nasprotno od nizek, 135. grška boginja zemlje, 136. isto kot 130. vod., 137. svojilni zaimek, 138. zaključek tekmovalne proge, 140. biciklist, 142. služben, 144. domača žival, 145. bolezen, pri kateri nas trga po sklepih, 146. po vinogradih znan hrib blizu Novega mesta (dve besedi).

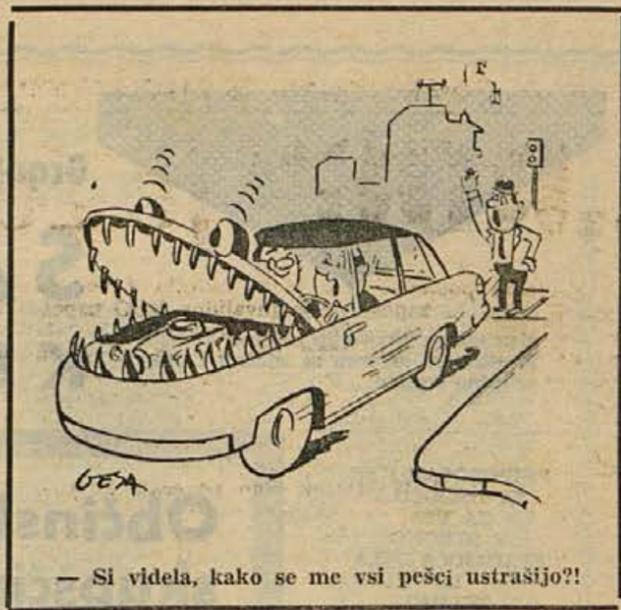
NAVPIČNO: 1. sredstvo za zatiranje škodljivcev (raztopina), 2. državna

blagajna, 3. spoznati, predstavitelj, 4. snov za strojenje, 5. bankovec za sto dinarjev, 6. tukaj, 7. kraljevska ptica, 8. indijanska zanka, 9. nedomači, 10. znak za prvo neptunij, 11. pripadnica evropskega naroda, 12. naziv monarha v nekdanji Rusiji, 13. avtomobilski sport, 14. nasprotno od vse, 15. določiti carino, 16. začetnici priimka in imena slovenskega pesnika, 17. nasprotno od veliko, 18. sedma črka grške abecede, 19. majhna sekira, 20. čok za sekanje drv, 21. dva samoglasnika, ki tvorita v nemščini en glas; 24. navodilo, napotilo, 26. votla palica, 29. šesta in osma črka 31. spodnji del rok, 35. vneti, navdušiti, spodbujati, 37. oma-

men, 39. neradodaren, 40. samo, kar, 43. sprednji del, kar je spredaj, 45. koralni otok, 47. pritrdilnica, 49. neizdaten, 52. drug izraz za Etiopija, 53. opremiti s slikami, ponazoriti, poslikati, 55. lončarska umetnost, 57. otroški izraz za oče, 60. inozemske, ne domače, 61. ozdraviti, izceliti, 62. železniška postaja na progi Ljubljana — Zidani most, 63. dve zaporedni črki abecede, 64. curljati, teči, cepati, 66. tesen prehod, 68. član najvišjega znanstvenega zavoda, 69. spremeniti v zakon, 71. nasilna tatvina, 72. najožja sorodnica, 75. bodeča žuželka, 77. kdor prejme posebno priznanje; 80. nagon, 81. zvezda repatica, 84. oznaka za avtomobile iz Trsta, 85. naslov duhovnega vodje muslimanov, 87. znak za prvo erbij, 90. solidno, čvrsto, 92. pripadnik ilirskega gibanja, 97. južni sadež, 99. očanec, 101. medmet, 103. majhno jajce, 108. če, 109. hlapljiva tekočina, ki jo uporabljajo pri narkozi, 112. koc, pokrivalo, 113. kratica za Reichsmark (nemška marka), 114. sku-

pina, osnovni del organizacije; tvorni giagolski način, 116. rabljena, ostarela, 118. delavec, ki minira, 121. naloga, vežba, vadba, 122. kilogrami; 123. glavni števnik, 124. del obraza, 125. električna riba, 126. znak za prvo srebro, 127. neveden, neizobražen, 129. poškodba telesa, 131. žensko ime, 134. prevozno sredstvo, 136. krajši izraz za Edvard, 137. kratica za narodna republika, 139. kratica za ljudska milica, 140. kateri, 141. dva enaka soglasnika, 143. isto kot 126. navpično.

(R. G.)

— Si videla, kako se me vsi pešci ustrašijo?!

Nekaj okroglih

Dirigenta Wilhelma Fürtwänglerja so povabili na lov. Ko so rogovi zatrobili začetek pogona, je glasbenik ježno zacpetal, si zatnil ušesa in zarml:

»To, gospoda moja, bomo morali še temeljito vaditi!«

Znana filmska igralka Marlene Dietrich se je udeležila predavanja o moški in ženski inteligenci. Po predavanju se je predavatelj obrnil k »najlepši babici na svetu« in jo vprašal, če ima kaj pripomniti k tej temi. Marlene mu je odgovorila:

»Morda je res, da so moški inteligentnejši od žensk, toda jaz še nisem videla ženske, ki bi tekala za neumnim moškim in občudovala samo njegove lepe noge.«

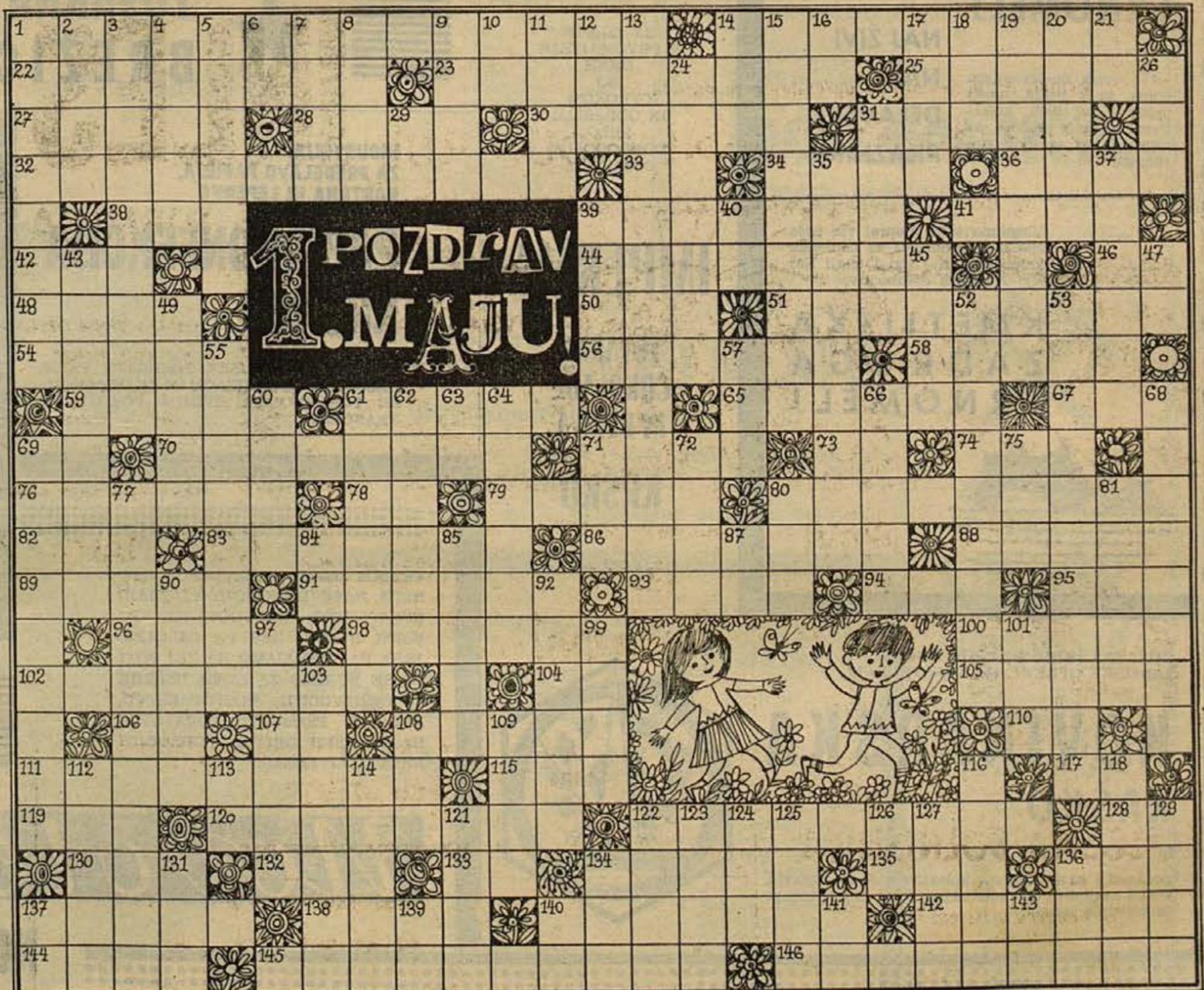
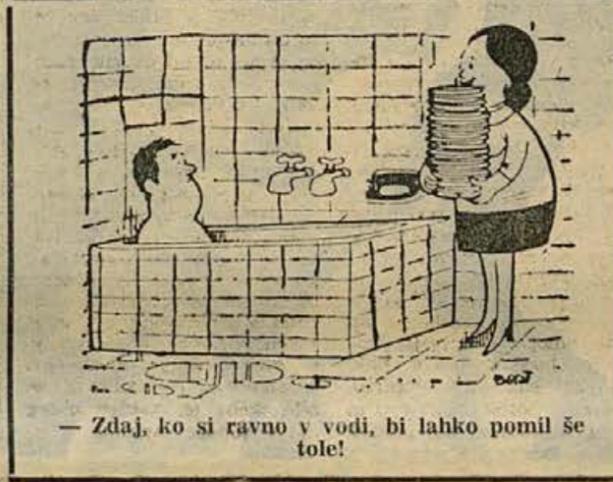
»Priznam, da so žene večnoma bolj nečimrne kot moški,« je dejala Marlene Dietrich skupini prijateljev, »vedno pa tudi ne. Zdad, na primer, vidim med vami nekaj, česar si nobena ženska ne bi dovolila: najlepši med vami ima samoveznico površno za vezano...«

Okrog igralko je bilo pet moških in vsi so naenkrat dvignili roke, da bi se polepsali.

Marlene Dietrich se je sprla s svojim prijateljem, ker ni imel nobenega razumevanja za njeno umetniško kariero. Ogorčeni možak je zahteval, naj mu vrne dragocen prstan, ki ji ga je podaril. Marlene se je podvizala, da bi to storila. Na zavojček pa je prilepila še list in nanj z velikimi črkami napisala: »Pozor! Ne premetavajte! Steklo!«

Skupina bivših angleških vojakov je obiskala fašistično Nemčijo. Ob tej priložnosti je propagandist Göbbels razkazoval gostom Berlin in jim pojasnjeval, kako se je v Nemčiji vse izboljšalo. Ko se znajdejo pred borzo delu, gledajo, kako se brezposelni delavci pretepajo. Angleži vprašajo, kaj to pomeni, Göbbels pa jim odgovori:

»To so posledajalci, ki so se stekli za zadnjega brezposelnega delavca.«

Gradbeno podjetje

**SAVA
KRŠKO**

si prizadeva zadovoljiti cenjene stranke-investitorje, katerim za letošnji 1. maj prirsrečno čestita!

PRIPOROČAMO SE
ZA NAROCILA
ZA VSA
V STROKO
SPADAJOČA DELA
IN
ZELIMO
PRIJETNO
PRVOMAJSKO
PRAZNOVANJE!

**OBRTNO
PODJETJE**

**OPREMA
KOČEVJE**

Delovni kolektiv,
organi samoupravljanja
in uprava

LITOELEZNE
INDUSTRIJE

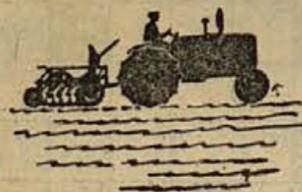
LIČ

ČRNOMELJ

želi vsem Belokranjcem
doma in v tujini novih
uspehov pri delu, kolektivom
domače občine pa
uspešen boj za dvig storilnosti!

Vlagajmo tudi vnaprej vse naše
sile in sposobnosti za napredek
kmetijstva! Naj živi 1. maj! Naj
živi 20-letnica osvoboditve!

**KMETIJSKA
ZADRUGA
ČRNOMELJ**

TOVARNA INDUSTRIJSKIH NAPRAV,
LADIJSKE OPREME IN KONSTRUKCIJ

**KOVINARSKA
KRŠKO**

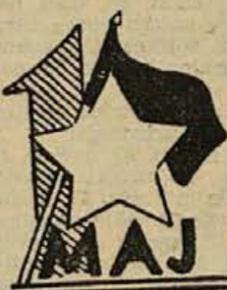
pozdravlja za 1. MAJ vse kolektive v Spod. Posavju,
v Beli krajini in na Dolenjskem, želeč jim še mnogo
proizvodnih uspehov!

**Občinska
skupščina KRŠKO**

Občinski odbor SZDL • Občinski komite ZKS •
Občinski odbor ZZB • Občinski sindikalni svet in
Občinski komite ZMS

pošiljajo prirsrečne prvomajske pozdrave vsem občanom
in kolektivom v vseh delovnih organizacijah! Dosedanji
uspehi nas zavezujejo, da bomo še nadalje v prvih
vrstah boja za socializem, mir in družbeni napredek
na svetu!

Novih delovnih
uspehov želi vsem
kolektivom, hkrati
pa vošči
delovnim množicam
naše domovine
za 1. MAJ

ČASOPISNO
ZALOŽNIŠKO
PODJETJE

**KOČEVSKI
TISK
KOČEVJE**

PODJETJE
KOMUNALNIH
DEJAVNOSTI

**KOMUNALA
KOČEVJE**

čestita

za praznik dela
in 20-letnico osvoboditve!

OB
PRAZNOVANJU
MEDNARODNEGA
DELAVSKEGA
PRAZNIKA
ČESTITAJO
IN
POZDRAVLJAJO:

KNJIGOVODSKI CENTER

ČRNOMELJ

PARNA PEKARNA — TAPETNIŠTVO IN DEKO-
RATERSTVO — VALJČNI MLIN — BRIVSKO-
FRIZERSKO PODJETJE

Vsem odjemalcem se tudi vnaprej priporočamo in
jim v imenu vseh svojih prodajaln voščimo za
1. MAJ!

SPLOŠNO TRGOVSKO PODJETJE

POTROŠNIK

ČRNOMELJ

ZA SLAVNO OBLETNICO OSVOBODITVE
IN LETOSNJI PRAZNIK DELA
ČESTITA VSEM DELOVNIM LJUDEM

**TOVARNA POHIŠTVA
BREŽICE**

INDUSTRIJA
ZA PREDELAVO PAPIRJA,
KARTONA IN LEPENKE

**PAPIRKONFEKCIJA
KRŠKO**

POSILJA PRVOMAJSKE POZDRAVE VSEM
DELOVNIM ORGANIZACIJAM IN OBCANOM,
SE POSEBNO PA SVOJIM POSLOVNIM
ZNANCEM!

VELIKE ZMAGE DELAVSKEGA RAZ-
REDA NASE DOMOVINE VZBUJAJO
UPRAVICENO OBCUDOVANJE PO
VSEM SVETU, NAS PA ZADOLZU-
JEJO, DA VZTRAJAMO NA TEJ POTI
IN SE BORIMO ZA NOVE USPEHE
V PROIZVODNJI, GOSPODARSTVU,
KULTURI, PROŠVETI, ZDRAVSTVU
IN NA VSEH DRUGIH PODROCJIH
NASEGA ŽIVLJENJA!

Novoteks

NOVO MESTO

GOSTIŠČE

**GRAD
MOKRICE**

SE PRIPOROČA
SVOJIM GOSTOM
ZA OBISK
MED
PRVOMAJSKIMI
PRAZNIKI,
HKRATI PA
JIM
ČESTITA!

DELOVNI KOLEKTIV, ORGANI UPRAVLJANJA IN UPRAVA

TOVARNE
ZDRAVIL

KRKA

NOVO MESTO

POZDRAVLJAJO
ZA TROJNI JUBILEJ
VSE DELOVNE
KOLEKTIVE
NA DOLENJSKEM,
VSE OBCANE IN
DRUŽBENO POLITICNE
ORGANIZACIJE, ŽELEC
JIM PRI DELU
V PRIHODNJE
SE VEČJIH USPEHOV!

PRISRČNE ČESTITKE ZA TROJNO PRAZNOVANJE POSILJA

SVOJIM
POSLOVNIM ZNANECM
IN VSEM DELOVNIM
KOLEKTIVOM
VOSCI
IN SE PRIPOROČA

ZAVOD ZA
UPRAVLJANJE
DRUŽBENEGA
PREMOŽENJA
NOVO MESTO

ZAVOD ZA
IZGRADNJO
IN
UREJANJE
NASELIJ
NOVO MESTO

ISKRA

KRANJ

tovarna usmerniških naprav
NOVO MESTO

pošilja prisrčne
prvomajske pozdra-
ve kolektivom vseh
delovnih organiza-
cij, hkrati pa vošči
za 20-letnico osvob-
oditve in 600-letni-
co Novega mesta!

ZA TROJNI PRAZNIK POSILJA

DELOVNI KOLEKTIV
TRGOVSKEGA PODJETJA

DOLENJKA

NOVO MESTO

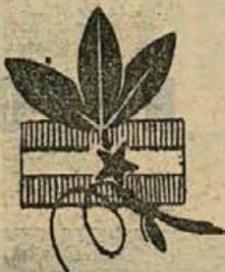
PRISRČNA VOSČILA!

PREFRICANI SMO,
DA SE BODO SILE
SOCIALIZMA
NAVZLIC
VSEM TEZAVAM
NENEHNO KREPILE,
DA BO ŽEL SOCIALIZEM
NOVE ZMAGE
IN DA BO NASEL MOC
IN SREDSTVA
ODSTRANITI VSE,
KAR JE NEGATIVNEGA

INDUSTRIJA
STEKLA

INIS

NOVO
MESTO

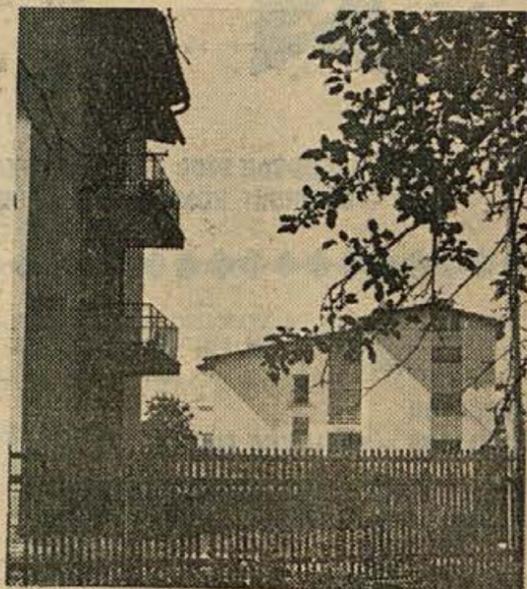
PODJETJE

VODOVOD

NOVO MESTO

ČESTITA
ZA DELAVSKI
PRAZNIK,
20-LETNICO
OSVOBODITVE
IN 600-LETNICO
NOVEGA MESTA!

Pozdravlja
mo vse delavce,
kmete, ljudsko inte-
ligenco, mladino in
vse druge delovne
ljudi na Dolenj-
skem, v Bell krajini
in v Spod. Posav-
ju! Prizadevajmo s-
tudi vnaprej za ne-
nehen gospodarski
razvoj, ki pomeni
izboljšanje življenj-
ske ravni delovnih
množic!

SGP

PIONIR

NOVO MESTO

NAJ ŽIVI 1. MAJ!
NAJ ŽIVI
20-LETNICA
SVOBODE!
NAJ ŽIVI SLAVNA
OBLETNICA
USTANOVITVE
NOVEGA MESTA!

Vse industrijske kolektive v Sloveniji toplo pozdravlja

KREMEN-NOVO MESTO

INDUSTRIJA IN RUDNIKI NEKOVIN

z željo, da bi tudi v bodoče uspešno premagovali vse
težave v proizvodnji in jim ob tej priložnosti čestita
k doseženim uspehom!

ŽIVEL 1. MAJ — MEDNARODNI DELAVSKI PRAZNIK!

Cestitkam
delovnih kolektivov
se pridružuje tudi
podjetje

KOVINAR

NOVO MESTO

ki opravlja vsa strojna
in stavbno ključavničarska
dela, vsa naročila kovaške
stroke, popravlja tehtnice
ter se ukvarja z mehaniko
in galvanizacijo.

ŽIVEL 1. MAJ!

DELOVNI KOLEKTIV
LESNEGA
KOMBINATA

NOVOLES

NOVO MESTO

vošči vsem delov-
nim ljudem naše
domovine za praz-
nik dela in 20-let-
nico osvoboditve.
vsem kolektivom
Novega mesta in
Novomeščanom pa
še posebej čestita
za 600-letnico usta-
novitve mesta!

OBČINSKA SKUPŠČINA TREBNJE

OBČINSKI ODBOR SZDL – OBČINSKI KOMITE ZKS – OBČINSKI ODBOR
ZZB – OBČINSKI KOMITE ZMS – OBČINSKI SINDIKALNI SVET

čestitajo za praznik
dela in 20-letnico
osvoboditve vsem
občanom!
Prelita kri, napori
in trpljenje naših
narodov niso bili
zaman: izbojevali
smo si svobodo
in gradimo svoj
dom in svetle
perspektive!

DELOVNI KOLEKTIV
TOVARNE KONDENZATORJEV

ISKRA SEMIČ

POŠILJA PRISRČNE PRVOMAJSKE
POZDRAVE!

CENJENIM STRANKAM VOŠČIMO ZA LETOSNJI
PRAZNIK DELA IN SE JIM PRIPOROČAMO TUDI
V PRIHODNJE!

MERCATOR

LJUBLJANA – POSLOVNA ENOTA

TRŽAN - MOKRONOG

Vse delovne kolektive
in delovne ljudi
naše domovine
pristrčno pozdravljamo
in jih vabimo na obisk
v prvomajskih praznikih!

ZDRAVILIŠČE ŠMARJEŠKE TOPLICE

DELOVNI KOLEKTIV, ORGANI SAMOUPRAVLJA-
NJA IN UPRAVA

INDUSTRIJE OBUTVE

NOVO MESTO

NAJ ŽIVI 20-LETNICA
OSVOBODITVE! NAJ
ŽIVI 600-LETNICA
NOVEGA MESTA!

toplo pozdravljajo vse svoje odjemalce, posebno pa občane
novomeške občine in jim čestitajo za mednarodni delav-
ski praznik 1. maj!

ZA 1. MAJ IN 20-LETNICO
OSVOBODITVE VOŠČI
TRGOVSKO PODJETJE

MERCATOR

LJUBLJANA
POSLOVNA ENOTA

GRADIŠČE TREBNJE

Delovni kolektiv

ŽELEZNIŠKEGA TRANSPORTNEGA PODJETJA NOVO MESTO

se pridružuje čestitkam delovnih kolektivov za
trojni jubilej!

OBČINSKA SKUPŠČINA ČRNOMELJ

OBČINSKI ODBOR SZDL ● OBČIN-
SKI KOMITE ZKS ● OBČINSKI
SINDIKALNI SVET ● OBČINSKI
KOMITE ZMS ● OBČINSKI ODBOR
ZZB ● OBČINSKI ODBOR RK

POZDRAVLJAJO FREBIVALCE NA OBMOCJU DOMAČE
OBČINE, ŽELEČ JIM NOVIH USPEHOV V SOCIALI-
STICNI IZGRADNJI!

ČESTITA IN POZDRAV-
LJA TUDI

Vodna skupnost Dolenjske Novo mesto

DELOVNI KOLEKTIV OBRTRNEGA PODJETJA

ELA NOVO MESTO

ČESTITA VSEM KOLEKTIVOM V PODJETJIH IN
ZAVODIH IN JIM ŽELI PRIJETNO PRVOMAJSKO
PRAZNOVANJE!

INDUSTRIJA IMV OTORNIH VOZIL NOVO MESTO

vošči za trojno praznova-
nje vsem delovnim ljudem
naše socialistične domovi-
ne, posebno pa prebival-
stvu domače občine!

Naš boj za svobodo in
napredek nas je v zadnjih
20 letih privedel do po-
membnih uspehov, zato
vztrajajmo na tej poti
dalje!

Avtomobili IMV na lanski prvomajski paradi v Beogradu

PRVOMAJSKI ODDIH BOSTE NAJLEPSE PREŽI-
VELI NA OTOČCU, ENI NAJLEPSIH TURISTICNIH
POSTOJANK V SLOVENIJI! PRIDITE!

DELOVNI KOLEKTIV HOTELA

GRAD OTOČEC

ČESTITA ZA TROJNI PRAZNIK
IN SE PRIPOROČA!

GOZDNO GOSPODARSTVO NOVO MESTO

z gozdnimi obrati: Novo
mesto, Straža, Podturen,
Crmošnjice, Crnomelj, Me-
tlika, Trebnje z gradbenim
obratom in z obratom
za gozdarsko načrtovanje
vošči delovnim množicam
socialistične Jugoslavije za
1. maj!

Hkrati pozdravljamo
20-letnico osvoboditve in
600-letnico Novega mesta!

Priporoča se in čestita

ZAVOD ZA STANOVANJSKO IN KOMUNALNO GOSPODARSTVO KOČEVJE

Ljubljanska 19, tel. 86-394.

SPLOŠNO GRADBENO PODJETJE

GRADBENIK - RIBNICA

ZA 1. MAJ IN 20-LETNICO OSVOBODITVE
PRISRČNO ČESTITAMO VSEM DELOVNIM LJUDEM
V NAŠI DOMOVINI!

PEKARNA IN SLAŠČIČARNA KOČEVJE

čestita svojim strankam
in jim želi prijetno
prvomajsko praznovanje!

DELOVNI KOLEKTIV

KOMUNALNE BANKE

KOČEVJE

čestita svojim komitentom za mednarodni
delavski praznik in 20-letnico svobodnega
ustvarjalnega delovanja, hkrati pa se pripo-
roča vsem vlagateljem hranilnih vlog za na-
daljnje zaupanje!

KMETIJSKA ZADRUGA BREŽICE

SVOJE USLUGE SE NADALJE
PRIPOROČAMO IN VOŠIMO
ZA 1. MAJ!

OBRTNO SERVISNO PODJETJE

POSAVJE - BREŽICE

VSA V STROKO SPADAJOČA DELA
OPRAVLJAMO V ZADOVOLJSTVO
STRANK!

PREPRICAJTE SE O TEMI!
VSEM DELOVNIM LJUDEM DOMAČE
OBČINE VOŠIMO ZA 1. MAJ
IN 20-LETNICO OSVOBODITVE!

KMETIJSKA ZADRUGA KRŠKO

Za 1. maj in 20-letnico
osvoboditve toplo po-
zdravljamo vse delovne
ljudi naše domovine, zla-
sti pa kmetijske proizva-
jalce na našem območju!

Delovni kolektiv
in organi
samoupravljanja
pri

SPLOŠNEM MIZARSTVU KRŠKO

čestitajo vsem delovnim organizacijam
za praznik dela, želeč jim novih, še vidnejših uspehov!

INDUSTRIJA
KOVINSKE OPREME

INKOP KOČEVJE

pošilja lepe prvomajske
pozdrave svojim poslov-
nim prijateljem in znan-
cem, kakor tudi vsem
občanom kočevske občine!

POZDRAVLJA
VSE
KOOPERANTE
NA SVOJEM
OBMOČJU
IN JIH VABI
K SE VEČJEMU
SODELOVANJU!

Slavnostnim čestitkam ob dvojnem praznovanju
se pridruži tudi

ZAVOD ZA ZAPOSLOVANJE DELAVCEV RIBNICA

OBČINSKA SKUPŠČINA KOČEVJE

Občinski odbor SZDL ● Občinski komite ZKS
● Občinski odbor ZZB ● Občinski sindikalni
svet ● Občinski komite ZMS

Boj za uvajanje sodobnih tehnoloških procesov v kmetij-
sko proizvodnjo in za znižanje stroškov v gospodarskem
poslovanju nam bo zagotovil obilne pridelke in nenehno
izboljševanje življenjske ravni!

Za dvojni praznik najlepše čestitke in pozdrave!

Razvijamo koopera-
cijo in veliko druž-
beno proizvodnjo
kot podlago boga-
tejšega in kultur-
nejšega življenja in
socialističnih druž-
benih odnosov na
naši vasi!

KMETIJSKA ZADRUGA SEVNICA

Razvoj socialističnih družbenih odnosov pri nas
dobiva znova oboležja boja za pogumno in od-
ločno odstranjevanje vsega, kar ovira krepitev
vloge delovnega človeka na vseh področjih odlo-
čanja o družbenih zadevah

NAJ ŽIVI 1. MAJ!

LESNA PREDELOVALNA
INDUSTRIJA

ZORA ČRNOMELJ

vošči za letošnje
praznovanje 1. maja
in 20-letnico osvoboditve!

OPEKARNA BREŽICE

TRGOVSKO
PODJETJE

PRESKRBA KRŠKO

ČESTITA
VSEM POTROŠNIKOM
SPOD. POSAVJA, ZLASTI PA
SVOJIM STRANKAM,
KATERIM SE TUDI NADALJE
PRIPOROČA ZA NAKUP
V VSEH SVOJIH
PRODAJALNAH!

SPLOŠNO LIVARSTVO DOBOVA

se tudi v prihodnje priporoča, hkrati
pa čestita za mednarodni delavski
praznik!

PRVOMAJSKE POZDRAVE POSILJA VSEM
POSLOVNIM PRIJATELJEM

PODJETJE ZA POPRAVLJANJE VOZ DOBOVA

VSEM ZAVAROVANECM IN ZDRAVSTVENIM
DELAVCEM VOŠCI ZA PRVI MAJ 1965

ZDRAVSTVENI DOM
NOVO MESTO

NOVOMEŠKA OPEKARNA
ZALOG

ZELI VSEM INDUSTRIJSKIM KOLEKTIVOM DOMAČE OBČINE NADALJNIH USPEHOV!

SKUPŠČINA OBČINE NOVO MESTO

OBCINSKI ODBOR SZDL • OBCINSKI KOMITE
ZKS • OBCINSKI ODBOR ZZB • OBCINSKI
KOMITE ZMS • OBCINSKI SINDIKALNI SVET

čestitajo vsem delovnim ljudem v novomeški občini!

Veliki uspehi v razvoju socialistične demokracije, industrije, kmetijstva, življenjske ravni in znanstvenih dosežkov so mejniki na naši poti v socializem, zato se jih vesele vsi delovni ljudje Jugoslavije!

Vse potrošnike s področja Straže prav lepo pozdravljamo in se jim še nadalje priporočamo! Naš prvomajski pozdrav pa velja vsemu delavskemu razredu socialistične Jugoslavije in vsem našim delovnim ljudem!

MERCATOR

Ljubljana — poslovna enota STRAŽA

**Za 20-letnico osvoboditve, 1. maj
in 600-letnico Novega mesta pozdravljajo:**

DELOVNI KOLEKTIV

SPLOŠNEGA
MIZARSTVA
DVOR

ČESTITA
K DOSEŽENIM
USPEHOM
V SOCIALISTIČNI
IZGRADNJI
VSEM
DELOVNIM
LJUDEM!

KMETIJSKA
ZADRUGA
ŽUŽEMBERK

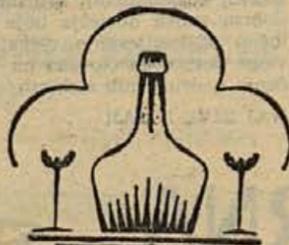
z obratom gostilno

pristrčno pozdravlja vse občane iz Suhe krajine, posebno pa kmetovalce, katerim želi mnogo še večjih uspehov pri njihovem napornem delu!

Delovni kolektiv, organi samoupravljanja in uprava

ZDRAVILIŠČA
DOLENJSKE
TOPLICE

čestitajo za 1. MAJ vsem cenjenim gostom in jim žele prijetno praznovanje!

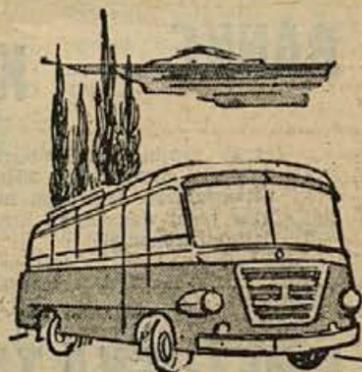

DELOVNI KOLEKTIV PODJETJA

AVTOPROMET
TUZEMSKA ŠPEDIČIJA

GORJANCI
STRAŽA

želi prijetno potovanje vsem potnikom na svojih avtobusih, še nadalje pa se priporoča vsem poslovnim prijateljem!

NAJ ŽIVI 1. MAJ!

CESTNO PODJETJE
NOVO MESTO

želi ob trojnem praznovanju vsem delovnim kolektivom na Dolenjskem, v Beli krajini in Spod. Posavju novih uspehov pri delu, ob tem pa kar največ osebnega zadovoljstva!

Vlado Lamut: MAJ

SVOJE
USLUGE
PRIPOROČA
IN
ČESTITA

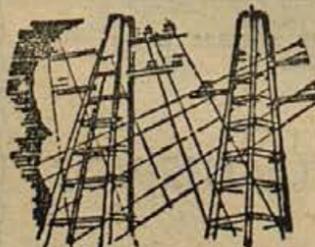
KROJAŠKO
PODJETJE

KROJAČ
NOVO MESTO

ELEKTRO

LJUBLJANA -
ENOTA

NOVO MESTO

VOŠCI
VSEM POTROŠNIKOM
ELEKTRICNE
ENERGIJE
DRUŽBENEGA
IN ZASEBNEGA
SEKTORJA!

KOMUNALNA BANKA
NOVO MESTO

SE PRIDRUŽUJE MANIFESTACIJAM
IN ČESTITKAM DELOVNIH KOLEKTIVOM
DOMAČE OBČINE ZA TROJNI
PRAZNIK TER OB TEJ PRILIKOVNOSTI
POZDRAVLJA VSE SVOJE
KOMITENTE IN VLAGATELJE
HRANILNIH VLOG!

Medobčinsko prvenstvo v krosu

Na medobčinskem prvenstvu v krosu, ki je bilo v nedeljo v Novem mestu, je tekmoval skoraj dvesto tekašev iz Novega mesta, Krškega, Črnomlja, Trebnje, Žužemberka, Vavte vasi, Brusnice, Otočca, Preval, Podzemlja, Vinice, Dolenskih Toplic, Smarjete, Mirne peči in Sentjerneja. Niso prišli te tekmovalci iz Kočevja. Če ne bi bilo slabega vremena, bi bila udeležba še večja. Proge so bile speljane v bližini stadiona, tako da so gledalci lahko ves čas spremljali tekmovalce.

Pionirke so bile najštevilnejše, saj jih je teklo kar 60. Na 400 m dolgi progi je zmagala Mikčeva (Žužemberk) z 1.35,1 pred Sladičevič (Mirna) z 1.36,0 in Bratjerjeva (Trebnje) z 1.37,0. Med ekipami so zmagale tekmovalke iz Sentjerneja, ki so bile že lani med najboljšimi, sledilo jim je Novo mesto in Trebnje.

Med mlajšimi mladinkami so se izkazale dijakinje ESS iz Novega mesta, ki so zmagale pred SKS Grm in gimnazijo Črnomelj. Med posameznicami je zmagala Plutova (ESS) v času 2.39,4 pred Nemančičevič (ESS) 2.40,0 in Novakova (gimnazija Novo mesto) 2.42,0.

Pri starejših mladinkah je v teku na 600 m z veliko prednostjo zmagala znana novomeška atletinja Rogljeva (2.29,1). Sledile so ji Bukovčeva (gimnazija Novo mesto; 2.50,0) in Penca (učiteljice; 2.51,0). Med ekipami je tudi tu zmagala ESS pred novomeškim učiteljskim.

58 pionirjev je teklo na 600 m. Najboljši so bili Novomeščani, ki so zmagali pred Sentjernejem in Dolenskim Toplicami. Prvi je priteknel v cilj Kovčič iz Novega mesta v času 2.08,1. Sledila sta mu Markovič (Dolenske Toplice) 2.11,0 in Krtačič (Sentjernej) 2.14,0.

Mlajši mladinci so v dveh skupinah tekmovali na 800 m. V prvi

skupini je zmagal Smerdu z 2.54,6 pred Marnom (oba gimnazija Novo mesto) 2.55,0 in Cvelbarjem (gimnazija Črnomelj) 2.57,0. Med ekipami je zmagala gimnazija iz Novega mesta pred ESS in vajensko šolo.

V drugi skupini je zmagal Vidmar (SKS Grm) z 2.54,7 pred Lekštom (TSS Krško) 2.58,0 in Smodejem (gimnazija Novo mesto) 2.58,0. Le vajenska šola je imela popolno ekipo.

Pri starejših mladincih (1000 m) sta prva pritekla v cilj Zupančič (4.06,9) in Camlok (4.14,0) iz Kr-

škega, tretji pa je bil Pezdire (4.17,0) iz vajenske šole. Ekipa ni bilo nobene.

V teku na 2 km sta med člani tekla le dva: Istenič je zmagal v času 7.39,0, Špan iz Krškega pa je za progo potreboval 8.28,0.

Ta kros je bil obenem izbirno tekmovalstvo za sestavo mestnih reprezentanc v štafeti 3 x 1000 m »Po poteh partizanske Ljubljane«. Novo mesto bosta zastopali kar dve štafeti. Če bodo pridno vadili, potem upamo, da nas bodo atleti dostojno zastopali na tej prireditvi.

Lep uspeh kočevskih kegljavk

Po prvem delu šahovskega ženskega prvenstva v kegljanju so kočevske kegljavke z 4.658 keglji na drugem mestu. Če bodo tako dobre tudi čez 14 dni v Celju in Mariboru, bodo zasluženo prišle v zvezno ligo. Serčerjeva je v dveh nastopih podrla 830 kegljev, Andoljškova 793, Henigmanova 780, pa tudi ostale so bile zelo solidne.

Na domačem kegljišču je bil

končan spomladanski del sekcije ženskega prvenstva v kegljanju. Med 11 sekcijami je zmagal Komet pred Itasom. Oba imata po 18 točk.

Zelo zanimivo je bilo srečanje med starimi in mladimi. V prvi polovici so vodili stari, nato pa so mladi vseeno zmagali. Rezultat je bil 8059:7868, Bončina pa je postavil nov rekord kegljišča z 893 keglji.

Novo mesto : Kočevje 118:62

Prijateljska košarkarska tekma. Sodnik Petrič. Na Loki se je v lepem vremenu zbralo okrog 70 gledalcev. — Novo mesto: Knoll 31, Kopač 8, Jerab 12, Pirc 4, Blažič 25, Spilhal 38. — Kočevje: Pirc 4, Kersnič 32, Levstik 4, Kajtna 6, Fajdiga, Atič 8, Gornik 2, Obravnič 6.

Turnirja ni bilo, ker Spodnja Siska in Jezica iz neznanih vzrokov nista prispeli v Novo mesto. V prijateljski tekmi so nato Novomeščani zabeležili stotico proti gostom iz Kočevja. Domači so igrali hitro in so veliko metali na koš ter tudi precej zadelali, medtem ko smo pri gostih pogre-

šali učinkovitost, ki je sicer njihova največja odlika. Tokrat so igrali slabo v obrambi, zato so tudi doživeli naravnost katastrofalen poraz. Da bo gostom predla huda, smo opazili že v prvih minutah: v osmi minuti je bil rezultat 14:4, v 15. pa že 41:19, in ob polčasu celo 54:23. Kaj kmalu je bilo jasno, da bodo Novomeščani danes dosegli blizu sto košev. Napoved se je uresničila že v 15 minuti drugega polčasa, ko je bilo 101:51. Do konca se je razlika še povečala na 56 košev. Gledalci so bili prav gotovo zadovoljni z množico košev, ki so kar deževali skozi oba obroča.

Smolič iz Kočevja: drugi v Sloveniji!

Na slovenskem mladinskem prvenstvu v dviganju uteži je mladi dvigalec Jože Smolič iz Kočevja v srednji kategoriji osvojil odlično drugo mesto. Dvignil je 250 kg (80, 70, 100) in premagal mnoge tekmovalce iz močnejših slovenskih klubov. Ta uspeh ponovno dokazuje, da ima dviganje uteži v Kočevju ugodne možnosti za razvoj, čeprav je trenutno ta šport v krizi. Ekipa, ki je bila pred dvema letoma med najboljšimi v Sloveniji, je skoraj razpadla, zato je Smoličev uspeh toliko bolj presenetljiv.

Partizan naj skuša pritegniti v ta šport še več mladine, pred-

vsem delavke, ki tudi kaže največ zanimanja. Morda bi jim pomagala tudi tekočatletska zveza Slovenije. Lahko bi tudi priredili kakšen propagandni dvoboj: skratka, možnosti so, treba jih je le izkoristiti, razen če ne bo denar prevelika ovira.

ŠAH

ESŠ in JLA za medsebojni prestiž

21. aprila so se med seboj pomerili šahisti in igralci namiznega tenisa iz ekonomske srednje šole v Novem mestu in pripadniki oddelka JLA v Pogancih. Obkrat so bili zmagoviti vojaki, ki so dvoboji v namiznem tenisu odločili v svojo korist s 5:1, v šahu pa so zmagali s 3:2. Najlepa dvoboja sta bila v namiznem tenisu med Bukovcem (ESS) in Hamldovičem (JLA), kjer je zmagal prvi z 2:1 v šahu pa med Markovičem (ESS) in Pistrčičem (JLA), kjer je zmagal Pistrčič z 2:1.

Uspeh najmlajših kočevskih šahistov

V Grosupljem je bilo 22. aprila sektorsko tekmovalstvo pionirjev v šahu, ki so se ga udeležile ekipe iz občin Grosuplje, Ribnica, Kočevje in Ljubljana-Center. Tekmovalstvo je potekalo dobro, čeprav ga organizatorji niso jemali resno. — Rezultati — mlajši pionirji: 1. šola Jože Šeško Kočevje, starejši pionirji: 1. šola Koprivnik, mlajše pionirke: 1. šola Majde Vrhovnik Ljubljana (3. šola Jože Šeško Kočevje), starejše pionirke: 1. šola Sodražica (3. šola Jože Šeško Kočevje).

To je bil lep uspeh najmlajših šahistov in prosvetnih delavcev. Zmagovalne ekipe bodo tekmovala na okrajnem prvenstvu v Ljubljani.

Velik uspeh mladih šahistov Posavja

Na okrajnem ekipnem prvenstvu pionirjev in mladincev so v Celju mladi šahisti iz občin Brežice, Krško in Sevnica dosegli velik uspeh. Rezultati — mladinci: Senovo, Sevnica, Smartno ob Paki, Hudinja, Brežice, Slovenske Konjice, Grče, Ponikve, Mladinke, Brežice, Griže, Dramlje, Boštanj, Celje — os. šola II., Šostanj — Ravne, Krško. Starejši pionirji: Krško in Sevnica, Zreče, Velenje, Rečica, Brežice, Tebarje, Polzela, Ponikve — Grobelno. Starejše pionirke: Šostanj, Rečica, Krško, Brežice, Sentjanj, Mlajši pionirji: Krško, Nazarje, Celje, os. šola II., Zalec, Brežice, Velenje. Mlajše pionirke: os. šola Celje II., Dolenja vas — Krško, Brežice, Orla vas. Zmagovalci so se uvrstili na republiško prvenstvo.

Želja: naslov slovenskih prvakov

Brežiški Partizan ima 10 pannonogomet, kegljanje, namizni tenis, tenis, košarko, rokomet, odbojko, šah, orodno telovadbo in splošno telesno vzgojo. Brez dvoma je rokomet najbolj popularen. V Brežice je ta športna panoga prišla pred 10 leti, njeni nosilci so bili gimnazijci. Zdal sta v moški ekipi le dva gimnazijca in dva študenta, jedro moštva pa tvorijo vajenci in fantje s poklici. Redni treningi so zato otežkovani, saj je težko zbrati na trening celotno ekipo. Ko bo igranje osvetljeno, bo slo mnogo lažje. Če bodo rokometisti v jeseni prišli v slovensko ligo, bodo prav gotovo tudi podjetja priskočila na pomoč.

Rovan, Lapuh, Glogovšek, Lesnik, Blatnik, Setine II., Kostanjšek, Avsec, Juršič, Brglez, Deržič, Bršec, Pavlov, Knežević in Setine I. so že zelo mlada ekipa. Vogrinčeva, Bahova, Božičnikova, Mišičeva, Molanova, Vebietova, Kolarjeva, Jurčičeva, Preskarjeva, Lesova, Pavloničeva, Meršlavčeva, Englova, Butanova, Bužančičeva, Lončaričeva, Podgorškova, Malusova, Zurova — so mlajše in po zadrževanju trenerja bolj marljivo na treningih.

Darke Setine igra v Brežicah že tri leta.

— Kje ste začeli z rokometom? — smo ga povprašali.

— Leta 1953 v Sentvidu, ko sem bil v industrijski šoli. Naslednje leto sem že igral v prvi zvezni ligi za sarajevsko Mlado Bosno. Leta 1962 sem prišel v Brežice, ko sem pred tem igral še za Olimpijo in Branik.

— Najboljša rokometna tekma, ki ste jo videli?

— Leta 1959 v Bukarešti. Tekma Praga — Bukarešta. Prinesla vse kar lahko prinese rokomet. Takrat so se Romuni šele začeli prebijati na svetovni jakostni lestvici.

— Najboljša vaša tekma?

— To je bilo na prvomajskem turnirju 1960 v Sarajevu na tekmi Sarajevo — Bukarešta, ko smo z 2:11 nepričakovano premagali Romune, ki so pred tem osvojili svetovno prvenstvo. Takrat sem dosegel 8 golov.

— Brežiški rokomet?

— Brežice bodo povsem zanesljivo prišle v slovensko ligo in bodo z vrtnjavo Pavliča iz JLA uigrana ekipa, ki bo prav gotovo ostala v ligi.

— Rokometna želja?

— Da bi moška ali ženska ekipa osvojila prvenstvo Slovenije. Ženske imajo več možnosti, še posebej ker bodo letos poletji šle na skupne priprave.

Je to pomoč podeželju? — sprašujejo v Kočevju

Po razformiranju OZTK se je nogometna podzveza odločila, da je uvrstila v podzvezno ligo 12 klubov (10 v konkurenciji in 2 izven). Ne bi razpravljali o kvaliteti, pač pa o dveh bistvenih vprašanjih: o krajevnih oddaljenosti med klubi in njihovih finančnih možnostih.

Krajevna oddaljenost je tako velika in vezana s skrajno neugodnimi prometnimi zvezami, da pomeni resno finančno obremenitev vseh klubov. Igralci potujejo na tekme vsako nedeljo do pozne jeseni; člani in mladi. Le tisti, ki se ukvarja s finančnimi problemi tekmovalcev, ve kaj to pomeni: avtobus iz Kočevja v Irsntrik in nazaj stane 75 tisoč dinarjev, tu pa ni večja preskrba za 25 tekmovalcev. Če bi potovali z vlakom, bi bile cene skoraj enake, razen tega bi izgubili več časa in zaradi slabih zvez bi morda morali celo prenočevati. Približno enako je stanje pri potovanju v druge kraje.

Potrebe so torej velike, že če teče tekmovalstvo v ligi redno in disciplinirano. Če pa tega ni, nastane zmešnjava, ki pripelje do nevarnega stanja. Klubi so šli v to ligo nepremišljeno: spet navajam primer iz Kočevja. Ta klub se je v velikih finančnih žrtvah disciplinirano udeleževal vseh tekem izven Kočevja. V Kočevje pa niso prišli kar štirje klubi! — Tako so izkoristili ligo, da so imeli tekme doma brez stroškov, ko pa bi morali gostovati, so izstopili iz lige. Tako so kočevski nogometaši s precejšnjimi stroški zabavali publiko v drugih krajih, domače igrišče pa je sedaj prazno, ker povratnih tekem ni. Gledalci so ostali brez športne zabave, zaradi katere so kočevski nogometaši tudi šli v ligo. Tukaj nekaj ni v redu: ali je vodstvo NK Kočevje premalo pretehtalo situacijo za vstop v ligo, ali pa je bilo od ostalih klubov nešportno izigrano.

— Kje so zdaj športni organi, ki se vedno hvaležijo, da pomagajo in razvijajo šport na podeželju? Kdo naj nosi odgovornost

ZDRAVNIK VAM SVETUJE

Zrak nam je potreben, njegove primesi pa ne

Zrak, ki nas obdaja, je sestavina med seboj pomešanih plinov. Najvažnejši za nas je kisik, ki ga je 20,8 odstotka. Ta plin se pri vdihavanju veže z barvilom v rdečih krvničkah in dospe s krvjo do vsake posamezne celice v telesu, kjer se porabi. Končni produkt izgoritve pa je ogljikov dioksid, ki ga kri na podoben način prenese iz celic do pljuč, kjer ga izdihamo. Izmenjavo plinov v pljučih imenujemo pljučno dihanje, izmenjavo plinov v celicah pa celično dihanje. Če kisika v zraku zmanjkuje in ga je le še 12 odst., se začnemo dušiti, če ga je manj kot 7,2 odst., pa se zadušimo. To se dogaja v globokih rudnikih ali pa v tesno zaprtih prostorih brez ventilacije.

Narava skrbi za to, da je kisika v zraku dovolj in da je njegovo kolebanje neznačajno. Ljudje in živali vdihavajo kisik in izdihavajo ogljikov dioksid, rastline pa porabijo ogljikov dioksid in sproščajo kisik.

Ogljikov dioksid pa ne izdihavajo samo ljudje in živali, nastaja tudi pri vsakem izgoritvi, gnitju in vrenju, izbruha ga vulkani, najdemo ga tudi pod zemljo in v mineralnih vodah. Včasih ga je v zraku preveč. Ker je težji od zraka, se drži pri tleh. Če ga je v zraku 2 odst. (v podmornicah in v globokih rudnikih), privajeni ljudje še lahko delajo, le dihanje se poglubi. Vendar pravimo, da pomeni že količina 1,5 odst. plina slab zrak. Pri množini okrog 15 odst. tega plina nastopijo znaki zadušitve, če ga je še več, je nevarnost za življenje. Take množine tega plina najdemo včasih jeseni in zidanicah, ko vre vino, kar je že večkrat vinogradnike stalo življenje.

Se bolj nevarni plin, ki je včasih primešan zraku, je ogljikov monoksid. Ta nastaja pri nepopolnem gorenju. Najdemo ga v pečeh, izpušnih plinih motorjev, tlenju različnih materialov in drugod. Je brez duha in okusa, brez barve in se približno tristostrat raje veže na rdeče barvilo v rdečih krvničkah kot kisik. Zato so že majhne količine tega plina smrtno nevarne. Dostikrat smo že brali, da je šofer ogrel mrzlo garažo tako, da je pustil teči motor vozila, pa so ga našli mrtvega, da je nekdo naložil peč, ki ni vlekla in je zaradi tega umrl. Ti so bili žrtve ogljikovega monoksida.

Drugi škodljivi plini so lahko žveplovodik, žveplov dioksid, nitrozni plini, amonijak in podobni, ki jih oddaja skozi tovarniške dimnike industrija ali pa nastajajo pri gnitju. Sem spada še metan, ki ga najdemo v močvirjih in v rudnikih. Ker v glavnem vemo zanje ali pa jih lahko spoznamo, niso tako nevarni.

V zraku je lahko mnogo prahu. V zaprtih prostorih, pa tudi na prostem ga je dovolj. Ta prah je lahko tako droben, da ga niti ne vidimo in prav zato zaleže povsod. Če se praše strupene snovi, je to seveda zdravju nevarno, posebno še, če je prah radioaktiven. Na prašnih delcih so lahko bakterije in virusi, ki prah okužijo. Drobnih delci različnih snovi, ki so v zraku, lahko povzročijo preobčutljivost telesa na tisto snov, pa dobivamo napade naduhe, izpuščaje po koži in podobno.

Vidimo torej, da je čist zrak za naše življenje nujen, njegove primesi pa večina škodujejo zdravju.

Dr. B. O.

28
JUGOSLAVIJA
SPENT 1965
Uspeh, ki mu ni primere

23. svetovno prvenstvo v namiznem tenisu je končano! Igralci so popravili loparje in se razšli, da se bodo čez dve leti spet zbrali v daljni Avstraliji, ko bodo skušali pokazati še kaj več, kot so to dni v Ljubljani, ko so navduševali ljubitelje celuloidne žogice. Športna dvorana v Tivoliju je videla revijo najboljših moštrov in zmage mojstrov nad mojstri — Kitajcev. Medtem ko so v Pragi vsaj Japonci enakovredno šli v korak s Kitajci, pa so tokrat igralci iz dežele vzhajajočega sonca morali priznati njihovo popolno premoč. Eden izmed gledalcev finalnega dela je rekel: »Ažič igrajo namizni tenis, Evropejci pa ping-pong!« S tem je zadel žebelj na glavo! Evropski igralci so daleč, daleč za Azijci; ti jih prekašajo v vseh bistvenih elementih namiznoteniske igre.

Mi smo lahko veseli, saj smo dokazali, da smo še vedno prvi v Evropi! Naš uspeh se ni zmanjšal niti po tekmovalni posameznikov: dva para med osmerico najboljših, dva med šestnajstim ter Markovič. Večje in prirečeva med šestnajstim najboljšimi namiznoteniskimi mojstri sveta; to je za nas uspeh brez primere (če odšlemo zlato dobo Dollnarja in Harangoza)! Prebili se med množico Kitajcev, Japoncev in Korejcev je bilo isto, kot prišli skozi šivankino uho! Evropa je med 40 četirinalisti imela le 9 svojih predstavnikov, v polfinalu pa je kot poslednji Mohikanec ostal le Schoeder! Kitajci so pobrali pet naslovov: dvakrat ekipno, zraven pa še ChuangChe-tung pri moških, Liu Hui-ching in Chen Min-chin pri ženskih parih in Ciang Che-tung ter Hsu Yin-sheng pri moških parih. Japoncem sta kot obliž za izgubljene pozicije ostala dva naslova: Fukazujev pri ženskih in Kimure ter Sekijev pri mešanih parih. Drugim ni ostalo ničesar!

Za deset nepozabnih dni v novi športni dvorani v Tivoliju gre zahvala najboljšim moštvom bele žogice, najboljšim juroslavanskim igralcem, graditeljem dvorane in izvršnim organizatorjem ter športnim in objektivnim gledalcem, ki so z zanimanjem spremljali prvenstva. Dvorana je ostala prazna, da si odpočije do naslednjega leta, ko bodo nekateri svoje znanje novi mojstri, mojstri drsalk in male gimnaste ploščice, najboljši hokejisti sveta!

J. SPLIHAL

V TEM TEDNU VAS ZANIMA

Tedenski koledar

Petek, 30. aprila — Katarina Sobota, 1. maja — Praznik dela
Nedelja, 2. maja — Boris
Ponedeljek, 3. maja — Saša
Torek, 4. maja — Florijan
Sreda, 5. maja — Miran
Četrtek, 6. maja — Janez

ČESTITKE

Dragima Matčki in Rudiju Božiču iz Kostanjevce želi na novi življenjski poti obilo sreče Tiliča z družino.

Dragi Mariji Jožef iz Herinje vasi 11 pri Otočcu želijo za njen rojstni dan vse najboljše Anica, Marija, Slavka, Marinka in Nada, ki se je vedno spominjajo.

Mladima novorojenčema Mirku in Tonki iz Zemlja pri Gradcu želijo mnogo sreče in medsebojne ga razumevanja na novi življenjski poti Zupančičevi in Brudarjevi iz Novega mesta.

PREKLIC

Ivan Jurkovič s Hriba 3, p. Vas — Fara obžalujem in preključem, kar sem govoril o Leopoldu Majetiču iz Fara.

ZAHVALE

Ob bridki izgubi draga moža in očeta

FRANCA RAČIČA

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so ga v tako velikem številu spremlili na njegovi zadnji poti, izrekli so žalostne besede in mu darovali hvale v svetlini venci. Hvala tov. Francu Butari, tov. Križaju in Jožetu Veglju za posiljene besede ob odprtem grobu, številnim ljubečim za častno salvo, hvale iz Brežic in pevskemu zboru iz Krške vasi, kakor organizacijam Zveze borcev iz Cerklje in Dobove ter Lovskim družinam Cerklje, Čatež, Dobova in Krško, ki so se pogreba udeležile s svojimi prijatelji.

Hvala vsem, ki so nas v teških dneh tolažili, z nami sočustvovali ali nam kako drugače izkazali svoje razumevanje in pomoč. Za posebno pomoč se zahvaljujemo Občinskemu združenju borcev Brežice, kolektivu KGP Brežice, Krajevni organizaciji ZB Cerklje in Lovski družini Cerklje. Posebna zahvala dr. Tepepyu in zdravnikom Zdravstvenega doma Brežice ter upokojeni sestri Janinkovi, ki so mu lajšali bolečine. Zahvaljujemo se Antonu Račiču za vsestransko razumevanje in Fonziju Vahčiču za pravočasno pomoč pri organizaciji pogrebnihih svečanosti.

Zalujoča žena Slavka, hčerke: Slavka, Verica in Nada
Dolenja Pirošica pri Cerkljah ob Krki

Ob bridki izgubi našega ljubega moža, očeta in starega očeta
FRANCA ČRETNIKA
iz Gradišča

se zahvaljujemo vsem, ki so ga v tako velikem številu spremlili na njegovi zadnji poti, mu darovali

vence in cvetje ter nam ustno ali pismeno izrazili sožalje. Posebno se zahvaljujemo zdravnikom in strememu osebju internega oddelka bolnišnice v Novem mestu za vso nego in skrb v času bolezni. Iskrena hvala tov. Zagorcu in Tisu za posiljene besede, godbi iz Novega mesta ter g. Šupniku in pevcom iz Sentjerneja. Topla hvala za vse sosedom in vaščanom, podjetju GORJANCI Straža, kolektivu OBRTRNIK in STANDARD Novo mesto.

Zalujoči: žena Marija, hčerke Minka, Fanika, Milena z družino, sin Branko in ostalo sorodstvo

Ob tragični smrti IVANA UREKA

iz Kapel

se vsem darovalcem vencev, govornikom in kolektivu Tovarne pohištva Brežice, pevcom in godbi iz Kapel ter vsem, ki so ga spremlili na njegovi zadnji poti, zahvaljujemo žena in sinova z družinama

Ob nenadni izgubi najine ljube mame
KATARINE MUC
iz Drašič

izrekamo najtoplejšo zahvalo vsem, ki so jo spremljali na njeni zadnji poti, nam izrekli sožalje in poklonili cvetje in vence. Posebno zahvala za pomoč in pozornost izrekamo dr. Evgenju Bineldetu, zdravniku v Metliki, dr. Smrečniku, primariju novomeške bolnišnice, organizaciji Združenja borcev občine Metlika in Crnomelj, podpredsedniku ObS Metlika tov. Francu Jakljeviču, zastopniku Občinske skupščine Crnomelj Janezu Žuniču, guvernerju Tonetu Vergu, Marku Bajuku in Jožetu Plešču. Iskrena hvala tovarišu Jožetu Boršnarnju in Niku Belopavliču, vsem vaščanom, bivšim borcev in aktivistom, še posebej pa tov. Enici Skof iz Crnomlja, kakor tudi pevcom in metliški godbi. Neutolažljivi hčerki Marija in Ivanka v imenu sorodnikov

Ob bridki izgubi našega draga
LJUDEVITA PAPEŽA

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so nam stali ob strani, ga spremlili na zadnji poti ter mu darovali vence in cvetje. Posebno se zahvaljujemo guvernerju dr. Ivanu Vašiču, Tonetu Valentinciču in zastopniku sindikalne podružnice Izvršnega sveta SRS; za nesebično pomoč sosedu tov. Smidu s soprogom, ObO ZB Novo mesto, ObZTK Novo mesto, osnovnim organizacijam SZDL, ZB in ZK Novo mesto III. teren, TVD Partizan Novo mesto, pevcom in godbi ter vsem, ki so kakorkoli pomagali in sočustvovali z nami.

Družini Papež in Smerdu
Novo mesto, 26. aprila 1965

Ob tragični izgubi našega ljubega sinka in brata
JANEZKA ZUPANČIČA
iz Biške vasi

se prično zahvaljujemo sosedom za pomoč v zadnjih trenutkih njegovega življenja, vsem, ki so ga počastili na domu, mu poklonili toliko krasnih vencev in cvetja, ga spremlili na zadnji poti ter z nami sočustvovali. Lepa hvala dr. g. p. Gabrijeleju za spremstvo. Posebna hvala vodstvu in učencem osemletke v Mirni peči za vence, spremstvo, žalostinke in posilvilni govor. Vsem še enkrat iskrena hvala!
Zalujoča družina Zupančič in sorodstvo

Ob nenadni, prerani izgubi naša draga mama, sestra, teta in stare mame
MARIJE MERHAR

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, ki so nam v dneh žalosti pomagali ter sočustvovali z nami. Posebna zahvala najbližjim sosedom Gregorčičevim, Moharjevim in Mihaljevičevim. Nadalje se zahvaljujemo vsem, ki so se poslovlili od nje ter jo spremljali na njeni zadnji poti. Prisrčna hvala vsem darovalcem vencev in cvetja, Trgovskemu podjetju DOLENJKA, IMV, PIONIR, bolnici ter tovarišicam in učencem III. razreda Šole Mali Slatnik. Se enkrat hvala vsem, ki so počastili njen spomin in nam izrekli sožalje in nas tolažili!

Zalujoči: mož Janez, sin Tone z družino, sin Ciril, Ivan, Mirko, hči Martina in Dani ter sestre in bratje
Smolenja vas, 26. aprila 1965

Za izrazne sočutja in sožalja, za poklonjene vence in cvetje ter številno spremstvo na poslednji poti nageša draga očeta
ANTONA PLESKOVIČA
z Muhaberja

izrekamo vsem duhovnikom, pevcom, podjetjem INIS, IMV in PIONIR Novo mesto prav prisrčno zahvalo. Najtopleje se zahvaljujemo zdravnikom, ki so mu v času bolezni pomagali.

Zalujoče hčerke: Milka z družino, Anica, Mari z možem, Tončka z družino, Zinka in Jožica.

Ob težki izgubi moje drage žene, naše dobre mame, sestre in stare mame
ANE JAKLIČ
rojene Krašovec

Iz Slavnice vasi št. 16 pri Metliki se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom in znancem, ki so jo spremlili na njeni zadnji poti, ji poklonili vence in nam izrazili sožalje. Posebna zahvala velja Trgovskemu podjetju MERKATOR Metlika in tovarni BETI v Metliki za izročeno sožalje in vence.

Zalujoči: mož Jože, otroci Marička, Ivanka, Karla z družinami, Ivan in Angelea, sestri Režka in Marija
brat Jože in ostalo sorodstvo

Ob bridki izgubi draga očeta
ANTONA KASTELICA
iz Sentjošta

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so ga v tako velikem številu spremlili na njegovi zadnji poti in mu poklonili vence. Posebna hvala sindikalnim podružnicam IMV, OPREMALES in NOVOLES iz Novega mesta. Prav lepa hvala gasilskemu pevskemu društvu in vsem, ki so pomagali ob njegovi kratki bolezni.

Zalujoči: sinovi Alojz, Jože, Franci z družinami, hčerke Pepeca, Mimi, Rozka in Ivi z družinami, sin Vide, bratje Jože, Franci, Lojze z družinami, sestri Francka z družino in Ivana ter ostalo sorodstvo

Ob bridki smrti, ki nam je vzela iz naše srede našega najdražjega moža, očeta, starega očeta, brata, strica in svaka
FRANCA MARCA

aktivista NOV in člana ZH iz Mihovega 14, p. Sentjerneja se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem, znancem in sovaščanom, posebno pa Čukaj-

netovim za vso pomoč, ki so nam jo nudili. Posebna hvala za poslano vence Trgovskemu podjetju DOLENJKA — Novo mesto, organizaciji ZB Sentjerneja, Gasilskemu društvu Vrpolje in družini Blatnik iz Novega mesta. Iskrena hvala za izraženo sožalje vsem, posebno še za poslano pismeno sožalje tov. Slavku in Jelki Kastelici iz Novega mesta. Se enkrat iskrena hvala vsem, ki ste počastili njegov spomin, nam pa pomagali in nas tolažili v najtežjih trenutkih. Mihovo, Gor. in Dol. Vrpolje, Novo mesto, Ljubljana, Kočevje in Cleveland, 26. aprila 1965

Zalujoči: žena Marija, sestra Pepca, sin Franc z družino, hčerke: Marija, Nežka, Pepca, Anica, Fanika in Tinka z družinami ter družine Marc, Petrov, Zupan, Jesih, Golob, Škerelj, Fine in Oklesin

Ob nepričakovani smrti naše ljube žene in mame
ALOJZIJE BOHTE
iz Hrušice

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so jo spremlili na njeni zadnji poti in ji podarili vence. Posebna zahvala dr. Jenku in vsemu zdravstvenemu osebju pljučnega oddelka, kirurški kuhinji, stopički šoli in tovarni NOVOTEKS. Lepa hvala sosedom, ki so nam v najtežjih trenutkih pomagali ter gospodu Šupniku za ganljive besede.

Zalujoči: mož Alojz, hčerke Stefka, Marija, Martina, Anica in Lojzka z družino ter ostalo sorodstvo

Ob izgubi drage mame
FRANČIŠKE TEKSTOR

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so jo spremlili na njeni zadnji poti in ji darovali vence ter govornikom za ganljive posilvilne besede. Hvala vsem, ki so nam ob bridki izgubi izrazili sožalje. Posebno se zahvaljujemo zdravstvenemu osebju, zlasti pa dr. Vodniku za dolgoletno skrb in lajšanje bolečin.

Sinovi Tone, France in Ivan z družinami

MAJHOGLASJE

PRODAM dobro ohranjeno zastavo 750 in dva nova akumulatorja zanjo. Naslov v upravi lista (396/65).

FIAT 750 v odličnem stanju prodam. Informacije v trgovini AV-TODELI, Novo mesto, telefon 21-570.

UGODNO PRODAM pramo NSU prebis, odlično ohranjeno, informacije na telefon 21-560 do 14. ure.

PRODAM MOTORNO KOLO DKW, letnik 52, v voznem stanju. Ivan Kočjan, Ljubljanska 15, Novo mesto.

UGODNO PRODAM dve postelji, dvodelno omaro in nočni omarici. Cena 30.000 din. Informacije in ogled pri Alojzu Ovničku, Karlovška 5, Novo mesto.

PRODAM rabljeno kuhinjsko pohištvo in radio aparat. Mirko Eržen, Nad mlino 24, Novo mesto.

POCENI PRODAM klavirsko harmoniko, rabljeno, na 120 basov. Cena po dogovoru. Naslov v upravi lista (387/65).

PRODAM vzdiljiv štedilnik na dve ploči in pol, z dvema pečnicama in bakrenim kotličkom. Bršlin 4, Novo mesto.

PRODAM skoraj nov desni štedilnik na dva. Papež, Padersiščeva, nova hiša.

10.00 Pianist Marijan Lipovšek koncertira z orkestrom RTV Ljubljana. 11.00 Nimaš prednosti! 12.05 Tone Krašovec: Sadovi dela. 12.30 Ena novosti v našem arhivu domače orkestralne glasbe. 13.30 Populadni koncert lahke in zabavne glasbe. 14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo. 15.30 V narodnem tonu... 17.05 Iz festivala mladinskih zborov v Celju. 17.35 Boža Novak: Spomini na kurirske poti. 18.30 V tihem mraku in druge starejše in novejšje slovenske skladbe. 20.00 Zvočni mozaik. 20.30 Skupni program JRT — Studio Ljubljana. Slavnostni koncert ob 20. obletnici osvojitve. 22.10 Od popevke do popevke. 23.05 Literarni konturno.

10.00 Pianist Marijan Lipovšek koncertira z orkestrom RTV Ljubljana. 11.00 Nimaš prednosti! 12.05 Tone Krašovec: Sadovi dela. 12.30 Ena novosti v našem arhivu domače orkestralne glasbe. 13.30 Populadni koncert lahke in zabavne glasbe. 14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo. 15.30 V narodnem tonu... 17.05 Iz festivala mladinskih zborov v Celju. 17.35 Boža Novak: Spomini na kurirske poti. 18.30 V tihem mraku in druge starejše in novejšje slovenske skladbe. 20.00 Zvočni mozaik. 20.30 Skupni program JRT — Studio Ljubljana. Slavnostni koncert ob 20. obletnici osvojitve. 22.10 Od popevke do popevke. 23.05 Literarni konturno.

TOREK, 4. MAJA: 8.05 Ansambel Rudija Bardorferja in ansambel Boruta Lesjaka. 8.20 Jutrnjaji zabavni zvoki — madžarska zabavna glasba. 9.25 Renata Tebaldi v operah italijanskih veristov. 9.45 Četrty ure s plesnim orkestrom RTV Ljubljana, dirigent Jože Privšek. 10.15 Glasbeni sejem. 11.00 Nimaš prednosti! 12.05 Kmetijski nasveti — Inž. Viktor Herman: Setveni načrt na družbenih obratih Kmetijskega kombinata Barje. 12.30 Iz koncertov in simfonij. 14.35 Pet minut za novo pesnico. 15.30 V tihem mraku. 17.05 Koncert po željah poslušalcev. 18.15 Pol ure s slovenskimi pevci zabavnih melodij. 18.45 Na mednarodnih kril-potih. 20.00 Majhen recital sopranistke Sonje Demšar, Trst, pri klavirku Gojmir Demšar. 20.20 Radijska igra. 21.20 Sretni večer. 23.05 Nočni koncert z deli jugoslovanskih skladateljev.

RADIO BREŽICE

ČETRTEK, 29. APRILA: 18.00 — Šolska oddaja — Misko Kranjec: Stara jablana. 18.25 — Obvestila. 18.30 — Izbrali ste sami — glasbeno oddaja.

SOBOTA, 1. MAJA: 9.00 — Prvomajske čestitke delovnih kolektivov. 10.30 Ob 1. maju — Poročila iz naše komunne — Mnenja drugih — Naš prispevek — Za našo kmetovalca — Pogovor s poslušalci — Obvestila in sponzor naših kinematografov.

NEDELJA, 2. MAJA: 13.05 — Občani čestitajo in pozdravljajo.

POROCNE PRSTANE po zadnji modi izdeluje zlatar, Gosposka 5, Ljubljana.

K 4-CLANSKI DRUZINI sprejemem takoj pošteno in pridno dekle, lahko začelnico. Ponudbe poslati na: Marija Mohorič, Kmetijsko živilski kombinat Kranj.

PEKARNA OMERZEL Krško sprejme takoj vajenca. Hrana in stanovanje zagotovljena!

ZAMENJAM dvosobno komfortno stanovanje z vrtno v Novem mestu za stanovanje v Ljubljani. Naslov v upravi lista (390/65).

ZAMENJAM kletno sobo v Bršlino za enakovredno kjerkoli. Hrastar, Bršlin 17, Novo mesto.

PROSIM NAJDIJTELJA ključev na rumenem obročku, da jih odda proti nagradi v upravi lista (397/65).

OBVEŠČAM cenjeno prebivalstvo, da bo 1. maja otvoritev nove gostilne v Beli cerkvi, bivša gostilna pri Zorku. Vljudno vabilje — Marija Gotlib

VELIKO ZABAVO priredi FRATA 1. in 2. maja. Ne zamudite razvedrila. Jedala in pijača priskrbljena, solidna postrežba, ples. Odprto vsak dan. Vljudno vabilje!

ZDRAVILISCE ROGASKA SLATINA — Prod jedjo in po njej ste prisiljeni misliti na svoj želodec, ki ga morda zdravite brezuspešno z različnimi medikamenti. Ste že poizkusili s prežvečenim in učinkovitim naravnim zdravilom: rogaskim »Donat« vrelcem? Zahtevajte ga v trgovini, te pa ga dobe v Novem mestu pri Trgovskem podjetju HMELJNIK — telefon 21-129 in STANDARD — telefon 21-158.

PRAZNO SOBO iščem v Novem mestu ali bližnji okolici. Naslov v upravi lista (412).

TAKOJ SPREJMEM mizarskega pomočnika ali priučenega mizarja. Samsko stanovanje priskrbljeno. Slavko Boc, Zupanova 9, Ljubljana.

PRODAM MOTORNO kosilnico v odličnem stanju. Anton Berus, Ločna 19, Novo mesto.

UGODNO PRODAM raztegljiv kavč in žensko kolo. Naslov v upravi lista (415/65).

KINO

Brežice: 30. 4. in 1. 5. jugoslovanski film »Nikolajeva Bursaca«. 2. in 3. 5. ameriški barvni film »Pametna zvezda«.

Broj na Kolpi: 1. in 2. 5. ameriški barvni film »Borba za obstanek«.

Crnomelj: 30. 4. in 2. 5. ameriški barvni film »Zabranjene strasti«. 4. in 5. 5. sovjetski film »Rdeča jadra«.

Dol. Toplice: 1. in 2. 5. angleški film »Plamen na ulicah«.

Kočevje — »Jadrane: 30. 4. francoski film »Kdo ste vi, dr. Sorger«. 1. in 2. 5. jugoslovansko-nemški barvni film »Zaklad v Srebrnem jezeru«. 3. in 4. 5. ameriški barvni film »Nuna«. 5. in 6. 5. jugoslovanski film »Nikolajeva Bursaca«.

Kostanjevica: 1. in 2. 5. ameriški barvni film »Aprilska ljubezen«. 5. 5. angleški film »Bilo jih je sedem«.

Metlika: 30. 4. jugoslovanski film »Ne razdiraj srečela«. 1. in 2. 5. ameriški film »Vojni hrobovi«. 3. in 4. 5. francoski film »Potovanje z balonom«. 5. in 6. 5. angleški film »Nikoli ne popuščajte!«.

Mokronog: 1. in 5. 5. nemški barvni film »Poslednji akordi«.

Novo mesto — »Krka: 29. in 30. 4. jugoslovanski film »Zdajja leca«.

Predgrad: 2. 5. češki film »Roméo, Julija in tema«.

Ribnica na Dol: 1., 2., 3. in 5. maja: angleški film »Sportno življenje«.

Sodražica: 1. in 2. 5. ameriški film »Žena v obsedenosti«.

Stara cerkev: 1. in 2. 5. ameriški barvni film »Alamo« — I. del.

Straža: 1. in 2. 5. ameriški film »Zlata trobenja«.

Trebnje: 1. in 2. 5. angleški film »Valček toradorja«.

GIBANJE PREBIVALSTVA

Matični urad Novo mesto
V času od 21. 4. do 26. 4. je bilo rajenih 21 dečkov in 22 deklic.

Poročili so se: Frana Golob, sofer iz Brečnje vasi, in Marija Merence; kuharica iz Ljubljane; Jože Skufca, uslužbenec z Otočca, in Antonija Golobič, uslužbenka z Dol. Kamenc; Anton Grabnar, delavec iz Zabrnice, in Ana Smrke, delavka iz Podnarta; Franc Lukšič, strojni ključavničar, in Marija Mavsar, delavka, oba z Igljence; Franc Lobe, delavec iz Vel. Brusnice, in Marija Lazar, delavka iz Gabrja; Viktor Brulc, delavec iz Gor. Suhadnja, in Marija Klemečič, poljedelka iz Hrušice; Michael Macedoni, čevljar iz Oresja, in Vida Gričar, delavka z Otočca.

Umrli so: Ana Jaklič, gospodinja iz Slavnice vasi, 67 let; Franc Oretnik, osebni upokojenec iz Gor. Gradišča, 68 let; Jože Legan, upokojenec iz Zuzemberka, 68 let; Ivana Rzepet, delavka iz Nuskega loga, 35 let; Anton Peskovic, posestnik z Muhabera, 69 let; Alojzija Bohte, gospodinja s Hrušice, 55 let, in Marija Mohar, gospodinja iz Smolenje vasi, 36 let.

Iz občinskega narodnišnice

Pretekli teden so se novomeški poročnišnici rodile: Ana Roginič iz Crnomolja — Nevenko, Ljudmila Božič iz Regrce vasi — Janjo, Majda Greznik iz Stefanja — Majdo, Pepca Kovarič z Vrha — Jožico, Stefka Dular iz Prečnje — Bernardko, Ana Novak iz Šahovca — Bojana, Marija Vidmar iz Cereleca — Romana, Katarina Murgelj iz Dolnje Dobrave — Sonjo, Kristina Cvetan iz Gornjih Kamenc — Franceta, Marija Tremus iz Ogulina — Zeljka, Ivanka Copic iz Brusnice — Natašo, Anica Climperman iz Kokrice — Lidijo, Ana Goriš iz Drganjih Sel — Vesno, Marija Zuzelj iz Curil — dečka, Slavka Koplan iz Stranske vasi — deklico, Marija Malus iz Tržišča — deklico, Stefka Erpic iz Mirne — dečka, Ivanka Zupančič iz Radošev — dečka, Stanislava Strmec iz Bršlina — deklico.

KRONIKA NESREČ

Pretekli teden so se ponesrečili in iskali pomoči v novomeški bolnišnici: Jože Selak, vnuč posestnika iz Dobove, je padel v ogenj in se opekeli po obrazu in rokavih; Zdravka Uhana, sina posestnika iz Rodin, je ugriznil pes v desno nogo; Zvonko Skedelj, sin delavca iz Brezja, je padel približno meter globoko in si poškodoval levo nogo; Marija Strlekar, delavka z Otočca, je padla in si poškodovala levo koleno; Adolf Rupert, upokojenec iz Gabrja, je padel in si poškodoval desno roko; Stane Uhan, električar iz Dolnje Nemške vasi, je padel pod voz in si poškodoval prst leve roke; Anton Vodopivec, posestnik s Krasinca, je padel z voza in si poškodoval levo nogo v kolku.

Solidno in hitro očisti oblačila

KEMIČNA ČISTILNICA NOVO MESTO
Germova ulica 5

OBVESTILA

Delo zobne ambulante v Straži

Zdravstveni dom Novo mesto obvešča prebivalce z območji Straže in Dol. Toplice, da bo v majem začela delati z obna m-bulanta v Straži. Delovni čas bo ob torkih in četrkih od 7. do 13. ure.

Prodaja osnovnih sredstev

KRAJEVNA SKUPNOST KOČEVJE-MESTO prodaja sledeča osnovna sredstva Servisa Krpalnice: — štiri šivalne stroje in ostalo opremo.

Licitacija bo 4. maja ob 8. uri za družbeni sektor in po 10. uri za zasebnike. Interesenti si lahko ogledajo omenjena sredstva na dan licitacije v prostorih servisa na Ljubljanski c. št. 19, Kočevje.

RADIO LJUBLJANA

VSAK DAN: poročila ob 5.15, 6.00, 7.00, 8.00, 12.00, 13.00, 15.00, 17.00, 19.30, 22.00. Pisan glasbeni spored ob 5. do 8.00.

PETEK, 30. APRILA: 8.05 Mir — sproščene... Blaž Arnič: IV. stavek iz simfonije Volja in mir. 9.25 Korlačnice igra pihalna godba Ljudske mllice. 10.15 Komorni zbor RTV Ljubljana poje slovenske narodne pesmi. 10.35 Novo na knjižni polici. 11.00 Nimaš prednosti! 12.05 Kmetijski nasveti — Igor Peternej: Dobra rastlinska proizvodnja — osnova za razvoj naše živinoreje. 12.30 Odlomki iz Verdijeve Traviata. 14.35 Variacije in fuga na Händlovo temo v B-duru skladatelja Johanna Brahmsa — izvaja vrstijski pianist Walter Klien. 15.30 Radio Simoniti: Kolednica madinskih brigad. 15.45 Novo v znanosti. 17.05 Pozdravi delovnih kolektivov za 1. maj. 18.15 Revija jugoslovanskih pevcev zabavne glasbe. 18.45 Ta teden v skupščinskih odborih. 20.00 Na predvečer praznika. Tuelian

Vreme

od 29. IV. do 9. V.
Padavine z ohladitvijo okrog 30. aprila in 5. maja. Vreme bo lepo nekako od 6. do 8. maja. V ostalem deloma sončno s pogostnimi krajevnimi plohami ali nevihtami.

DOLENJSKI LIST

LASTNIKI IN IZDAJATELJI: občinski odbori SZDL Brežice, Crnomelj, Kočevje, Krško, Metlika Novo mesto Ribnica, Sovmca in Trebnje

UREJUJE UREDNIŠKI ODBOR Tone Gošnjak (glavni in odgovorni urednik), Ris Bačar, France Grivec, Milož Jakopec Marjan Moškon Jožica Teppy in Ivan Zoran

IZHAJA vsak četrtek — Posamezna številka: 40 din — Letna naročnina 1200 din, polletna 600 din; plačljiva je vnaprej. Za izmenstvo 2400 din — Tekoči račun pri podružnici NB / Novem mestu: 606-11-608-9 — NASLOV UREDNIŠTVA IN UPRAVE Novo mesto Glavni trg 3 — Poštni predaj 33 — Telefon 21-227 — Rokopisov in fotografij ne vračamo — TISKA Časopisno podjetje DELO v Ljubljani